

PROGRAMMABEGROTING 2012

2012

Aan Provinciale Staten van Flevoland

Voor u ligt de Programmabegroting 2012-2015. Deze begroting is de eerste in de nieuwe statenperiode.

De opzet van de begroting is veranderd ten opzichte van vorig jaar. Er zijn nu zes programma's die aansluiten op het Collegeuitvoeringsprogramma: Ruimte, Bereikbaarheid, Economie, Samenleving, Investeringsagenda en Bestuur.

Ieder programma geeft de meerjarige doelstellingen uit het Collegeuitvoeringsprogramma weer. Deze doelstellingen zijn voor het begrotingsjaar 2012 in de programmaonderdelen uitgewerkt in doelen, activiteiten, middelen, risico's en vitale coalities.

Deze begroting is gebaseerd op de uitgangspunten die zijn vastgesteld in de Kadernota 2012-2015. In deze nota is een negatief meerjarenperspectief opgenomen waarbij zich in 2012 een tekort van € 4,5 mln. voordoet dat oploopt tot € 14,1 mln. in 2015.

Zoals in de Kadernota 2012-2015 aangekondigd hebben wij onze uitgaven structureel verlaagd met € 14,1 mln. De meeste ombuigingen op programmalasten zijn financieel gezien verwerkt in de begroting. Voor de ombuigingen op de bedrijfsvoering zijn taakstellingen opgenomen. Deze worden met een aparte begrotingswijziging voorgelegd aan provinciale Staten.

Na de besluitvorming over de Kadernota 2012-2015 is de uitwerking daarvan in een Programmabegroting ter hand genomen. Ook het Coalitieakkoord is uitgewerkt in een Collegeuitvoeringsprogramma voor de periode 2011-2015. Wij hebben dit uitvoeringsprogramma opgesteld gelijktijdig en in samenhang met de Programmabegroting. De ombuigingen en investeringen hebben wij verwerkt in de Programmabegroting 2012.

Recent heeft de Randstedelijke Rekenkamer aangekondigd dat zij een onderzoek opstart naar de Programmabegroting 2012. Bij de presentatie van de onderzoeksopzet zijn de aanpak en de onderzoeksvragen toegelicht. De vragen richten zich vooral op de vraag of Provinciale Staten in de gelegenheid zijn op basis van de informatie in de Programmabegroting te sturen. Daarnaast wordt geanalyseerd of de doelen en activiteiten in deze Programmabegroting voldoende concreet zijn en voortvloeien uit ons Collegeuitvoeringsprogramma. Het onderzoeksproces was krap geprogrammeerd en wij zijn er ondanks onze intenties niet in geslaagd onze besluitvorming te verkorten. Met het opstellen van het Collegeuitvoeringsprogramma hebben wij namelijk een nieuwe stijl van rapporteren willen introduceren. De hiervoor beschikbare tijd hadden wij zelf hard nodig. Daardoor is het ons niet gelukt om deze nieuwe rapportagevorm met de rekenkamer uit te wisselen. De rekenkamer heeft daarom besloten het onderzoek uit te stellen.

Wij verwachten dat deze Programmabegroting u in voldoende mate van de juiste sturingsinformatie voorziet, voldoende beknopt en concreet is om goede besluiten te nemen en de juiste keuzes te bepalen. Een onderzoek door de Randstedelijke Rekenkamer naar deze Programmabegroting kan zowel uw staten als ons college helpen de volgende begroting (2013) te verbeteren.

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

Secretaris

Voorzitter

Inhoudsopgave

I	Bestuurlijke samenvatting	5
II	Programmaplan	11
1	Ruimte	13
1.0	Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015	13
1.1	Omgevingsbeleid	14
1.2	Water	15
1.3	Natuur en Milieu	16
1.4	Ruimtelijk beleid	18
1.5	Totale lasten en baten	20
2	Bereikbaarheid	21
2.0	Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015	21
2.1	Openbaar vervoer	22
2.2	Mobiliteit	24
2.3	Totale lasten en baten	26
3	Economie	27
3.0	Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015	27
3.1	Werkgelegenheid	28
3.2	Ontwikkeling en innovatie	30
3.3	Totale lasten en baten	32
4	Samenleving	33
4.0	Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015	33
4.1	Samenleving en Voorzieningen	35
4.2	Jeugdzorg	38
4.3	Cultureel erfgoed en Culturele infrastructuur	40
4.4	Totale lasten en baten	42
5	Investeringsagenda	43
5.0	Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015	43
5.1	OostvaardersWold	45
5.2	Zuidelijk Flevoland	47
5.3	Noordelijk Flevoland	49
5.4	Markermeer/IJmeer	50
5.5	Luchthaven Lelystad / OMALA	52
5.6	Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland	54
5.7	p-MJP	55
5.8	Totale lasten en baten	57
6	Bestuur	59
6.0	Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015	59
6.1	Samenwerking & Bestuurlijke positionering	60
6.2	Openbare orde en veiligheid	63
6.3	Algemene dekkingsmiddelen	64
6.4	Onvoorzien en stelposten	67
6.5	Reserves	69
6.6	Totale lasten en baten	70

III	Paragrafen	71
1	Lokale heffingen	73
1.1	Opcenten motorrijtuigenbelasting.....	73
1.2	Leges	73
1.3	Grondwaterheffing	74
1.4	Nazorgheffing	74
1.5	Overzicht tarieven	74
1.6	Kwijtscheldingsbeleid.....	75
1.7	Lokale lastendruk	75
2	Weerstandsvermogen.....	77
3	Onderhoud kapitaalgoederen	85
3.1	Algemeen	85
3.2	Wegen en Vaarwegen	85
3.3	Provinciehuis	90
3.4	Financiële consequenties van het onderhoud.....	91
4	Financiering.....	93
4.1	Algemene ontwikkelingen	93
4.2	Treasurybeleid.....	93
4.3	Uitvoering treasurybeleid.....	95
5	Bedrijfsvoering	97
5.1	Algemeen.....	97
5.2	Procesoriëntatie.....	97
5.3	Interne beheersing.....	97
5.4	Zaaksgewijs werken	98
5.5	Risicomangement.....	98
6	Verbonden partijen.....	99
6.1	Algemeen	99
6.2	Overzicht verbonden partijen	100
7	Grondbeleid.....	111
IV	Financiële begroting	113
1	Overzicht baten en lasten	115
2	Uiteenzetting financiële positie	119
	Bijlagen	137
A.	Aanvaarde moties algemene beschouwingen 2011.....	139
B.	Overzicht reserves en voorzieningen.....	141
C.	Verloopstaat 2011-2012	147
D.	Invulling ombuigingen 2012-2015	149
E.	Begrotingsstructuur 2012.....	153
F.	Lijst gebruikte afkortingen	155

Bestuurlijke samenvatting

Nieuwe accenten

Deze Programmabegroting is de eerste van ons college. Bij de vorming van de coalitie en bij de uitwerking willen wij onze accenten leggen:

- Wij denken goed na over onze rol en onze positie als provincie (middenbestuur en Profiel Provincies); we concentreren ons op de kerntaken;
- Wij gaan uit van een zelfstandige en zelfbewuste provincie die veel ontwikkelmogelijkheden kent;
- Wij zetten in op samenwerking, niet alleen met overheden in de regio (via een op te stellen Flevolandse agenda), interprovinciaal en (inter)nationaal; maar waar mogelijk ook met private organisaties en instellingen;
- Wij besteden nadrukkelijk aandacht aan zowel beheer als ontwikkeling van de provincie. Beheren vraagt extra aandacht.

Zes programma's

De opzet van de begroting is veranderd ten opzichte van vorig jaar. In aansluiting op het Collegeuitvoeringsprogramma is gekozen voor een indeling in zes programma's: Ruimte, Bereikbaarheid, Economie, Samenleving, Investeringsagenda en Bestuur. Ieder programma geeft de meerjarige doelstellingen uit het Collegeuitvoeringsprogramma weer. Deze doelstellingen zijn voor het begrotingsjaar uitgewerkt in de programmaonderdelen. Binnen deze programmaonderdelen zijn de verplichte W-vragen ingevuld in de vorm van Doelen, Activiteiten en Middelen. Tevens is daarbij ingegaan op risico's en vitale coalities.

Hoofdpijnen Programmaplan 2012

Onze inzet in 2012 op de verschillende beleidsvelden wordt op hoofdpijnen gekenmerkt door de volgende ontwikkelingen:

- De voorbereidingen voor een actualisatie van het derde Omgevingsplan Flevoland worden gestart;
- Op het gebied van duurzaamheid worden belangrijke besluiten verwacht om het einddoel van een energieneutrale provincie te realiseren;
- In de overleggen in Metropoolregio Amsterdam worden integrale beslissingen genomen over de stedelijke ontwikkeling en bereikbaarheid van Zuidelijk Flevoland en met name Almere (VSBA);
- Wij starten de Omgevingsdienst Flevoland;
- In het kader van het Deltaprogramma participeren wij met name in het deel IJsselmeergebied, waar het komende jaar grote belangen voor onze provincie aan de orde komen (peil, watervoorraad, veiligheid, ruimtelijke inrichting);
- Op het gebied van openbaar vervoer moet er een nieuwe concessie IJsselmond komen. De prijzen van openbaar vervoerconcessies staan onder druk. Concessiebeheer krijgt veel aandacht;
- Samenwerking in de Randstad moet leiden tot een beter netwerk voor het openbaar vervoer en wij streven naar de invoering van spoorboekloos rijden in onze regio (SAAL);
- Naast de bereikbaarheid van Zuidelijk Flevoland voeren wij het komende jaar projecten uit ter verbetering van de infrastructuur in andere richtingen (N23, N50, corridor Roggebot, Gooiseweg);
- Werkgelegenheid bevorderen wij door in samenwerking met talrijke partijen het bedrijfsleven te versterken, nieuwe bedrijven aan te trekken en het vestigingsklimaat te verbeteren. Wij pakken dit integraal op door vanuit diverse beleidsterreinen in te zetten op werkgelegenheid (kennisinfrastructuur, clusterbenadering, voorzieningen, Europa en dergelijke);
- Wij concentreren ons op innovatieve en kansrijke clusters (composieten, life sciences, agribusiness, zorginnovatie) en werken met veel (private) partijen samen;
- In het sociaal domein moeten we versoberen en ombuigen. We doen dit zorgvuldig maar zetten in op vermindering van bijdragen en subsidies en een heroriëntatie op het gebied van sociaal en cultureel beleid, ook ten aanzien van diverse steunfuncties;

- Wij versterken onze samenleving en verbeteren woon - en leefomgeving door investeringen in bovenlokale voorzieningen te bevorderen en zo de achterstand op dit gebied ten opzichte van andere provincies te verkleinen;
- Zolang jeugdzorg nog een provinciale taak is, zullen wij deze goed uitvoeren, terwijl we tegelijkertijd de overdracht van deze taak aan gemeenten zorgvuldig voorbereiden;
- De Investeringsagenda omvat de grote projecten, die tot doel hebben de provinciale ambities vorm te geven. We hebben uitgezocht dat wij in de periode tot 2020 als provincie bijna 250 miljoen euro investeren in deze projecten. Met andere partijen samen gaat het om een veelvoud van dit bedrag. Het is zaak deze gelden zo goed mogelijk in te zetten voor de ontwikkeling van Flevoland en voor haar inwoners;
- Het project OostvaardersWold wordt de komende tijd voor de uitvoeringsfase overgedragen aan een consortium;
- Voor Zuidelijk Flevoland werken wij aan de uitwerking van de RAAM-brief en de actualisatie van het Integraal Afsprakenkader voor de Schaalsprong Almere;
- In Noordelijk Flevoland werken wij het programma Noordelijk Flevoland uit en maken afspraken met gemeenten en bedrijfsleven over de realisatie van projecten die dit gebied sociaal-economisch versterken
- Wij zetten ons in voor de realisatie van de eerste fase van een Toekomstbestendig Ecologisch systeem in het Markermeer-IJmeer en stellen daar middelen voor beschikbaar;
- Voor de Luchthaven Lelystad dragen wij bij aan de komst van luchtverkeersleiding en een bredere ontwikkeling van economische luchtvaartgebonden activiteiten;
- Op basis van een businessplan wordt een voorstel gedaan voor de oprichting van Duurzame Energie en ontwikkelingsmaatschappij; hiervoor zijn in de Algemene reserve middelen gereserveerd;
- De ontwikkeling van een vitaal platteland vindt plaats door de uitvoering van vele projecten; om kaders te stellen en focus aan te brengen wordt een integrale visie Vitaal platteland opgesteld;
- Samenwerking op bestuurlijk vlak willen wij in Flevoland met de Flevolandse Agenda vormgeven. Het gezamenlijk bepalen van doelen helpt om samen op te trekken en afgestemde keuzes te maken;
- Interprovinciaal zoeken wij samenwerking vooral in P3 en P4 verband.

Financiën: Wij presenteren een sluitende (meerjaren-) begroting

Wij zijn er in geslaagd om de in de Kadernota 2012-2015 aangekondigde ombuigingsmaatregelen in de Programmabegroting 2012 (meerjarig) op te nemen. Hierbij maken wij op een enkel onderdeel gebruik van stelposten. In deel IV van de programmabegroting beschrijven uitgebreid de wijze waarop het financiële begrotingsresultaat tot stand is gekomen. Factoren die hierbij een rol speelden, waren:

- de door Provinciale Staten behandelde Kadernota 2012-2015 (v2.0);
- de uitkomsten van de Algemene Beschouwingen in juni 2011;
- de effecten van de meicirculaire Provinciefonds 2011;
- de invulling van de provinciale ombuigingen 2012-2015;
- overige nieuwe inzichten, ontstaan na de Algemene Beschouwingen.

Provinciale ombuigingen 2012-2015

In de Kadernota 2012-2015 (v2.0) is aangegeven dat de structurele uitgaven met € 14 mln. verlaagd dienen te worden. In het Collegeuitvoeringsprogramma is een verdiepingsslag op de ombuigingen gemaakt.

De ombuigingen 2012-2015 zijn via twee sporen ingevuld. In de eerste plaats is er een pakket aan maatregelen samengesteld op gebied van programmalasten. In de tweede plaats wordt de ombuiging via een stelpost (taakstelling) op de bedrijfsvoering (formatie en materiële overheadkosten) gerealiseerd.

De ombuigingen op de programmalasten zijn comptabel verwerkt bij de diverse programmaonderdelen. Met uitzondering van het programmaonderdeel Mobiliteit (stelpost 2014 en 2015 van € 1,3 mln.) is geen sprake van het gebruik van stelposten.

Voor de ombuigingen in de bedrijfsvoering (formatie en materiële overheadkosten) zijn wel stelposten opgenomen. De ombuigingsvoorstellen zijn in concept nagenoeg gereed, maar hebben nog niet tot besluitvorming geleid. Na vaststelling van de ontwerp-begroting 2012 door Provinciale Staten in november 2011 worden de uitvoeringsmaatregelen in 2012 via een begrotingswijziging aan Provinciale Staten aangeboden ter vaststelling.

Nieuwe inzichten

Na de Algemene beschouwingen zijn nieuwe inzichten binnen de begroting ontstaan. Dit zijn in de meeste gevallen inzichten binnen bestaand beleid en van technische aard maar die wel effect kunnen hebben op de begrotingsruimte. In deel IV van de programmabegroting beschrijven wij de nieuwe inzichten uitgebreid.

Hieronder volgen enkele accenten uit de financiële begroting.

Provinciefonds

Het nieuwe verdeelmodel van het Provinciefonds levert Flevoland circa € 8,3 mln. aan extra inkomsten op.

Opcenten Motorrijtuigenbelasting

Op grond van de Provinciewet heft de provincies een opslag (opcenten) op de motorrijtuigenbelasting (MRB). In 2012 en 2013 passen wij dit tarief niet aan. Voor Flevoland bedraagt het tarief met ingang van 1 april 2012 76,6; het tarief is ten opzichte van 2011 ongewijzigd, overeenkomstig de afspraken in het coalitieakkoord. De geraamde MRB-inkomsten bedragen in 2012 € 46,4 mln. Voor de jaren 2014 en 2015 zal halverwege de collegeperiode worden bepaald of de indexering opnieuw wordt toegepast. De afgelopen jaren vallen opbrengsten tegen door de toename van het aantal zeer zuinige auto's. Vanaf 2014 wordt de belasting op zuinige auto's weer ingevoerd.

Stille lasten

Vanaf 2014 is in de begroting een structurele stelpost opgenomen van € 4,5 mln. voor de dekking van de stille lasten.

Rentekosten Investeringsagenda

Met ingang van 2012 is een stelpost Rentekosten Investeringsagenda toegevoegd aan de begroting. De reden hiervan is dat de uitvoering van de investeringsagenda zal leiden tot een terugloop van de provinciale liquide middelen. De financieringsbehoefte kan oplopen tot een bedrag van meer dan € 100 mln. Met deze externe financiering zullen rentekosten zijn gemoeid, waarmee nog geen rekening is gehouden. Afhankelijk van de rentetarieven die dan gelden moet op termijn (bij een indicatief rentepercentage van 5%) worden gerekend met financieringskosten van € 5 mln. per jaar. Vanaf de begroting 2012 is gestart met de eerste reserveringen voor deze financieringskosten.

Reserves

In 2012 wordt naar verwachting circa € 18,8 mln. toegevoegd aan de reserves en circa € 16,1 mln. onttrokken. Per saldo nemen de reserves dus toe met circa € 2,7 mln. (zie verder het onderdeel uiteenzetting financiële positie in de financiële begroting).

Leges

De provincie heft voor een aantal producten leges. De belangrijkste is die voor de ontheffing voor het onttrekken van grondwater aan de bodem op basis van de Grondwaterheffingsverordening. Het tarief is met ingang van 1 januari 2010 verlaagd tot € 1,41 per 100 m³. We gaan uit van een belastbare onttrekking van circa 33,3 miljoen m³ per jaar. Dit leidt tot een geraamde opbrengst van circa € 470.000.

Weerstand

De provincie loopt tal van risico's. Een deel van de risico's wordt afgedekt door de al genomen (beheers)-maatregelen. Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en de capaciteit die een provincie heeft om die niet begrote kosten op te vangen (Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), artikel 11). Het begrip weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte de provincie heeft om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid bijgesteld moet worden en/of dat doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd.

Risico's leggen voor een bedrag van € 22,8 miljoen beslag op de weerstandscapaciteit. Hieronder blijkt dat er voldoende weerstandsvermogen is.

Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 50.032.000
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 22.800.000

Risico's

In elk opvolgend sturingsdocument (Kadernota, Programmabegroting, Voor- en Najaarsnota en Jaarverslag) worden risico's en onzekerheden in kaart gebracht. Waar mogelijk en nodig worden concrete risico's berekend en wordt ter afdekking daarvan een voorziening getroffen of een bestemmingsreserve gevormd.

We onderscheiden:

- Politiek-bestuurlijke risico's;
- Strategische risico's (bij de grote projecten, programma's (speerpunten) en verbonden partijen);
- Operationele risico's (bij de uitvoering van taken).

De focus ligt op het kwantificeren van de risico's en de waardering ervan met de kans x impact x effect methode. Dit instrument dient om een inschatting te maken van de financiële gevolgen van risico's en onzekerheden. Op basis van de methode komen wij tot een top 11 van risico's met een korte toelichting.

Risicomanagement

De implementatie van risicomanagement op bestuurlijk en ambtelijk niveau krijgt in 2012 veel aandacht. Dit levert een bijdrage op aan het realiseren van de gewenste strategische en operationele doelstellingen van bestuur en organisatie. De strategische risico-inventarisatie krijgt een vaste plaats in de planning- en control cyclus. De afgelopen jaren is daarmee ervaring opgedaan. Bij belangrijke voorstellen rondom beleidsplannen en projecten heeft de risicoparagraaf uitgebreid aandacht.

Onderhoud kapitaalgoederen

De provincie is verantwoordelijk voor het aanleggen, beheren en onderhouden van provinciale wegen en vaarwegen, inclusief bruggen, viaducten, sluiscomplexen, verkeersregelininstallaties, openbare verlichtingsinstallaties, etc. Deze infrastructuur is eigendom van de provincie en vormen de 'kapitaalgoederen'. Daarnaast bezit de provincie onroerend goed in de vorm van het provinciehuis in Lelystad en de gebouwen waarin de provinciale vestigingen zijn gehuisvest in Emmeloord, Dronten en Zeewolde (Stichtse brug). Onderhoud wordt uitgevoerd om het kapitaalgoed zodanig in stand te houden, dat het kapitaalgoed veilig en ongestoord gebruikt kan worden en kapitaalvernietiging wordt beperkt. Voor ieder kapitaalgoed wordt van tevoren een gewenst onderhoudsniveau (staat) bepaald.

Bij wegen, vaarwegen en civiele kunstwerken is gekozen om een nieuwe systematiek van beheer en onderhoud toe te passen: het zgn. assetmanagement. Hiermee wordt het beheer en onderhoud op een planmatige en professionele manier ingevuld via beleidsplannen: Dit betekent een uitbreiding en kwaliteitsverbetering ten opzichte van de bouwstenen. Met deze verbeterde manier van werken wordt in belangrijke mate voldaan aan de adviezen uit het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer inzake beheer en onderhoud kunstwerken (Onderhoud onderbouwd, juni 2010) en is de provincie "in control" ten aanzien van de infrastructuur. Naar verwachting kan deze verbeterslag eind 2012 worden afgerond.

Bedrijfsvoering

Onder het motto 'de basis op orde' werken we toe naar een sobere en doelmatige bedrijfsvoering. De lijn van de afgelopen collegeperiode voortzettend gaan we nog gericht aan de slag met het optimaliseren en stroomlijnen van primaire en ondersteunende bedrijfsprocessen. Zo ontwikkelen we ons tot een procesgeoriënteerde organisatie. De interne beheersing wordt verbeterd op onder meer de financiële processen. Dit richt zich met name op aandachtsgebieden als getrouwheid, financiële rechtmatigheid en financiële sturing. Onder andere door meer centralisatie wordt bijgedragen aan de beheersbaarheid en controle van de financiële processen.

Goede beheersing van de interne werkprocessen vraagt juiste informatiehuishouding. Dit doen we onder andere door digitaal zaaksgewijs werken in te voeren en informatie met interne en externe samenwerkingspartners te delen.

Governance

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In 2008 is het 'Beoordelingskader verbonden partijen' vastgesteld. Deze nota geeft transparantie in de keuzes die bij de vele aspecten voor het al dan niet aangaan of aanhouden van een verbonden partij een rol spelen. Het sluiten van een overeenkomst in het kader van de in het Coalitieakkoord 2011-2015 bedoelde vitale coalities geschiedt aan de hand van het beoordelingskader. Dit kader wordt daartoe geactualiseerd.

Leeswijzer

Doelstelling programmabegroting

De programmabegroting is een belangrijk instrument voor Provinciale Staten. Hierin worden de keuzes vastgelegd voor de inzet van de financiële middelen die de provincie ter beschikking staan. Deze keuzes worden op grond van het budgetrecht gemaakt door Provinciale Staten. De keuzes houden verband met de doelstellingen en activiteiten van de provincie. De programmabegroting is daarmee ook een belangrijk instrument om inhoud te geven aan de kaderstellende rol van Provinciale Staten.

Plaats programmabegroting in de planning & control cyclus

In de *programmabegroting* wordt vastgelegd wat de Provincie wil bereiken, wat daarvoor wordt gedaan en welke financiële middelen daarvoor beschikbaar worden gesteld. Dit document wordt door Provinciale Staten vastgesteld. Een en ander wordt in financiële zin verder uitgewerkt in de *productenraming*, die door Gedeputeerde Staten wordt vastgesteld. Het management werkt vervolgens de organisatie van de uitvoering, inzet van medewerkers, enz., verder uit in de *afdelingsplannen*.

Tussentijds kunnen plannen worden bijgesteld aan actuele ontwikkelingen. Dat kan als onderdeel van de reguliere cyclus gebeuren via de *voor- en najaarsnota*, maar ook incidenteel op basis van door Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten genomen besluiten. Deze bijstellingen krijgen hun financieel beslag via begrotingswijzigingen die periodiek aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

In de *jaarstukken* wordt uiteindelijk eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de ambities, zoals verwoord in de programmabegroting en eventueel bijgesteld bij de voor- of najaarsnota. Er wordt aangegeven in welke mate de doelstellingen zijn gerealiseerd en verantwoording wordt afgelegd over de inzet van de financiële middelen. Dit document vormt de basis voor de controlerende rol van Provinciale Staten.

Structuur programmabegroting

De structuur van de programmabegroting wordt bepaald door wettelijke en niet wettelijke vormeisen.

Wettelijke vormeisen: de BBV

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat vormeisen voor de programmabegroting. Deze dient de volgende onderdelen te bevatten:

- een *Programmaplan*, waarin per beleidsprogramma expliciet wordt ingegaan op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop zal worden getracht deze te verwezenlijken. Dat wordt gedaan aan de hand van de drie vragen: 'Wat willen we bereiken?', 'Wat gaan we daarvoor doen?' en 'Wat mag het kosten?'. Een programma is het geheel van activiteiten om de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. De vertaling van deze activiteiten in termen van producten vindt plaats in de productenraming, die is gericht op de uitvoering van de programma's;
- de *paragrafen*, bedoeld als nadere toelichting op onderwerpen die van wezenlijk belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Zij geven de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en lokale heffingen weer. De wettelijk verplichte paragrafen zijn: Lokale heffingen, Weerstandvermogen, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen, Grondbeleid, een en ander voor zover van toepassing. Daarnaast kunnen Provinciale Staten besluiten additionele paragrafen op te nemen;
- een *overzicht van baten en lasten*, dat alle baten en lasten van de in het programmaplan opgenomen activiteiten bevat, ter ondersteuning van de autorisatiefunctie van Provinciale Staten;
- *uiteenzetting van de financiële positie*, waarin speciale aandacht wordt geschonken aan investeringen, financiering, reserves en voorzieningen. Naast de voorgeschreven thema's wordt ook ingegaan op de uitgangspunten en uitkomsten van de begrotingsvoorbereiding. Dit onderdeel wordt afgesloten met het in beeld brengen van de financiële meerjarenraming.

De twee laatste onderdelen vormen samen de 'financiële begroting'. Deze ondersteunt niet alleen de autorisatiefunctie van Provinciale Staten, maar vormt ook de basis voor de verantwoording, inclusief de controle van de rechtmatigheid en het getrouwe beeld van de jaarrekening, door de accountant.

Niet-wettelijke vormeisen

Ieder hoofdstuk uit het programmaplan van de Programmabegroting 2012 begint met een inleiding, gevolgd door het citeren van de maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015 uit het Collegeuitvoeringsprogramma 2011-2015.

De BBV schrijft voor om binnen de programmaonderdelen onderscheid te maken in de 3 w-vragen (Wat willen we bereiken, Wat gaan we daarvoor doen, Wat mag het kosten). Wij hebben deze W-vragen weergegeven in termen van Doelen, Activiteiten en Middelen. Wij hebben deze w-vragen uitgebreid met Risico's en Vitale Coalities.

Bij de toelichting op de Middelen maken wij onderscheid in beleidsinhoudelijke verschillen en technische verschillen. De beleidsinhoudelijke verschillen zijn in de Programmabegroting op hoofdlijn weergegeven. Voor de technische verschillen verwijzen wij u naar de productenraming.

In de Programmabegroting hebben wij doelen en activiteiten opgenomen die voortvloeien uit de Collegeuitvoeringsprogramma. Overige -veelal wettelijke of going concern- doelen en activiteiten hebben wij opgenomen in de Productenraming. Hiermee beogen wij een Programmabegroting te realiseren die ingaat op de hoofdlijnen van ons beleid. De Productenraming bevat verdere uitvoeringsinformatie en dient gezien te worden als bijlage bij de Programmabegroting.

Autorisatie programmabegroting

Provinciale Staten hebben een kaderstellende en controlerende taak. In de Provinciewet wordt aangegeven dat Provinciale Staten de begroting vaststellen. Gedeputeerde Staten hebben bestuursbevoegdheden en leggen verantwoording af over de uitvoering van het beleid. De bestuurlijke planning & control bestaat dientengevolge uit: kaderstellen, besturen, verantwoording afleggen en controleren. De twee belangrijkste instrumenten in het kader van 'planning & control' zijn:

- De begroting ten behoeve van de autorisatiefunctie en allocatiefunctie (kaderstellen door Provinciale Staten) met behulp van de programmabegroting;
- De jaarrekening (en tussentijdse managementrapportages) ten behoeve van de controlerende functie (controleren door Provinciale Staten) en het geven van een goed inzicht in de financiële positie (aan belanghebbende externe instanties zoals het Rijk) met behulp van het jaarverslag (inclusief jaarrekening op hoofdlijnen).

De programmabegroting (inclusief Programmaplan, paragrafen en financiële begroting) wordt vastgesteld door Provinciale Staten. Als financieel autorisatieniveau van de begroting door Provinciale Staten is gekozen voor de totalen (baten, lasten en saldi) van de onderscheiden programmaonderdelen, die onder de programma's staan vermeld. Bovendien autoriseren Provinciale Staten door de vaststelling van de begroting de volumes van de raamkredieten voor investeringen en het niet-jaarlijks onderhoud voor zover deze voor die programma's aan de orde zijn. De jaarlijkse kapitaallasten - als gevolg van investeringen - zijn geïntegreerd in de programma's. De programmaonderdelen zijn verder opgesplitst in producten, die zijn uitgewerkt in de productenraming. Binnen de totale lasten respectievelijk de totale baten van een programmaonderdeel kunnen Gedeputeerde Staten financiële middelen verschuiven tussen of binnen de verschillende producten van hetzelfde programmaonderdeel. Bij politiek relevant geachte wijzigingen (wordt door de portefeuillehouder beoordeeld), worden de leden van de betreffende Statencommissie in de eerstvolgende vergadering mondeling geïnformeerd.

Peildatum

De programmabegroting 2012 kent als peildatum 1 juli 2011. Dit houdt in dat in de ramingen rekening is gehouden met de structurele financiële doorwerking van besluiten die tot die datum genomen zijn. Tevens is in de ramingen rekening gehouden met de effecten van de Najaarsnota 2011. Daarmee is getracht om een zo actueel mogelijke programmabegroting 2012 te presenteren.

Programmaplan

1 Ruimte

Wij richten ons op onze bovenlokale positie op het gebied van de ruimtelijke inrichting en bereikbaarheid van onze provincie. De Structuurvisie Infrastructuur & Ruimte (vaststelling naar verwachting begin 2012) biedt een nieuw kader voor de rol en verantwoordelijkheden van de provincie in dit ruimtelijk domein. Het rijk biedt de provincie de ruimte om decentraal invulling te geven aan onze verantwoordelijkheid voor het ruimtelijk domein, waaronder recreatie en toerisme, water, infrastructuur, landschap, natuur, leefbaarheid, structuurversterking van de landbouw en duurzaamheid

1.0 Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015

Hieronder zijn de maatschappelijke effecten en doelen uit het Collegeuitvoeringsprogramma voor de periode 2011-2015 voor dit programma weergegeven.

Maatschappelijk effect	De Flevolandse ruimte is provinciebreed evenwichtig en duurzaam ingericht, waarbij we rekening houden met de verscheidenheid die onze provincie zo aantrekkelijk maakt.
2.1 Wat willen we bereiken	Een geactualiseerde integrale visie op de ontwikkeling van de provincie Flevoland.
Maatschappelijk effect	Een watersysteem van het IJsselmeergebied, waarbinnen regionale ontwikkelingen mogelijk zijn en waarmee de opgaven voor waterveiligheid en zoetwatervoorziening worden opgelost.
2.2 Wat willen we bereiken	De Flevolandse belangen ten aanzien van waterveiligheid, zoetwatervoorziening en ruimtelijke functies zijn maximaal opgenomen in de Deltabeslissingen in 2015.
Maatschappelijk effect	Slim en zuinig ruimtegebruik van kantorenlocaties en bedrijventerreinen.
2.6 Wat willen we bereiken	Doorwerking van provinciaal beleid voor de vestiging van werklocaties in het gemeentelijk beleid.
Maatschappelijk effect	Flevoland is een groene en duurzame provincie.
3.3 Wat willen we bereiken	Behoud van de koploperspositie op het gebied van duurzame ontwikkelingen, met name op het gebied van energie en klimaat. Flevoland is energieneutraal (exclusief vervoer) 80% in 2015 en 100% in 2020.

1.1 Omgevingsbeleid

Portefeuillehouder	A.E. Blik - de Jong
Doelen	Wij spannen ons in voor integrale gebiedsontwikkeling: evenwichtige ontwikkeling met maatwerk per gebied. Verscheidenheid wordt gekoesterd zowel tussen gebieden als binnen gebieden. Wij zien voor de Metropoolregio Amsterdam diverse kansen, zowel bij de uitwerking van de gebiedsagenda voor de MRA als in de overige delen van onze provincie.
Activiteiten	Wij leveren door het opstellen van de Flevolandse agenda input voor de regionale inzet met betrekking tot de integrale gebiedsontwikkeling als ontwikkeltaak. Hierbij werken we op basis van vitale coalities. Op onze investeringen moet een 'multiplier effect' ontstaan doordat ook andere partijen investeren.
Risico's	Onvoldoende aansluiting bij de (gebiedsgerichte) provinciale investeringsagenda en/of creëren van nieuwe financieringsarrangementen.
Vitale coalities	Gemeenten, rijk, maatschappelijke organisaties, gebiedspartners (publieke en private partijen).

Doelen	Starten van het proces van actualisatie van het huidige Omgevingsplan Flevoland.
Activiteiten	Wij stellen de bestuursopdracht voor de actualisatie van het Omgevingsplan vast (UP 2.1.1).
Risico's	Niet synchroon lopen van consequenties de nieuwe rijkskaders (o.a. PAS), de deregulering en decentralisatie van taken naar provincie en gemeenten en de vereenvoudiging en bundeling van de nieuwe omgevingswet
Vitale coalities	Gemeenten, rijk, maatschappelijke organisaties, gebiedspartners (publieke en private partijen).

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	1.204	1.607	194	194	194	194
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	1.204	1.607	194	194	194	194
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	<i>Technische verschillen</i>					
	Vanaf 2012 daalt de toerekening van apparaatslasten met € 1,4 mln. wat toegelicht is in de productenraming.					

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.1.1 Omgevingsplan	194	0	194
Totaal	194	0	194

Bedragen x € 1.000

1.2 Water

Portefeuillehouder	A.E. Blik - de Jong
Doelen	Tijdig sturen in het proces om te komen tot een Rijksbesluit over de toekomst van de waterhuishouding in het IJsselmeergebied, zodat Flevolandse belangen maximaal worden meegewogen en kansen voor nieuwe ontwikkelingen worden gecreëerd.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij participeren intensief en sturen in het Deltaprogramma IJsselmeergebied (UP 2.2.1); • Wij selecteren mogelijke strategieën (UP 2.2.2); • Wij dragen bij aan de strategieontwikkeling binnen het Deltaprogramma, onder andere door met andere provincies een gezamenlijk ruimtelijk-economisch ontwikkelingsbeeld op te stellen (UP 2.2.3).
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Het Rijk trekt het programma naar zich toe (en verlaat het principe "samen werken - samen sturen"); • De IJsselmeerprovincies komen niet tot afstemming van inzet en van belangen.
Vitale coalities	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen Flevoland met de gemeenten en het waterschap en met maatschappelijke organisaties mogelijkheden onderzoeken; • Binnen het IJsselmeergebied met de andere provincies en het Rijk mogelijkheden nader verkennen.

Overige doelen, activiteiten en risico's

In de productenraming zijn de overige (operationele) doelen en activiteiten van dit programmaonderdeel opgenomen. Zie daartoe het product 1.2.1 Water.

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	2.843	1.469	1.968	1.968	1.968	1.907
Baten	-409	-474	-470	-470	-470	-470
Saldo	2.434	995	1.498	1.498	1.498	1.437
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	<i>Technische verschillen</i>					
	De toename van de lasten vanaf 2012 met € 0,5 mln. is toegelicht in de productenraming.					
	In 2015 dalen de lasten met € 61.000 doordat het tijdelijke budget (dekking Algemene reserve) voor het Deltaprogramma dan is beëindigd.					

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.2.1 Water	1.968	-470	1.498
Totaal	1.968	-470	1.498

Bedragen x € 1.000

1.3 Natuur en Milieu

Portefeuillehouder	A.E. Blik - de Jong (Natuur; Omgevingsdienst Flevoland - transitie) J. Lodders (Milieubeleid; Omgevingsdienst Flevoland - inhoudelijk) J.N.J. Appelman (Klimaat en energie)
Doelen	Vorbereiden van 80% energieneutraliteit (exclusief vervoer) in 2015.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij stellen een businessplan op en besluiten met onze partners op basis daarvan over de oprichting van DE-on als vitale coalitie (UP 3.3.1); • Wij presenteren een visie op Duurzaamheid en een integraal uitvoeringsprogramma Duurzaam Flevoland. Ook duurzame mobiliteit wordt hierin betrokken. We stemmen de visie en de uitvoering er van af met Flevolandse partijen (UP 3.3.2); • Wij ontwikkelen beleidsscenario's voor het optimaliseren van mogelijkheden tot het opwekken van windenergie; • Wij stellen het (vervolg) Programma Leren voor Duurzame Ontwikkeling, inclusief Natuur en Milieueducatie (LvDO/NME) vast en voeren deze uit; • Wij monitoren doelbereik; bepalen vermeden CO2-emissie (door energiebesparing en duurzame energieproductie) gerelateerd aan het energieverbruik en de daarbij behorende uitstoot van CO2; • Wij bepalen de gezamenlijkheid in duurzaamheidsambities van Flevolandse partijen en wij stemmen de uitvoering van activiteiten die moeten leiden tot verwezenlijking van de ambities op elkaar af.
Risico's	Duurzaamheid als integraal onderdeel van ons beleid betekent dat het ook onderdeel van beleid van partners moet worden; anders is er geen efficiënte uitvoering.
Vitale coalities	Afhankelijk van thema en project de mogelijkheden onderzoeken voor vitale coalities met medeoverheden, bedrijfsleven en onderzoeks- en onderwijsinstellingen.
Doelen	Goede overdracht van de verantwoordelijkheid voor het landelijk gebied naar de provincie en een goede, effectieve en efficiënte implementatie van de nieuwe taken in de organisatie.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij onderhandelen met het Rijk (deels in IPO-verband) over de nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling in het landelijk gebied om te komen tot heldere afspraken over de overdracht van taken en bevoegdheden; • Wij implementeren te decentraliseren taken effectief en efficiënt; • Wij actualiseren de kaderstelling voor het natuurbeleid op basis van de nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling; • Wij leggen de planologische bescherming van de EHS vast in een provinciale verordening, conform de vereisten van de AMvB ruimte; • Wij verwerken de nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling in bestaande subsidieverordeningen (bv natuurbeheer en investeringssubsidie landelijk gebied).
Risico's	Het kabinet heeft aangegeven een aantal taken naar de provincies te zullen decentraliseren. Afspraken hierover zullen worden vastgelegd in een bestuursakkoord 'natuur en landelijk gebied'. Onderhandelingen hierover zijn reeds gaande. Financiële ruimte voor de provincie voor de uitvoering van deze taken wordt sterk ingeperkt. Voor overdracht van een aantal taken zijn wetswijzigingen nodig die ook zullen resulteren in aanpassingen van (provinciale) verordeningen. De planning van zowel bestuursakkoord als wetswijzigingen zijn onzeker. Een zorgvuldige overdracht met voldoende middelen staat door de zware bezuiniging van het rijk op het beleidsveld natuur onder druk
Vitale coalities	IPO, Terreinbeherende organisaties, nieuwe investeerders in landelijk gebied

Doelen	Conform rijksbeleid effectieve, efficiënte en doelgerichte vergunningverlening en handhaving van het omgevingsrecht in Flevoland.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij richten samen met Flevolandse gemeenten de Omgevingsdienst Flevoland (ODF, voorheen Regionale Uitvoeringsdienst) voor 1 januari 2013 (streefdatum) op. Wij voeren het kwartiermakersplan voor de Omgevingsdienst Flevoland uit.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> De realisatie van de Omgevingsdienst betekent een fusie van bedrijfsonderdelen van meerdere partners en uitplaatsing van medewerkers. Tevens wordt plaats- en tijdonafhankelijk werken geïmplementeerd, een efficiëncyslag gemaakt en vindt bezuiniging op overhead plaats. Deze veelheid van ingrijpende veranderingen waar gelijktijdig aan gewerkt wordt, brengt een afbreukrisico met zich mee. Niet snel genoeg af kunnen bouwen van desintegratiekosten.
Vitale coalities	Flevolandse gemeenten die samen met de provincie de omgevingsdienst Flevoland oprichten

Overige doelen, activiteiten en risico's

In de productenraming zijn de overige (operationele) doelen en activiteiten van dit programmaonderdeel opgenomen. Zie daartoe de producten:

1.3.1 Natuur

1.3.2 Milieu en Duurzaamheid

1.3.3 Omgevingsdienst Flevoland

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	12.485	37.687	13.770	13.339	13.253	11.760
Baten	-2.006	-25.546	-777	-432	-432	-432
Saldo	10.480	12.141	12.992	12.907	12.821	11.329

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i>
	In verband met de ombuigingen wordt: <ul style="list-style-type: none"> Vanaf 2013 het subsidiebudget voor IVN met 25% (€ 43.000) verlaagd; Vanaf 2015 het budget voor Programma Uitvoering Leefomgevingstaken met € 32.000 verlaagd.
	<i>Technische verschillen</i>
	De afname van de lasten vanaf 2012 met € 23,9 mln. is toegelicht in de productenraming en wordt voor € 23,3 mln. veroorzaakt door de raming van lasten en baten in 2011 voor EHS-compensatie OostvaardersWold. De daling van de lasten in 2015 wordt veroorzaakt door het aflopen van de meerjarenprogramma's Bodem (€ 1.126.000) en Externe Veiligheid (€ 334.000).

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.3.1 Natuur	1.683	-5	1.678
1.3.2 Milieu en Duurzaamheid	5.479	-419	5.060
1.3.3 Omgevingsdienst Flevoland	6.608	-353	6.255
Totaal	13.770	-777	12.992

Bedragen x € 1.000

1.4 Ruimtelijk beleid

Portefeuillehouder	A.E. Blik - de Jong
Doelen	Doorwerking van provinciaal beleid voor de vestiging van werklocaties in het gemeentelijk beleid.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij zien erop toe dat de gemeenten ons beleid voor werklocaties opnemen in een (gemeentelijke) structuurvisie (UP 2.6.1); • Wij geven uitvoering aan de beleidsregel voor de herstructurering werklocaties (UP 2.6.2); • Wij maken een ruimtelijke visie voor de inpassing van energieproductie. Daarmee bevorderen we energieproductie met wind en bio-energie als kostendrager van het landelijk gebied (UP 3.3.3); • Wij bevorderen dat de gemeenten hun door de provincie goedgekeurde gemeentelijke visie vestigingslocaties (GVV) voor 1 januari 2013 omzetten naar een gemeentelijke structuurvisie; • Wij stellen aanvullende ruimtelijke kaders vast voor bijzondere vormen van werklocaties (zoals bijvoorbeeld multimodale overslag).
Risico's	Gemeenten moeten voor het opstellen van een structuurvisie een plan-MER opstellen. Mogelijk kan hierdoor de afgesproken datum van 1 januari 2013 niet worden gehaald.
Vitale coalities	Mogelijkheden nader verkennen.

Doelen	Leefbaarheid in het landelijk gebied verbeteren door meer ruimte te bieden voor kleinschalig multifunctioneel gebruik van het landelijk gebied met behoud of ontwikkeling van ruimtelijke kwaliteit.
Activiteiten	Wij stellen kaders op voor de ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied ten behoeve van de actualisatie van het omgevingsplan (UP 2.5.1).
Risico's	Geen
Vitale coalities	Mogelijkheden nader verkennen.

Overige doelen, activiteiten en risico's

In de productenraming zijn de overige (operationele) doelen en activiteiten van dit programmaonderdeel opgenomen. Zie daartoe de producten:

- 1.4.1 Woonbeleid
- 1.4.2 Ruimtelijke kaderstelling
- 1.4.3 Doorwerking beleid in gemeentelijke plannen
- 1.4.4 Ruimtelijke informatievoorziening

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	3.299	3.211	3.655	3.551	3.527	3.432
Baten	-683	-200	0	0	0	0
Saldo	2.617	3.010	3.655	3.551	3.527	3.432

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i></p> <p>Vanaf 2012 wordt omgebogen op stimulering van vernieuwende activiteiten, cartografie en geo-informatie voor een totaalbedrag van € 43.000 in 2015.</p>
-------------	---

Technische verschillen

De toename van de lasten met € 0,4 mln. en de afname van de baten met € 0,2 mln. vanaf 2012 is toegelicht in de productenraming.

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.4.1 Woonbeleid	246	0	246
1.4.2 Ruimtelijke kaderstelling	394	0	394
1.4.3 Doorwerking beleid in gemeentelijke plannen	1.305	0	1.305
1.4.4 Ruimtelijke informatievoorziening	1.708	0	1.708
Totaal	3.655	0	3.655

Bedragen x € 1.000

1.5 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/S	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
1.1 Omgevingsbeleid	Lasten	1.204	1.607	194	194	194	194
	Baten						
	Saldo	1.204	1.607	194	194	194	194
1.2 Water	Lasten	2.843	1.469	1.968	1.968	1.968	1.907
	Baten	-409	-474	-470	-470	-470	-470
	Saldo	2.434	995	1.498	1.498	1.498	1.437
1.3 Natuur en Milieu	Lasten	12.485	37.687	13.770	13.339	13.253	11.760
	Baten	-2.006	-25.546	-777	-432	-432	-432
	Saldo	10.480	12.141	12.992	12.907	12.821	11.329
1.4 Ruimtelijk beleid	Lasten	3.299	3.211	3.655	3.551	3.527	3.432
	Baten	-683	-200	0	0	0	0
	Saldo	2.617	3.010	3.655	3.551	3.527	3.432
Totaal programma 1	Lasten	19.831	43.974	19.587	19.052	18.942	17.293
	Baten	-3.098	-26.220	-1.247	-902	-902	-902
	Saldo	16.735	17.753	18.339	18.150	18.040	16.392

Bedragen x € 1.000

2 Bereikbaarheid

Het openbaar vervoer moet voorzien in mobiliteit als een voorwaarde om deel te nemen aan sociale en maatschappelijke activiteiten en om gebruik te maken van voorzieningen. Wij bieden met een sluitend, veilig en efficiënt openbaar vervoernetwerk onze inwoners voldoende mobiliteit om aan het maatschappelijk verkeer deel te nemen.

We gaan alle geplande beheer en onderhoud en nieuwe investeringen op het gebied van infrastructuur integraal heroverwegen. Dat is om te kunnen garanderen dat onze wegen en vaarwegen goed onderhouden worden en tegelijk rekening te houden met de versoering van de hiervoor beschikbare financiële middelen. Dat doen we op basis van actuele economische en woningbouwprognoses. Door de recente conjuncturele crisis worden momenteel minder woningen gebouwd dan we in prognoses hadden verwacht. Daardoor kunnen sommige investeringen later plaatsvinden.

2.0 Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015

Hieronder zijn de maatschappelijke effecten en doelen uit het Collegeuitvoeringsprogramma voor de periode 2011-2015 voor dit programma weergegeven.

Maatschappelijk effect	Flevoland is van alle zijden goed bereikbaar voor inwoners, passanten en bedrijven.
2.3 Wat willen we bereiken	Een betere bereikbaarheid van Flevoland met het oog op de ruimtelijke en economische ambities en de schakelfunctie van Flevoland.
Maatschappelijk effect	Flevoland heeft een kwalitatief toereikend openbaar vervoer (OV).
2.4 Wat willen we bereiken	Een sluitend, veilig en efficiënt netwerk van openbaar vervoer.

2.1 Openbaar vervoer

Portefeuillehouder	J. Lodders
Doelen	<p>Wij zorgen voor een sluitend, efficiënt en veilig netwerk van busdiensten om:</p> <ol style="list-style-type: none"> De bereikbaarheid op peil te houden. Onze inwoners in staat te stellen om aan het maatschappelijk verkeer deel te nemen en bij te dragen aan de leefbaarheid van het platteland. Betere verbindingen met noord en oost Nederland te bieden.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij zorgen voor een goede overgang van de oude naar de nieuwe concessie IJsselmond (inclusief Hoogwaardig Openbaar Vervoer Lelystad-Emmeloord) (UP 2.4.1); Wij werken met de partners in de Randstad toe naar een geïntegreerd netwerk van hoogwaardig openbaar vervoer in samenhang met de hele reisketen en de ruimtelijke omgeving (UP 2.4.2); Wij zorgen voor een goed beheer van de concessies en het contract met Regiotaxi (UP 2.4.3); Op het platteland zorgen wij voor de inrichting van een vraagafhankelijk vervoersconcept (UP 2.4.4); Wij plaatsen op diverse busstations dynamische informatiepanelen (UP 2.4.5); Samen met andere partijen in de Metropoolregio Amsterdam bewerkstelligen wij dat er geïnvesteerd wordt in het spoor op de SAAL-corridor, zodat vanaf 2020 spoorboekloos rijden mogelijk is (UP 2.4.6); Wij voltooien de invoering van de OV-chipkaart in heel Flevoland, inclusief nieuwe tarievenstructuur en abonnementvervangende proposities; Wij subsidiëren de aanpassing van de halte-infrastructuur door gemeenten. Hieronder valt onder andere het ophogen van de bushaltes om de toegankelijkheid te vergroten voor minder validen.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> De bij de aanbesteding van de nieuwe concessies gevraagde prijzen zijn zodanig hoog dat het minimaal wenselijk geachte voorzieningenniveau niet binnen het vastgestelde budget gerealiseerd kan worden; Onduidelijkheid over de nieuw te vormen vervoersautoriteit; Bezuinigingen op budgetten van de verschillende opdrachtgevers, gevolgen voor prijs of aangeboden voorziening aan burgers; Vervoersmarkt weet hier bij de komende aanbesteding nog onvoldoende vorm aan te geven; Vertraging bij rijk in besluitvorming en/of in uitvoeringsplanning.
Vitale coalities	Provincie Overijssel, Randstadpartners in OV Bureau Randstad, gemeente Almere, vervoerders, Gemeenten Lelystad, Noordoostpolder, Dronten, Zeewolde, vervoerder, MRA-partners, rijk

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	30.522	27.796	28.293	26.898	25.790	25.744
Baten	-29.965	-27.246	-27.474	-26.096	-24.988	-24.954
Saldo	557	550	819	802	802	789

Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	<p><i>Technische verschillen</i> De toename van de lasten met € 0,5 mln. en de toename van de baten met € 0,2 mln. vanaf 2012 is toegelicht in de productenraming.</p>					

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.1.1 Openbaar vervoer	28.293	-27.474	819
Totaal	28.293	-27.474	819

Bedragen x € 1.000

2.2 Mobiliteit

Portefeuillehouder	J. Lodders
Doelen	De reistijd over de weg is binnen en van/naar de provincie in de spits niet langer dan 1,25 keer de reistijd buiten de spits.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij leggen een integrale heroverweging van het PMIT aan Provinciale Staten voor (UP 2.3.1); • Wij bereiden de capaciteitsvergroting van de Hogering en de Waterlandseweg voor in het kader van Stedelijke Bereikbaarheid Almere (SBA), een RRAAM project (UP 2.3.2); • Wij participeren in de overlegstructuur van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), waarbij afspraken worden gemaakt over de infrastructuur in brede zin (wegen, spoor en openbaar vervoer) (UP 2.3.3); • Wij maken ons sterk voor investeringen in de A27 (Project Almere-Gooi-Utrecht (AGU) en de realisatie van de uitbouw van de N50 (UP 2.3.4); • Wij verkennen de capaciteitsuitbreiding van de corridor bij Roggebot en bereiden de baanverdubbeling Gooiseweg voor en voeren die uit (UP 2.3.5). <p><i>Toelichting</i> Bijzonder aandachtspunten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het faseren van de investeringsprojecten in het licht van de nieuwe economische en financiële randvoorwaarden; • een volwaardige plaats geven aan de in deze periode noodzakelijke vervangingsinvesteringen; • meer inzicht bieden in het economisch meest rendabele programma van onderhoud en vervangingsinvesteringen (rekeninghoudend met de levenscyclus van de objecten). <p>Naast het PMIT zal er jaarlijks onderhoud plaatsvinden aan de (vaar)wegen, waarbij rekening wordt gehouden met verkeersveiligheid en bereikbaarheid, bestaand uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reparaties / schades; • Calamiteitendienst; • Bedieningen bruggen / sluizen; • Onderhoud oevers en sluizen.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Verslechterde bereikbaarheid en een toename van verkeersslachtoffers door het niet of onvoldoende kunnen realiseren van onderhoud of investeringen. Dit kan komen door tegenvallende aanbestedingen, tegenvallende plannings en meer / hogere schadeclaims; • Vertraging van de uitwerking van de bestuursovereenkomst VSBA met als gevolg een vertraagde start-up van de projectvoorbereiding van de wegen; • We slagen er onvoldoende in om bij het rijk de AGU voldoende prioriteit te geven waardoor geen/onvoldoende rijksbudget beschikbaar komt; • Onvoldoende tempo bij rijk in uitvoeringsfase N50 Ens-Emmeloord waardoor de aansluiting (in tijd) op deel Ens-Ramspol niet tot stand komt; • Uitvoering van de corridor Roggebot en baanverdubbeling Gooiseweg wordt gefaseerd door verdere bezuinigingen op uitvoeringsbudgetten.
Vitale coalities	<p>Flevolandse gemeenten, Rijkswaterstaat, belangenverenigingen, bedrijfsleven, KvK, Rijk en Waterschap Zuiderzeeland. Tevens wordt met het Waterschap Zuiderzeeland gezocht naar mogelijke vormen van samenwerking om het oeveronderhoud te combineren.</p> <p>Gemeente Almere, rijk, Provincie Noord-Holland, Stadsregio Amsterdam, gemeente</p>

	Amsterdam. AGU: Rijk, MRA-partners, Provincie Utrecht, gewest Gooi-en Vechtstreek N50: Rijk, Gemeenten Noordoostpolder, Urk, Provincie Overijssel N23 Roggebot: Provincie Overijssel, rijk, gemeenten Dronten, Kampen Gooiseweg: Gemeente Zeewolde.
--	---

Overige doelen, activiteiten en risico's

In de productenraming zijn de overige (operationele) doelen en activiteiten van dit programmaonderdeel opgenomen. Zie daartoe de producten:

- 2.2.2 Verkeersveiligheid
- 2.2.3 Onderhoud provinciale wegen
- 2.2.4 Onderhoud provinciale vaarwegen
- 2.2.5 Investerings provinciale wegen
- 2.2.6 Investerings provinciale vaarwegen

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	37.896	43.532	45.659	40.873	40.792	46.800
Baten	-10.445	-13.870	-14.226	-10.988	-11.884	-15.875
Saldo	27.451	29.662	31.433	29.886	28.908	30.924

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i></p> <p>In verband met de ombuigingen wordt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf 2012 voor bijna € 0,3 mln. omgebogen op kleine investeringen voor wegen en vaarwegen; • Vanaf 2014 voor € 1,3 mln. omgebogen op vervangingsinvesteringen wegen. Dit, alsmede de rijksbezuiniging op de BDU heeft gevolgen voor het PMIT-programma 2012-2016. <p>De lasten voor infrastructuur (deels gedekt uit de BDU en provinciale middelen c. q. reserve infrafonds) zijn op basis van het Collegeuitvoeringsprogramma 2011-2015 en de rijksbezuiniging op de BDU het PMIT-programma 2012-2016 bijgesteld dat een navenant effect heeft op de begroting.</p>
	<p><i>Technische verschillen</i></p> <p>De toename van de lasten vanaf 2012 met € 2,1 mln. en de baten met € 0,3 mln. is toegelicht in de productenraming.</p>

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.2.1 Mobiliteit	1.516	-567	949
2.2.2 Verkeersveiligheid	1.174	-659	515
2.2.3 Onderhoud provinciale wegen	14.739	-336	14.402
2.2.4 Onderhoud provinciale vaarwegen	5.463	-52	5.411
2.2.5 Investerings provinciale wegen	21.825	-12.611	9.214
2.2.6 Investerings provinciale vaarwegen	942	0	942
Totaal	45.659	-14.226	31.433

Bedragen x € 1.000

2.3 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/S	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
2.1 Openbaar verover	Lasten	30.522	27.796	28.293	26.898	25.790	25.744
	Baten	-29.965	-27.246	-27.474	-26.096	-24.988	-24.954
	Saldo	557	550	819	802	802	789
2.2 Mobiliteit	Lasten	37.896	43.532	45.659	40.873	40.792	46.800
	Baten	-10.445	-13.870	-14.226	-10.988	-11.884	-15.875
	Saldo	27.451	29.662	31.433	29.886	28.908	30.924
Totaal programma 2	Lasten	68.418	71.328	73.952	67.771	66.582	72.544
	Baten	-40.410	-41.116	-41.700	-37.084	-36.872	-40.829
	Saldo	28.008	30.212	32.252	30.688	29.710	31.713

Bedragen x € 1.000

3 Economie

Met de nieuwe koers van het Rijk gericht op de zgn. Topsectoren, de decentralisatie van het regionaal-economisch beleid naar de provincies, maar ook de ombuigingen op dit terrein, staan we op een belangrijk kruispunt. Dit vraagt om een herbezinning van onze rol, een herijking van het economisch beleid en de vraag welk instrumentarium daar dan het beste bij past. Een belangrijke vraag hierbij is tevens hoe onze inzet voor de economie van Flevoland het beste kan worden verbonden met andere economische netwerken, bijvoorbeeld in de Metropool Regio Amsterdam, het P4-verband en het Integraal Afsprakenkader Almere t.a.v. economie.

Voorop staat dat de economische structuur van Flevoland op orde moet zijn. Flevoland moet een uitstekend vestigingsklimaat bieden aan haar ondernemers en werknemers. Werklocaties die aansluiten op de ambities en moderne vereisten, een beschikbaar arbeidspotentieel dat kan zorgen voor de gewenste economische ontwikkeling, goede culturele en maatschappelijke voorzieningen. Er ligt ook een duidelijke opgave om de woon-werkbalans beter in evenwicht te krijgen. De relatie met de ambitie om de achterstand van het voorzieningenniveau in te lopen ligt hierbij voor de hand.

Tegelijkertijd moeten er nadrukkelijk keuzes gemaakt worden waar we onze inspanningen inde komende jaren op gaan richten. Door ons te richten op de sectoren waarin de groei van de werkgelegenheid zich met name zal manifesteren kunnen we 'de meeste meters maken'. Daarnaast is het verstandig om een aantal ontwikkelingen te stimuleren waarmee kan worden voorgesorteerd op groei in volgende perioden en de economische structuur van Flevoland versterkt wordt. Zo kan ook worden gewerkt aan het meer gezicht geven aan de Flevolandse economie.

Economie behoort tot de kerntaken van de provincie. Scherpere keuzes enerzijds, een scherpere provinciale rolopvatting anderzijds, vragen een nieuwe stijl van besturen en beleid vormen en uitvoeren. Vitale coalities, gebaseerd op goede businesscases, financiering door private partijen, co-financiering door de provincie, maatschappelijk rendement zijn de ingrediënten voor het nieuwe provinciaal beleidsinstrumentarium.

3.0 Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015

Hieronder zijn de maatschappelijke effecten en doelen uit het Collegeuitvoeringsprogramma voor de periode 2011-2015 voor dit programma weergegeven

Maatschappelijk effect	Flevoland kenmerkt zich door een innovatieve economie en de werkgelegenheid is toegenomen.
3.1 Wat willen we bereiken	<ul style="list-style-type: none">• Een werkgelegenheidsgraad van 75% in 2015;• Een stevige structuur en verbeterde concurrentiekracht van de Flevolandse economie.
Maatschappelijk effect	Een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied waar het goed leven, werken en recreëren is.
3.4 Wat willen we bereiken	Verbreding van de economische dragers van het platteland en verduurzaming van landbouw, intensieve veehouderij en visserij.

3.1 Werkgelegenheid

Portefeuillehouder	J.N.J. Appelman A.E. Blik - de Jong (Europa coördinatie)
Doelen	Wij stimuleren de werkgelegenheid; een werkgelegenheidsgraad van 75 % in 2015.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij herijken het economisch beleid en het daarvoor in te zetten instrumentarium. Wij stellen hiervoor een nieuwe kadernota Economie op (UP 3.0.1); • Wij werken ten behoeve van de economische paragraaf van het Integraal Afsprakenkader een economisch programma uit om het groeipotentieel van het al in Almere gevestigde bedrijfsleven beter te benutten en wij geven hier uitvoering aan (UP 3.1.2); • Wij leveren in nauw overleg met het Rijk, de regio en de gemeente Almere een bijdrage aan het Integraal Afsprakenkader Almere. <p><i>Toelichting</i> Wij zetten selectief in op een aantal scherp onderbouwde groeisectoren en de versterking van Flevolandse voorzieningen. Er ligt een relatie met de beleidsontwikkeling voor een Vitaal Flevolands Platteland.</p> <p>Er wordt een economisch programma uitgewerkt en opgestart waardoor het groeipotentieel van het al in Almere gevestigde bedrijfsleven beter kan worden benut en het economisch profiel van Almere wordt versterkt.</p>
Risico's	De realisatie van dit doel hangt sterk af van de financiële mogelijkheden die het Rijk en Brussel beschikbaar stellen en/of het creëren van nieuwe financieringsarrangementen.
Vitale coalities	Nog te bepalen.

Doel	Wij bevorderen een gunstig Flevolands vestigingsklimaat voor ondernemingen.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij zorgen, samen met de gemeenten en bedrijfsleven, voor de bovenlokale afstemming/regie op de (her)ontwikkeling van werklocaties; • In overleg met gemeenten en maatschappelijke partijen dragen wij bij aan beleidsafstemming op het snijvlak van economie, arbeidsmarkt en kennisinfrastructuur; • Wij verankeren het beleid van de afgelopen jaren voor de versterking van de Flevolandse kennisinfrastructuur en het Hoger Onderwijs door onder andere het monitoren van de gemaakte afspraken over de businesscase Windesheim Flevoland; • Wij dragen bij aan het versterken van voorzieningen die een positieve impuls geven aan het vestigingsklimaat (zie ook de doelen in programma Samenleving).
Risico's	Onvoldoende financiële draagkracht van de betrokken partijen.
Vitale coalities	Nog te bepalen.

Overige doelen, activiteiten en risico's

In de productenraming zijn de overige (operationele) doelen en activiteiten van dit programmaonderdeel opgenomen. Zie daartoe de producten:

3.1.1 Werken en Economisch vestigingsklimaat

3.1.2 Europese programma's

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	12.190	15.143	10.660	9.778	8.909	7.479
Baten	-3.064	-4.334	-2.073	-1.839	-1.616	-1.282
Saldo	9.126	10.809	8.587	7.940	7.294	6.197

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i></p> <p>In verband met de ombuigingen wordt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf 2012 in totaliteit voor bijna € 150.000 omgebogen op Flevonomics, , , economische gebiedspromotie en Flevo-aak; • Vanaf 2013 oplopend tot 2015 tot bijna € 0,9 mln. verder hierop omgebogen, aangevuld met een ombuiging op scholingsoffensief, uitvoering ondernemersbeleid en de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland. <p>Daarnaast daalt de Rijksbijdrage voor herstructurering bedrijventerreinen vanaf 2012 met € 0,6 mln..</p>
	<p><i>Technische verschillen</i></p> <p>De overige mutaties op de lasten en baten zijn toegelicht in de productenraming.</p>

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.1.1 Werken en Economisch vestigingsklimaat	5.000	-116	4.884
3.1.2 Europese programma's	5.659	-1.956	3.703
Totaal	10.660	-2.073	8.587

Bedragen x € 1.000

3.2 Ontwikkeling en innovatie

Portefeuillehouder	J.N.J. Appelman
Doelen	Wij stimuleren de ontwikkeling en innovatie van enkele kansrijke Flevolandse, economische clusters: Composieten, Life Sciences, Agribusiness en Zorginnovatie.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij ontwikkelen samen met de deelnemende partijen een masterplan voor de ontwikkeling van het Composietencluster. Na besluitvorming gaan wij over tot uitvoering (UP 3.1.1.a); • Wij werken uit hoe we komen tot ontwikkeling van de Emerging Diseases Campus op het gebied van Life Sciences. Hierbij horen ook de voorwaarden voor het MKB om gebruik te maken van de geboden faciliteiten (UP 3.1.1.b); • Voor het cluster Agribusiness ondersteunen we de ontwikkeling van nieuwe agrarische productiemethoden zodat met minder meer kan worden geproduceerd, zoals beschreven in het Uitvoeringsprogramma Showcase Flevoland (UP 3.1.1.c); • We stimuleren innovatieve zorgconcepten onder andere door instellingen en bedrijven oplossingen te laten bedenken voor vraagstukken uit de zorg. Daarbij zetten wij in op vitale coalities tussen zorgverzekeraars, zorgaanbieders, bedrijven en overheden om de ruimte in regelgeving en de financiële ruimte voor de ontwikkeling en uitvoering van zorgexperimenten te vergroten (UP 3.1.1.d); • Wij werken ten behoeve van de economische paragraaf van het Integraal Afsprakenkader een economisch programma uit om het groeipotentieel van het al in Almere gevestigde bedrijfsleven beter te benutten en wij geven hier uitvoering aan (UP 3.1.2).
Risico's	Het vinden van voldoende commitment en in- dan wel externe financiering om de uiteindelijk gewenste vitale coalities te kunnen vormen.
Vitale coalities	Met o.a. Stichting Compoworld, CVI/WUR, private partijen, Rijk, zorginstellingen, verzekeraars.
Doelen	Wij bevorderen de versterking van de economische structuur van het landelijk gebied (Vitaal platteland).
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij ontwikkelen een integrale visie op de nieuwe economische dragers voor het landelijk gebied, de verduurzaming van de landbouw, visserij, de natuurontwikkeling, het Europees landbouw- of visserijbeleid en de ruimtelijke regelgeving. Deze nemen we op in de Nota Vitaal Platteland (UP 3.4.1); • Wij organiseren een maatschappelijk debat en stellen mede op basis daarvan kaders op voor intensieve veehouderij (UP 3.4.2).
Risico's	Het vinden van voldoende eenduidigheid in opvattingen, nodig voor uitzetten nieuwe koers.
Vitale coalities	Nog te bepalen.

Overige doelen, activiteiten en risico's

In de productenraming zijn de overige (operationele) doelen en activiteiten van dit programmaonderdeel opgenomen. Zie daartoe het product 3.2.1 Economische clusters.

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	5.313	2.102	2.212	2.122	2.072	2.072
Baten	-29	0	0	0	0	0
Saldo	5.284	2.102	2.212	2.122	2.072	2.072

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i>					
	In verband met de ombuigingen wordt: <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf 2012 voor € 7.000 omgebogen op land-, tuin- en bosbouw; • Vanaf 2013 hieraan een ombuiging op toerismepromotie toegevoegd, die oploopt tot € 140.000 in 2015. 					

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.2.1 Economische clusters	2.212	0	2.212
Totaal	2.212	0	2.212

Bedragen x € 1.000

3.3 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/S	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
3.1 Werkgelegenheid	Lasten	12.190	15.143	10.660	9.778	8.909	7.479
	Baten	-3.064	-4.334	-2.073	-1.839	-1.616	-1.282
	Saldo	9.126	10.809	8.587	7.940	7.294	6.197
3.2 Ontwikkeling en innovatie	Lasten	5.313	2.102	2.212	2.122	2.072	2.072
	Baten	-29	0	0	0	0	0
	Saldo	5.284	2.102	2.212	2.122	2.072	2.072
Totaal programma 3	Lasten	17.503	17.245	12.872	11.900	10.981	9.551
	Baten	-3.093	-4.334	-2.073	-1.839	-1.616	-1.282
	Saldo	14.410	12.911	10.799	10.062	9.366	8.269

Bedragen x € 1.000

4 Samenleving

Het programma Samenleving staat voor deze collegeperiode geheel in het teken van de transitie van het provinciale profiel ten aanzien van inhoud, taken en rol. Deze overgang en de daarbij behorende ombuigingen als gevolg van een scherpere rol- en taakafbakening tussen provincie, gemeenten en Rijk, lopen als rode draad door dit programma heen. Transitie in profiel, taakafbouw en aanzienlijke vermindering van budget en formatie zal een groot appel doen op ieders inzet. De omvang van de ombuigingen zal voor veel steunfunctie-instellingen fundamentele vragen over hun taken gaan inhouden.

We onderzoeken hoe we de achterstand van het *voorzieningsniveau* t.o.v. het landelijk gemiddelde kunnen inlopen. En belangrijker nog: op welke type voorzieningen, in welke delen van Flevoland, moeten we ons dan richten, in onderscheid met de verantwoordelijkheid van de gemeenten en het Rijk? Het opstellen van 'De Flevolandse Agenda' zal richting moeten geven aan de rol- en taakafbakening met de gemeenten en is daarmee belangrijk voor de vraag hoe wij onze provinciale steunfuncties op maatschappelijk, sport en cultureel terrein de komende periode invullen. Ook zal deze afstemming met de gemeenten duidelijkheid moeten geven welke provinciale taak er nog ligt voor onderwerpen als ouderen, vrijwilligers en eenzaamheid. Gemeenten en maatschappelijke instellingen vullen hun wettelijke taken immers al actief in op deze gebieden.

Cultuur is gedefinieerd als een provinciale kerntaak. Onze inzet zal zich met name richten op behoud en versterking van de regionale culturele infrastructuur en de bijdrage die zo kan worden geleverd aan de versterking van de Flevolandse identiteit.

Bijzondere aandacht in de komende jaren vraagt de *jeugdzorg*. 2012 staat in het teken van het voorsorteren op de decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten. De provincie ondersteunt de gemeenten waar mogelijk bij de voorbereiding op hun toekomstige rol als opdrachtgever jeugdzorg. Ondertussen gaat de provincie door met lopende verbeteringstrajecten. De resultaten van deze trajecten zijn ook in de periode na de transitie van groot belang.

4.0 Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015

Hieronder zijn de maatschappelijke effecten en doelen uit het Collegeuitvoeringsprogramma voor de periode 2011-2015 voor dit programma weergegeven

4.1 Wat willen we bereiken	Een zorgvuldige herijking, overdracht en afbouw van het provinciale sociale beleid.
Maatschappelijk effect	Flevolandse jongeren krijgen tijdens de voorbereiding op de overdracht van de jeugdzorg naar de gemeenten adequate zorg.
4.2 Wat willen we bereiken	Een zorgvuldige voorbereiding op de overdracht van de jeugdzorg naar de gemeenten.
Maatschappelijk effect	Flevoland onderscheidt zich met sporten die bijdragen aan haar economische ontwikkeling en identiteit.
4.3 Wat willen we bereiken	Minder achterstand op het gebied van bovenlokale sportvoorzieningen.

Maatschappelijk effect	Flevoland kent een kwalitatief en kwantitatief toereikend / passend voorzieningenniveau.
4.4 Wat willen we bereiken	Een vermindering van de achterstand van ons voorzieningenniveau tot 10% ten opzichte van het gemiddelde in Nederland.
Maatschappelijk effect	Flevoland heeft een sterke eigen culturele identiteit.
4.5 Wat willen we bereiken	Het cultureel erfgoed en de culturele infrastructuur versterken de Flevolandse identiteit en een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

4.1 Samenleving en Voorzieningen

Portefeuillehouder	J. Lodders
--------------------	------------

4.1.1 Voorzieningen

Doelen	Wij bepalen in 2012 welke voorzieningengroei bevorderd moet worden.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij ontwikkelen nieuwe indicatoren die niet alleen de kwantiteit van de voorzieningen maar ook de kwaliteit en bereikbaarheid inzichtelijk maken (UP 4.4.1); Wij stellen een agenda en plan op voor het versterken van voorzieningen, in nauw overleg met gemeenten en betrokken instellingen. Dit plan is voorzien gelijktijdig met de Voorjaarsnota 2012 (UP 4.4.2); Wij stellen een gericht investeringsprogramma Economie & Voorzieningen op in 2012 (UP 6.7.1); Wij investeren met partners in geselecteerde ontwikkelingen (op basis van businesscases). Wij zoeken daarbij initiatieven met partners en financieringsvormen die recht doen aan het begrip 'vitale coalitie' (UP 6.7.2).
Risico's	Er is onvoldoende aansluiting bij de (gebiedsgerichte) investeringsagenda en/of het blijkt niet mogelijk nieuwe financieringsarrangementen te vinden dan wel te creëren (Europese programma's, IFA, ZZL e.d.).
Vitale coalities	Gemeenten, maatschappelijke instellingen, bedrijven

4.1.2 Sport

Doelen	Wij herijken het provinciaal sportbeleid.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij actualiseren, monitoren en evalueren ons sportbeleid vanuit een economisch perspectief (UP 4.3.1); We bouwen de subsidie aan Sportservice Flevoland voor een belangrijk deel af (UP 4.3.2); In IPO-verband dragen wij bij aan het Olympisch Plan 2028 om de ruimtelijke en economische mogelijkheden van Flevoland goed op de nationale agenda te zetten (UP 4.3.3); In nauw overleg met Rijk, regio en gemeente Almere leveren wij een bijdrage aan het programma Sport binnen het IAK Almere.
Risico's	Sportservice Flevoland is onvoldoende in staat de opgelegde bezuiniging en de beleidstransitie te realiseren.
Vitale coalities	Maatschappelijke organisaties, gemeenten en private partijen.

4.1.3 Samenleving

Doelen	Wij herijken het provinciaal sociaal beleid en de provinciale steunfunctierol, en concentreren ons op transitie en professionalisering van de provinciale steunfuncties.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij stellen een plan op ten behoeve van de hervorming en professionalisering van de provinciale organisaties Cultuur, Sport en Maatschappelijke Ontwikkeling. Daarbij verbeteren we ons opdrachtgeverschap door middel van een scherper sturingskader te hanteren (UP 4.1.2);

	<ul style="list-style-type: none"> • Wij maken een analyse hoe de resterende taken binnen het sociale domein het beste belegd kunnen worden (UP 4.1.3); • Wij maken afspraken met partners over de voortzetting en financiering van de wetenschappelijke steunfunctie van de bibliotheek (UP 4.5.4); • Wij herijken de taken van CMO Flevoland met het oog op de vermindering van hun subsidie • Wij monitoren en bewaken de uitvoering van de in de meerjarenbegroting opgenomen ombuigingen; • Zodra er duidelijkheid is over een gefaseerde afbouw van subsidies, dan wel de intrekking van beleidsregels, passen wij de criteria voor de toekenning van subsidies aan de politieke randvoorwaarden aan. • Wij onderzoeken de ombuiging van het budget van Omroep Flevoland.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende overeenstemming met gemeenten over het provinciale profiel; • Instellingen zijn onvoldoende in staat om de ombuigingen en de beleidstransitie te realiseren.
Vitale coalities	Realisatie van de ombuigingen, maar ook een nieuw profiel van de provincie op dit terrein, vragen in feite om nog nader te bepalen vitale coalities.

Doelen	Samen met de Flevolandse gemeenten bepalen wij wat de rol en taak van de provincie kan zijn op de thema's eenzaamheidsbestrijding, ouderen en vrijwilligerswerk.
Activiteiten	<p>Wij onderzoeken in overleg met gemeenten de mogelijke rol van de provincie op de thema's ouderen, eenzaamheid en vrijwilligers (UP 4.1.1).</p> <p><i>Toelichting</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij leggen de Flevolandse gemeenten de vraag voor op welke wijze zij de thema's "eenzaamheid, ouderen en vrijwilligers " hebben ingevuld en of zij een rol en taak zien voor de Provincie Flevoland op deze thema's. Aan de hand daarvan bepalen wij aanvullende, provinciale inzet mits die significant bijdraagt aan lacunes in het voorzieningenaanbod op dit gebied; • Vooruitlopend hierop trekken wij de bestaande beleidsregel in voor Bestuur- en kaderkosten en projecten gezondheidszorg.
Risico's	Onvoldoende scherp profiel wat provinciale taak op deze terreinen is; doublures met wat gemeenten en maatschappelijke instellingen op deze gebieden doen.
Vitale coalities	Nog te bepalen.

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	14.918	14.592	13.948	12.847	12.056	10.532
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	14.918	14.592	13.948	12.847	12.056	10.532

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i></p> <p>In verband met de ombuigingen wordt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf 2012 in totaliteit voor afgerond € 0,5 mln. omgebogen op bestuurskosten voor vrijwilligersorganisaties, projecten welzijn, versterking van voorzieningen, Telefonische hulpdiensten, Slachtofferhulp IJsselland/Flevoland, Sport Service Flevoland, Sportmanifestaties, Sportverkiezing Flevoland, grootschalige sportaccommodaties en Service centrum Flevolandse Bibliotheken; • Vanaf 2013 tot 2015 lopen deze ombuigingen -aangevuld met ombuigingen op CMO Flevoland, Regiocoach zeilen Lelystad, nieuw sportbeleid, Steunfunctie archeologie/monumenten, Centrum Amateurkunst Flevoland, Kunstzinnige vorming primair onderwijs, WSF-bibliotheek Almere en Omroep Flevoland (2015; onderzoek mogelijkheden)- op tot € 3,9 mln. in 2015.
-------------	--

Technische verschillen

De overige verschillen zijn technisch van aard en toegelicht in de productenraming.

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.1.1 Samenleving en voorzieningen	9.058	0	9.058
4.1.2 Provinciale steunfuncties	4.889	0	4.889
Totaal	13.948	0	13.948

Bedragen x € 1.000

4.2 Jeugdzorg

Portefeuillehouder	M.J.D. Witteman
Doelen	Flevolandse jongeren met een wettelijke aanspraak op jeugdzorg, ontvangen tijdig adequate en verantwoorde zorg.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij bereiden ons samen met de gemeenten voor op de transitie en bieden expertise, training en ondersteuning aan bij de toekomstige rol van opdrachtgever jeugdzorg (UP 4.2.1); • Wij houden Bureau Jeugdzorg Flevoland in stand met de hoofdtaken: <ul style="list-style-type: none"> ○ toegang tot de jeugdzorg; ○ jeugdbescherming; ○ jeugdreclassering; ○ advies en meldpunt kindermishandeling; • Wij zorgen voor een op de vraag afgestemd zorgaanbod, zodanig dat geen kind onverantwoord op zorg hoeft te wachten; • Wij garanderen dat opvang bij crisissituaties altijd beschikbaar is; • Wij sturen op doeltreffende en resultaatgerichte zorg, onder meer door het verder invoeren van prestatie-indicatoren, en transparante kostprijzen; • Wij bevorderen van het gebruik van wetenschappelijk gefundeerde methodieken, en de cliënt centraal stellen in de hulpverlening; • Wij verbeteren de zorglogistiek.
Risico's	Een onverwacht grote vraag naar jeugdzorg, bijvoorbeeld als gevolg van maatregelen in aanpalende sectoren, die het aanbod ver overstijgt en niet kan worden opgevangen door snellere doorstroom en andere efficiency maatregelen.
Vitale coalities	Provincie/zorgaanbieders + Bureau Jeugdzorg - gemeenten/CJG's, onderwijsinstellingen.
Doelen	Er is voorgesorteerd op de transitie van de jeugdzorg naar gemeenten door gemeenten in toenemende mate te betrekken bij de uitvoering van de Wet op de Jeugdzorg.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • De overdracht aan gemeenten vindt plaats aan het hand van het Toetsingskader Overdracht Jeugdzorg (2011) (UP 4.2.2); • Wij willen gemeenten medezeggenschap geven over de invulling van de toegangstaken van Bureau Jeugdzorg op lokaal niveau; • Wij maken het mogelijk jeugdzorg onder voorwaarden zonder BJZ indicatie in te zetten wordt ingezet; • Wij zorgen gezamenlijk voor de verbetering van beleidsinformatie op gemeentelijk niveau over jeugdbeleid en jeugdzorg; • Ons streven is Bureau jeugdzorg aanwezig te laten zijn in de Centra voor Jeugd en Gezin en zorgadviesteams; • Wij financieren samen met gemeenten gezamenlijk activiteiten die lokale samenwerking bevorderen; • Wij maken afspraken om nazorg na een jeugdzorgtraject te regelen, zodat de betrokkenheid van de provinciale jeugdzorg zo kort mogelijk is.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Draagvlak bij gemeenten om met de provincie op te trekken bij de voorbereiding van het nieuwe jeugdzorgstelsel; • Gemeentelijke bezuinigingen.
Vitale coalities	Gemeenten en provincie

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	45.084	47.055	45.221	45.866	45.615	45.365
Baten	-38.725	-40.472	-41.714	-42.625	-42.625	-42.625
Saldo	6.360	6.583	3.507	3.241	2.990	2.740

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i></p> <p>Het lastenniveau schommelt als gevolg van toegevoegde Rijksmiddelen en de provinciale ombuigingen.</p> <p>Binnen Jeugdzorg wordt vanaf 2012 tot 2015 in totaliteit voor € 100.000 (2012) oplopend tot € 400.000 (2015) omgebogen op Vitree, Nieuw Veldzicht, Eigen Kracht Centrale, Noodfonds, Interprovinciaal beleid, Week van de Jeugdzorg.</p> <p>Binnen Jongerenbeleid wordt vanaf 2012 tot 2015 in totaliteit voor € 150.000 (2012) oplopend tot € 620.000 (2015) omgebogen op Studieconferenties Gaaf, Lagerhuis en nationaal jeugddebate, Afsprakenkader gemeenten en GGD VKM.</p> <p>In 2010 en 2011 heeft Provinciale Staten incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de jeugdzorg, waardoor het saldo in deze jaren fors hoger ligt.</p> <p>De rijksbaten zijn bijgesteld in verband met de OVA 2010 en de gedecentraliseerde LWI middelen.</p>
	<p><i>Technische verschillen</i></p> <p>De overige verschillen zijn technisch van aard en toegelicht in de productenraming.</p>

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.2.1 Jeugdzorg	44.291	-41.714	2.577
4.2.2 Jongerenbeleid	929	0	929
Totaal	45.221	-41.714	3.507

Bedragen x € 1.000

4.3 Cultureel erfgoed en Culturele infrastructuur

Portefeuillehouder	J. Lodders
Doel	Wij borgen en maken het cultureel erfgoed beleefbaar voor de inwoners van en bezoekers aan Flevoland.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij voeren de wettelijke taken uit op het gebied van archeologie en monumenten Wij subsidiëren activiteiten om het cultureel erfgoed beleefbaar maken, onder meer het Nieuw Land Erfgoedcentrum; Wij heroverwegen de governance van Nieuw Land Erfgoedcentrum.
Risico's	Onvoldoende medewerking van gemeenten en terreinbeheerders.
Vitale coalities	Gemeenten, Nieuw Land Erfgoedcentrum, waterschap, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Bataviawerf, terreinbeherende organisaties.

Doel	Wij behouden en versterken de regionale, culturele infrastructuur en dragen bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en Flevolandse identiteit.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij heroverwegen onze rol en positie in diverse culturele voorzieningen en steunfuncties (UP 4.5.1); Wij maken afspraken met partners over de museale ontwikkeling van de Lelystadse kuststrook als onderdeel van het versterken van het voorzieningenniveau (UP 4.5.2); Wij herijken ons cultuurbeleid, het bijbehorend instrumentarium en de subsidievoorwaarden (UP 4.5.3); Wij monitoren en bewaken de uitvoering van de in de meerjarenbegroting opgenomen ombuigingen; In nauw overleg met Rijk, regio en gemeente Almere leveren wij een bijdrage aan het programma Cultuur binnen het IAK Almere; Wij bereiden de ontwikkeling en realisatie voor van het 7^e landschapskunstwerk.
Risico's	Tegengestelde belangen provincie en gemeenten, bezuinigingen overheden, samenwerking met partijen komt onvoldoende van de grond.
Vitale coalities	Nog te bepalen.

Overige doelen, activiteiten en risico's

In de productenraming zijn de overige (operationele) doelen en activiteiten van dit programmaonderdeel opgenomen. Zie daartoe de producten:

4.3.1 Cultureel erfgoed

4.3.2 Kunstuitingen

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	7.638	6.289	4.720	3.739	3.550	3.550
Baten	-1.988	-1.493	-350	0	0	0
Saldo	5.650	4.796	4.370	3.739	3.550	3.550

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i></p> <p>In verband met de ombuigingen wordt vanaf 2012 in totaliteit voor € 75.000 omgebogen op Cultuureducatie voortgezet onderwijs, 1-jarige cultuurprojecten en Beeldende kunst.</p> <p>Vanaf 2013 tot 2015 lopen deze ombuigingen -aangevuld met ombuigingen op Nieuw</p>
-------------	--

Land Erfgoedcentrum, Zomeracademie stichting Apollo, Flevolands Jeugd Symfonie Orkest, Cultuurparticipatie, Bevrijdingsfestival, 3-jarige podiumprojecten en flitssubsidies voor de jeugd - op tot afgerond € 0,6 mln. in 2015.

Daarnaast werd in 2011 nog voor € 1,1 mln. rekening gehouden met de kosten voor archeologisch onderzoek dat gedekt werd door bijdragen vanuit de BDU. Ook werd in 2011 rekening gehouden met restauratie van de Bethelkerk op Urk voor € 0,2 mln.

Technische verschillen

De overige verschillen zijn technisch van aard en toegelicht in de productenraming.

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.3.1 Cultureel erfgoed	2.929	-350	2.579
4.3.2 Kunstuitingen	1.791	0	1.791
Totaal	4.720	-350	4.370

Bedragen x € 1.000

4.4 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/S	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
4.1 Samenleving en voorzieningen	Lasten	14.918	14.592	13.948	12.847	12.056	10.532
	Baten						
	Saldo	14.918	14.592	13.948	12.847	12.056	10.532
4.2 Jeugdzorg	Lasten	45.084	47.055	45.221	45.866	45.615	45.365
	Baten	-38.725	-40.472	-41.714	-42.625	-42.625	-42.625
	Saldo	6.360	6.583	3.507	3.241	2.990	2.740
4.3 Cultureel erfgoed & culturele infrastructuur	Lasten	7.638	6.289	4.720	3.739	3.550	3.550
	Baten	-1.988	-1.493	-350	0	0	0
	Saldo	5.650	4.796	4.370	3.739	3.550	3.550
Totaal programma 4	Lasten	67.640	67.936	63.889	62.452	61.221	59.447
	Baten	-40.713	-41.965	-42.064	-42.625	-42.625	-42.625
	Saldo	26.928	25.971	21.825	19.827	18.596	16.822

Bedragen x € 1.000

5 Investeringsagenda

In de Investeringsagenda wordt invulling gegeven aan de ambities en de inzet van middelen voor de speerpunten die in de volgende paragrafen worden genoemd. Hierbij wordt geconcentreerd op een beperkt aantal onderwerpen en speerpunten waarbij economie en ecologie elkaar versterken én identiteitsversterkend zijn voor onze provincie. De investeringsagenda heeft betrekking op de periode 2012-2015 met een doorkijk naar 2020. De Investeringsagenda is een eerste invulling, De agenda wordt samen met andere publieke en private partijen op basis van co-creatie en cofinanciering verder ontwikkeld. Hier ligt ook een relatie met de Flevolandse Agenda.

Met de investeringsagenda is tot en met 2020 een investering van de provincie Flevoland gemoeid van circa € 250 miljoen. In combinatie met cofinanciering van onze partners leidt dit in die periode tot een investering in onze provincie van ruim € 920 miljoen.

In het coalitieakkoord hebben we aangegeven dat wij voor een aantal speerpunten in deze bestuursperiode € 14 miljoen vrijmaken voor investeringen. Dit bedrag wordt vrijgemaakt uit de reserve strategische ontwikkelingsprojecten. Naast die € 14 miljoen zijn ook reguliere budgetten beschikbaar. Het gaat hierbij onder meer om de BDU verkeer en vervoer, het Infrafonds, de investeringsruimte vanuit het PMIT (Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transporten) de reserves IFA (Investeringsimpuls Flevoland Almere) en vervangende projecten Zuiderzeelijn.

Gelet op de investeringsbehoefte en de daarvoor beschikbare middelen kiezen wij ervoor om in de komende jaren een bezuiniging op het IFA te gaan doorvoeren. Vanuit de beschikbare IFA-middelen zal € 11 miljoen worden toegevoegd aan de reserve strategische ontwikkelprojecten en dit bedrag zal mede als dekking worden gebruikt voor de projecten uit de Investeringsagenda. De verwerking hiervan zal in de begroting voor 2013 en volgende jaren plaatsvinden.

5.0 Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015

Hieronder zijn de maatschappelijke effecten en doelen uit het Collegeuitvoeringsprogramma voor de periode 2011-2015 voor dit programma weergegeven.

OostvaardersWold

Maatschappelijk effect	De realisatie van OostvaardersWold als integrale gebiedsontwikkeling, die de kwaliteit van de woon- en leefomgeving verbetert, met een maximale benutting de ecologische en economische potenties.
6.1 Wat willen we bereiken	Wij willen een overeenkomst aangaan met een consortium dat het OostvaardersWold realiseert.

Zuidelijk Flevoland

Maatschappelijk effect	Almere moet zich kunnen ontwikkelen tot een aantrekkelijke en vitale stad in de Noordvleugel van de Randstad, met een breed aanbod aan woonmilieus. Almere draagt zo bij aan het versterken van de internationale concurrentiepositie. De schaa sprong van Almere gaat gepaard met het borgen van de kwaliteit van de bestaande stad en de groei van het voorzieningenniveau
6.3 Wat willen we bereiken	<ol style="list-style-type: none">1. Wij richten ons op de uitwerking van de afgesproken lijnen voor de drievoudige ambitie in bereikbaarheid, verstedelijking en ecologie;2. Wij investeren via IFA in betekenisvolle projecten die de kwaliteit van de bestaande stad verbeteren. De focus ligt op Voorzieningen en Hoger- en Beroepsonderwijs.

Noordelijk Flevoland

Maatschappelijk effect	Verbeterde leefbaarheid in dit gebied en een goede balans in de provincie.
6.6 Wat willen we bereiken	Wij versterken de sociaal-economische structuur en vergroten de leefbaarheid.

Markermeer/IJmeer

Maatschappelijk effect	Een economisch en ecologisch vitaal Blauwe Hart.
6.4 Wat willen we bereiken	Wij stellen een ontwikkelingsperspectief op voor het Markermeer en IJmeer voor verstedelijking (bijvoorbeeld buitendijks bouwen), toerisme en recreatie en duurzame energie in samenhang met versterking van de natuurkwaliteit (blauwe hart van de Randstad).

Luchthaven LeLystad/OMALA

Maatschappelijk effect	Luchthaven Lelystad levert een bijdrage aan de economische ontwikkeling van Flevoland en verbeterde (internationale) bereikbaarheid.
6.5 Wat willen we bereiken	<ol style="list-style-type: none">1. Lelystad is uitgebreid tot een zakelijke, regionale luchthaven voor niet-mainport gebonden luchtverkeer;2. Wij spannen ons in voor een duurzame en innovatieve groei en ontwikkeling van de luchthaven Lelystad binnen de huidige PKB;3. We leveren een bijdrage aan het 100.000 banenplan van de schaa sprong Almere en de ontwikkeling van werkgelegenheid in Lelystad.

Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland

Maatschappelijk effect	Duurzaam Flevoland: dit houdt in dat Flevoland onafhankelijk is van fossiele brandstof (exclusief transport).
6.2 Wat willen we bereiken	<ol style="list-style-type: none">3. Flevoland is en blijft koploper op het gebied van de verduurzaming van de energiehuishouding door de markt maximaal te stimuleren en aan te jagen.;4. Wij investeren € 6,2 miljoen in een vehikel dat de energietransitie aan gaat jagen en vergroten daarmee nationaal en internationaal de zichtbaarheid van Flevoland.

p-MJP

Maatschappelijk effect	Een vitaal, leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied waar het goed leven, werken en recreëren is.
2.5 Wat willen we bereiken	Een ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied, waarin ruimte wordt geboden voor activiteiten die bijdragen aan vitaliteit en leefbaarheid, een moderne intensieve veehouderij en kleinschalig multifunctioneel gebruik.

Voorzieningen

Maatschappelijk effect	Het bevorderen van de regionale economie door een uitstekend vestigingsklimaat en productiemilieu te bieden.
6.7 Wat willen we bereiken	Wij willen de achterstand in het voorzieningenniveau ten opzichte van de rest van Nederland in deze bestuursperiode terugbrengen tot 10%.

5.1 OostvaardersWold

Portefeuillehouder	M.J.D. Witteman
Doelen	We dragen zorg voor een zorgvuldige overdracht naar het consortium (financieel, juridisch en organisatorisch) zodat uiterlijk op 1 januari 2014 volledige duidelijkheid is over de wijze waarop het OostvaardersWold wordt gerealiseerd.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij werken de overeenkomst voor de overdracht van de uitvoering van het OostvaardersWold die in november 2011 aan Provinciale Staten is voorgelegd verder uit (UP 6.1.1); Wij bereiden de overeengekomen compensatieverplichtingen voor en zorgen voor realisatie daarvan door derden (UP 6.1.3). <p><i>Toelichting</i> Op verzoek van het Rijk heeft de Provincie Flevoland de afgelopen jaren voortvarend gewerkt aan de realisatie van OostvaardersWold, met als doel afronding van het project in 2014.</p> <p>Onder leiding van het Wereld Natuur Fonds (WNF) en Stichting Flevolandschap wordt een consortium gevormd van publieke en private partijen dat de uitvoering van het project OostvaardersWold ter hand zal nemen. In het coalitieakkoord 2011-2015 is vastgelegd dat uiterlijk 1 januari 2014 volledige duidelijkheid moet zijn over de wijze waarop OostvaardersWold door deze partijen wordt gerealiseerd.</p>
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> Onvoldoende draagvlak betrokken partijen; Financiering komt niet tot stand; Een actuele risico-inventarisatie wordt opgesteld zodra voorstel consortiumpartijen beschikbaar is.
Vitale coalities	In 2011 zal onder leiding van het Wereld Natuur Fonds (WNF) en Stichting Flevolandschap een consortium gevormd worden van publieke en private partijen dat de uitvoering van het project OostvaardersWold ter hand zal nemen.

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	4.167	2.967	2.087	1.377	1.149	1.149
Baten	3	-200	-250	-250	-250	0
Saldo	4.170	2.767	1.837	1.127	899	1.149

Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>
	<p><i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i></p> <p>In de ontwerpbegroting 2012 houden wij nog rekening met toerekening van apparaats- en proceskosten aan OostvaardersWold. Deze kosten dalen in 2012 per saldo met € 0,7 mln. Ook in de reserve Omgevingsplan zijn middelen gereserveerd voor proceskosten na 2012. Deze kosten betrekken wij bij de voorgenomen overdracht naar het consortium. Via een begrotingswijziging wordt de begroting dan aangepast.</p> <p>Van de provincie Flevoland wordt voor de realisatie van OostvaardersWold een totale financiële bijdrage gevraagd van maximaal € 33,9 mln. Daarvan is tot en met 2011 € 17,5 mln. betaald dan wel beschikbaar gesteld. Wanneer we rekening houden met toegekende en nog te verwachten bijdragen vanuit de EU/POP, PMIT en p-MJP (Meerjarenprogramma Landelijk Gebied), resteert er nog een inspanningsverplichting van maximaal € 12,1 mln.</p> <p>Voor de inspanningsverplichting is dekking gezocht in samenhang met de andere</p>

onderdelen van de Investeringsagenda voor de huidige collegeperiode 2011-2015.
Besluitvorming over de Investeringsagenda vindt plaats in het najaar van 2011.

Technische verschillen

De technische verschillen hebben betrekking op kapitaallasten (2012 € 0,25 mln. lager) en pachtinkomsten (vanaf 2015 € 0) en zijn toegelicht in de Productenraming.

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.1.1 OostvaardersWold	2.087	-250	1.837
Totaal	2.087	-250	1.837

Bedragen x € 1.000

5.2 Zuidelijk Flevoland

Portefeuillehouder	A.E. Blik- de Jong (MRA & Almere 2.0) M.J.D. Witteman (IFA inhoudelijk) L. Verbeek (IFA coördinatie)
Doelen	Wij spannen ons in voor de ontwikkeling van Zuidelijk Flevoland conform de RAAM-brief. Hierdoor dragen we ook bij aan het versterken van de internationale concurrentiepositie van de Randstad.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij werken mee aan de totstandkoming van de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer. Daartoe worden een PlanMER en een Maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) opgesteld (UP 2.1.5); Wij participeren in de uitwerking van de RAAM-brief via de werkmaatschappijen Almere-Centrum-Weerwater, Almere -Amsterdam, Almere-Oosterwold, Markermeer-IJmeer en de thema's economie, sport, cultuur, groen/blauw, duurzaamheid en hoger onderwijs, bereikbaarheid. <p><i>Toelichting</i> In de RAAM-brief (Rijksbesluiten Almere-Amsterdam-Markermeer) heeft het rijk gekozen voor het realiseren van een drievoudige schaa sprong voor natuur en water, bereikbaarheid en verstedelijking. Als vervolg op de RAAM-brief is door het rijk, provincie en gemeente het Integraal Afsprakenkader Almere opgesteld met daarin afspraken over de verdere uitwerking.</p>
Risico's	De RAAM-brief beschrijft een integrale ontwikkeling voor Zuidelijk Flevoland, waaronder de Schaa sprong Almere. Het wegvallen van één van de pijlers kan deze ontwrichten.
Vitale coalities	Het project RRAAM is nu een vitale coalitie tussen Rijk, drie provincies, de gemeenten Amsterdam en Almere, met betrokkenheid van veel gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties.

Schaalsprong/Almere 2.0

Doelen	Nadere uitwerking van de RAAM-brief via het Integraal Afsprakenkader in de werkmaatschappijen en de thema's.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij dragen, onder meer met onze investeringsagenda, bij aan de actualisatie van het IAK (UP 6.3.1); Wij stellen op basis van de Investeringsagenda 2011 - 2015 een investeringsfonds en een investeringsstrategie op (UP 6.3.2); Uitvoering geven aan het plan van aanpak 'Uitvoering van de provinciale opgave Integraal Afsprakenkader Almere van 2010 tot 2014'.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> De mogelijkheid bestaat dat het kabinet eind 2012 concludeert dat de optimalisaties onvoldoende effect hebben gehad, waardoor het principebesluit uit de RAAM-brief niet bevestigd wordt. Onvoldoende rijksbijdrage voor een volwaardige ontwikkeling van Almere. Indien de verschillende ministeries, provincie en gemeente gezamenlijk de benodigde financiering niet rond krijgen, kan dit tot uitstel van de besluitvorming of fasering leiden.
Vitale coalities	De samenwerking met onder andere Rijk en Almere in Almere 2.0 heeft een positieve uitwerking op de ontwikkeling van Flevoland.

Investeringsimpuls Flevoland Almere (IFA)

Doelen	Het voorzieningenniveau in Almere neemt toe, waardoor de kwaliteit van de bestaande stad wordt verbeterd.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Wij geven uitvoering aan IFA 2 door het subsidiëren van projecten op het gebied van Voorzieningen in het kader van het Investeringsprogramma Flevoland Almere 2011-2015 (IFA2); Wij ronden IFA1-projecten af.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> Onvoldoende goede projectideeën; Onvoldoende cofinanciering door vitale coalities.
Vitale coalities	Gemeente Almere en uitvoerende instanties van projecten waaraan subsidie wordt verleend.

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	11.209	19.779	9.661	8.561	8.561	6.386
Baten	0	-50	0	0	0	0
Saldo	11.209	19.729	9.661	8.561	8.561	6.386

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i> In 2011 heeft de 2de betaling voor Windesheim ad € 9,1 mln. plaatsgevonden. Om die reden zijn de lasten in 2011 incidenteel hoger.
	<i>Technische verschillen</i> De overige verschillen zijn technisch van aard en toegelicht in de productenraming.

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.2.1 Zuidelijk Flevoland	9.661	0	9.661
Totaal	9.661	0	9.661

Bedragen x € 1.000

5.3 Noordelijk Flevoland

Portefeuillehouder	J.N.J. Appelman
Doelen	Wij spannen ons in voor het realiseren van een sociaal-economische structuurversterking ter verbetering van de leefbaarheid en komen tot een goede balans in de provincie.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Mede op basis van de evaluatie van het Economisch Ontwikkelingspakket Noordelijk Flevoland 2007-2010 werken wij het Programma Zuiderzeelijngelden Noordelijk Flevoland uit (UP 6.6.1); • Wij maken een toetsingskader met de criteria waaraan majeure projecten worden getoetst (UP 6.6.2); • Wij maken werkafspraken met de gemeenten Noordoostpolder en Urk en leggen die vast in een convenant (UP 6.6.3); • Wij continueren de gebiedsgerichte aanpak voor Noordelijk Flevoland door het inzetten van de Zuiderzeelijngelden volgens het nog vast te stellen programma Noordelijk Flevoland; • Wij zetten actief ruimtelijk instrumentarium in ter realisatie van projecten en initiatieven
Risico's	Het uitblijven van projecten en initiatieven met een realistische businesscase en vitale coalities.
Vitale coalities	Samen met gemeente Urk en gemeente Noordoostpolder vormt provincie Flevoland de Stuurgroep voor de Zuiderzeelijngelden Noordelijk Flevoland. Vanuit het bedrijfsleven wordt ook een cofinanciering verwacht.

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	184	117	509	378	378	378
Baten	-111	0	0	0	0	0
Saldo	73	117	509	378	378	378

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Technische verschillen</i></p> <p>De lastentoename vanaf 2012 wordt verklaard door het feit dat met ingang van 2012 voor Noordelijk Flevoland een apart product opgenomen is, waardoor nu ook de apparaatlasten zijn toegerekend. In de reserve Omgevingsplan zijn de middelen gereserveerd voor proceskosten na 2012.</p>
--------------------	--

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.3.1 Noordelijk Flevoland	509	0	509
Totaal	509	0	509

Bedragen x € 1.000

5.4 Markermeer/IJmeer

Portefeuillehouder	A.E. Blik - de Jong
Doelen	Wij zetten ons in voor de realisatie van een Toekomstbestendig Ecologisch systeem in het Markermeer en IJmeer als onderdeel van de drievoudige schaa sprong conform het RAAM-besluit.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de WMIJ onderzoeken wij de optimalisatie van het TBES (UP 6.4.1); • Wij dragen € 1,5 miljoen bij aan de uitvoering van een eerste fase van het TBES (UP 6.4.2); • Wij participeren in de Werkmaatschappij Markermeer IJmeer (WMIJ) en organiseren het overleg in de regio in het Samenwerkingsverband Markermeer-IJmeer.
Risico's	Het niet beschikbaar stellen van een eigen bijdragen van de provincie Flevoland en Noord-Holland voor de realisatie van de eerste fase van het TBES kan leiden tot stagnatie van het project. Hierdoor vervalt ook de continuïteit in de juridische redeneerlijn, waardoor ontwikkelingen in het Markermeer en IJmeer worden geblokkeerd.
Vitale coalities	RRAAM (=Rijk, provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, gemeenten)

Doelen	Wij zetten ons in voor een integrale gebiedsontwikkeling, zodat het Markermeer en IJmeer ruimte bieden voor verstedelijking, toerisme en recreatie en duurzame energie in samenhang met vergroten natuurkwaliteit.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij dragen bij aan totstandkoming van het beheerplan Markermeer-IJmeer van Rijkswaterstaat (UP 6.4.5); • Wij zetten in op natuurinclusief ontwerp voor het gehele Markermeer en IJmeer, geborgd in de Rijksstructuurvisie; • Wij participeren in de WMIJ op het gebied van juridische strategie, recreatie en toerisme, ecologie en gebiedsprocessen; • Wij zoeken naar mogelijke financieringsconstructies o.a. door Europese samenwerkingsverbanden en fondsen; • Wij werken aan behoud en vergroten (regionaal) het draagvlak voor de ontwikkeling van het Blauwe Hart.
Risico's	Om het Blauwe Hart te ontwikkelen tot een economisch vitaal gebied, moet worden geïnvesteerd in natuur. Stagnatie van het project leidt tot het wegvallen van de continuïteit in de juridische redeneerlijn, waardoor alle ontwikkelingen in het Markermeer en IJmeer worden geblokkeerd.
Vitale coalities	Rijk, Samenwerkingsverband TMIJ (=provincie Noord-Holland, gemeenten, SBB, Natuurmonumenten, ANWB), private investeerders (bijv. recreatie en duurzame energie), Europese fondsen.

Doelen	Wij onderzoeken hoe de realisatie van het Toekomstbestendig ecologisch systeem een bijdrage kan leveren aan een hoger maatschappelijk en economisch rendement van vis uit rijkswateren.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • In 2012 wordt met coalitiepartners vastgesteld hoe onder vigerende wet en regelgeving en gegeven de bestaande economische belangen minder onttrekking van vis kan worden gerealiseerd; • In 2012 wordt doorgerekend hoe visbestanden zullen herstellen en hoeveel de

	<p>draagkracht voor visetende vogels en daarmee het ecologische systeem dan verbeterd;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt een plan gemaakt in 2012 hoe vanaf 2015 en verder de economische baten en de maatschappelijke beleving van sportvisserij kunnen worden vergroot en op welk niveau de beroepsvisserij werkelijk duurzaam kan onttrekken.
Risico's	Wijzigingen in beleid en wetgeving ten aanzien van beroepsvisserij onder de Visserijwet.
Vitale coalities	Sportvisserij Nederland, Provincie Noord-Holland, Almere/Amsterdam/Urk, Producentenorganisatie Emmeloord, visstandsbeheercommissie, ministerie EL&I.

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	733	1.345	969	401	401	401
Baten	20	-475	-268	0	0	0
Saldo	753	870	701	401	401	401

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i></p> <p>Het budget 2012 is ten opzichte van 2011 lager vanwege enerzijds een andere rol die de provincie Flevoland inneemt in het proces. In 2012 ligt de focus met name op creëren van draagvlak, Europese samenwerking en participeren in WMIJ. Daarnaast heeft er een herprioritering binnen de speerpuntbudgetten plaatsgevonden. In de reserve Omgevingsplan zijn middelen gereserveerd voor proceskosten na 2012.</p>
--------------------	--

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.4.1 Markermeer/IJmeer	969	-268	701
Totaal	969	-268	701

Bedragen x € 1.000

5.5 Luchthaven Lelystad / OMALA

Portefeuillehouder	J. Lodders
Doelen	Wij spannen ons in voor een duurzame en innovatieve groei en doorontwikkeling van de luchthaven Lelystad binnen het vastgestelde PKB.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij voeren een stevige lobby richting het ministerie van I&M, Schiphol Group KLM en Tweede Kamer; • Wij beïnvloeden de tijdige komst van luchtverkeersleiding, de rijksluchtvaartvisie en de daarop gebaseerde vliegroutestructuur voor de luchthaven Lelystad; • Met de gemeenten Lelystad en Almere beïnvloeden wij de planvorming richting een luchthaven voor onderwijs, onderhoud en zakelijk verkeer; • Wij leveren in de aanlooperperiode op basis van een goed businessplan een incidentele bijdrage aan de uitbreiding van de luchtverkeersleiding; • Wij faciliteren de Cie28 (milieu overleg luchthaven) om te komen tot een CROL in oprichting.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Een uitspraak van de Raad van State over de aanwijzingsprocedure leidt tot vertraging; • Het ministerie Infra en Milieu, de Schiphol Group en KLM houden vast aan (alleen) luchthaven Lelystad als lange termijn reservering, waardoor de ontwikkeling op de lange baan wordt geschoven.
Vitale coalities	De Schiphol Group, exploitant luchthaven Lelystad, ministerie van I en M gemeente Lelystad, bedrijfsleven en belangenorganisaties, OMALA

Doelen	Realisatie van een hoogwaardig (duurzaam) businesspark.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij willen een incidentele financiële bijdrage leveren in de onrendabele top van maximaal € 1,1 miljoen (UP 6.5.1); • Wij stimuleren het bedrijfsleven te participeren in het businessplan en zetten in op de duurzame, innovatieve en economische ontwikkeling van luchtvaartgebonden sectoren (UP 6.5.2); • Wij zetten ons aan de "Alderstafel" in voor maximale werkgelegenheid tegen zo min mogelijk overlast en de ontwikkeling van de luchthaven binnen de grenzen van de PKB (UP 6.5.3); • Wij zetten ons met de gemeente Lelystad in om een overloopfunctie van Lelystad te bewerkstelligen (UP 6.5.4).
Risico's	Een te weinig onderscheidende positie in de markt (in verband met vertraagde ontwikkeling van Luchthaven Lelystad), waardoor de acquisitie onvoldoende resultaat oplevert.
Vitale coalities	Luchthaven Lelystad, gemeenten Almere en Lelystad, provincie Flevoland, ministerie van EL & I, bedrijfsleven, Flevolandschap, milieuorganisaties

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	984	702	959	699	699	699
Baten	0	-3	-4	-4	-4	-4
Saldo	984	700	955	695	695	695

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i></p> <p>Bij de ontwikkeling van de Luchthaven Lelystad willen wij publieke organisaties en</p>
-------------	---

private bedrijven inhoudelijk betrekken, om slagvaardig op de businesscase te anticiperen. Dit vraagt extra inzet van de programmaorganisatie.
In de reserve Omgevingsplan zijn middelen gereserveerd voor proceskosten na 2012.

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.5.1 Luchthaven Lelystad/OMALA	959	-4	955
Totaal	959	-4	955

Bedragen x € 1.000

5.6 Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland

Portefeuillehouder	J.N.J. Appelman
Doelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Investeren in het behoud van onze koploperspositie in verduurzaming van de energiehuishouding en daartoe de oprichting voorbereiden van een Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (DE-on) die de markt maximaal stimuleert en aanjaagt; 2. Met DE-on de energietransitie in gang zetten die de Flevolandse economie direct en indirect versterkt en die nationaal en internationaal de zichtbaarheid van Flevoland vergroot.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij stellen een businessplan op om de oprichting van een Duurzame Energie en Ontwikkelingsmaatschappij (DE-on) te onderzoeken (UP 6.2.1); • Wij dragen bij aan het opstellen van een masterplan verduurzaming energiehuishouding voor Almere (UP 6.2.2); • Wij bereiden in samenwerking met de partners gedegen besluitvorming voor over de oprichting van DE-on (UP 6.2.3); • Wij starten op basis van de besluitvorming over het businessplan de uitwerking (UP 6.2.4).
Risico's	Er doen te weinig partners mee; het komt daardoor uiteindelijk niet tot oprichting van DE-on.
Vitale coalities	Een vitale coalitie van bedrijven, banken, nutsbedrijven, burgers en overheden werkt samen aan de voorbereiding en verwachte oprichting van DE-on en benut zo kansen voor de economie, werkgelegenheid en profilering van Flevoland.

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	0	0	50	50	50	50
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	50	50	50	50

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Technische verschillen</i></p> <p>Dit betreft het eerste jaar van het nieuwe product. De apparaatlasten zijn deels toegerekend. De procesgelden komen ten laste van het product Milieu en duurzaamheid.</p>
--------------------	---

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.6.1 Duurzame Energie- en Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland	50	0	50
Totaal	50	0	50

Bedragen x € 1.000

5.7 p-MJP

Portefeuillehouder	J.N.J. Appelman (coördinatie)
Doelen	Wij dragen bij aan de vergroting van de vitaliteit van het landelijk gebied en willen de integrale gebiedsontwikkeling meer afstemmen op de maatschappelijke behoeften.
Activiteiten	Wij subsidiëren een groot aantal projecten die bijdragen aan realisatie van bovengenoemd doel. Een onderdeel van het p-MJP is het verwerven en inrichten van gronden voor het OostvaardersWold. Het OostvaardersWold is als speerpunt separaat opgenomen in deze begroting.
Risico's	Onzekerheid rond beschikbaarheid van ILG middelen vanuit het rijk.
Vitale coalities	Met gemeenten, Waterschap, terreinbeherende organisaties en maatschappelijke organisaties.

Overige doelen, activiteiten en risico's

In de productenraming zijn de overige (operationele) doelen en activiteiten van dit programmaonderdeel opgenomen. Zie daartoe de producten:

- 5.7.1 pMJP: Natuur
- 5.7.2 pMJP: Recreatie
- 5.7.3 pMJP: Landschap
- 5.7.4 pMJP: Landbouw
- 5.7.5 pMJP: Water
- 5.7.6 pMJP: Leefbaarheid
- 5.7.7 pMJP: Milieu
- 5.7.8 pMJP: POP technische bijstand
- 5.7.9 pMJP: POP Langs assen
- 5.7.10 pMJP: Coördinatie

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	33.010	37.473	13.062	13.914	15.269	15.271
Baten	-33.365	-30.268	-8.343	-9.088	-10.638	-10.639
Saldo	-355	7.205	4.719	4.827	4.631	4.632

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i> Vanaf 2014 wordt in totaliteit voor € 150.000 omgebogen op provinciale cofinanciering bij het nieuwe Europees POP-programma 2014-2020.
	<i>Technische verschillen</i> Binnen het meerjarenprogramma 2007-2013 is verschuiving tussen de jaarschijven gebruikelijk. Hierdoor kunnen de ramingen voor 2012 en 2013 afwijken van eerdere jaren. Over de gehele periode 2007-2013 zijn de lasten en baten in overeenstemming met de met het Rijk afgesloten Bestuursovereenkomst ILG, de door de Europese Commissie toegezegde POP2 budgetten en de door Provinciale Staten beschikbaar gestelde provinciale cofinanciering. De raming van Rijksgeld en Europese middelen voor 2014 en 2015 is gebaseerd op een schatting waarbij middelen beschikbaar komen voor een nieuwe programmaperiode. Gezien de onderhandelingen tussen het Ministerie van ELI en het IPO, zijn deze ramingen zeer onzeker. De provinciale middelen voor 2014 en verder zijn opgenomen in de Investeringsagenda.

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.7.1 pMJP: Natuur	6.721	-5.925	796
5.7.2 pMJP: Recreatie	329	-42	287
5.7.3 pMJP: Landschap	1.020	-174	846
5.7.4 pMJP: Landbouw	360	-138	222
5.7.5 pMJP: Water	1.638	-977	662
5.7.6 pMJP: Leefbaarheid	481	-39	442
5.7.7 pMJP: Milieu	256	-65	191
5.7.8 pMJP: POP technische bijstand	729	0	729
5.7.9 pMJP: POP Langs assen	1.143	-984	159
5.7.10 pMJP: Coördinatie	385	0	385
Totaal	13.062	-8.343	4.719

Bedragen x € 1.000

5.8 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/S	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
5.1 Oostvaarderswold	Lasten	4.167	2.967	2.087	1.377	1.149	1.149
	Baten	3	-200	-250	-250	-250	0
	Saldo	4.170	2.767	1.837	1.127	899	1.149
5.2. Zuidelijk Flevland	Lasten	11.209	19.779	9.661	8.561	8.561	6.386
	Baten	0	-50	0	0	0	0
	Saldo	11.209	19.729	9.661	8.561	8.561	6.386
5.3. Noordelijk Flevoland	Lasten	184	117	509	378	378	378
	Baten	-111	0	0	0	0	0
	Saldo	73	117	509	378	378	378
5.4 Markermeer- /IJmeer	Lasten	733	1.345	969	401	401	401
	Baten	20	-475	-268	0	0	0
	Saldo	753	870	701	401	401	401
5.5 Luchthaven Lelystad / OMALA	Lasten	984	702	959	699	699	699
	Baten	0	-3	-4	-4	-4	-4
	Saldo	984	700	955	695	695	695
5.6 Duurzame energie	Lasten			50	50	50	50
	Baten						
	Saldo			50	50	50	50
5.7 p-MJP	Lasten	33.010	37.473	13.062	13.914	15.269	15.271
	Baten	-33.365	-30.268	-8.343	-9.088	-10.638	-10.639
	Saldo	-355	7.205	4.719	4.827	4.631	4.632
Totaal programma 5	Lasten	50.287	62.383	27.297	25.380	26.507	24.334
	Baten	-33.453	-30.996	-8.865	-9.342	-10.892	-10.643
	Saldo	16.834	31.388	18.432	16.039	15.615	13.691

Bedragen x € 1.000

6 Bestuur

6.0 Maatschappelijke effecten en doelen 2011-2015

Hieronder zijn de maatschappelijke effecten en doelen uit het Collegeuitvoeringsprogramma voor de periode 2011-2015 voor dit programma weergegeven.

Maatschappelijk effect	Grotere gezamenlijke slagkracht van de Flevolandse overheden (gemeenten, waterschap, provincie).
5.1 Wat willen we bereiken	Sterkere bestuurlijke relaties tussen de Flevolandse overheden.
Maatschappelijk effect	Een optimale benutting van bestaande kennis en ervaring in het middenbestuur en een optimale belangenbehartiging van Flevoland.
5.2 Wat willen we bereiken	Een efficiënt en effectief opererende provincie.
Maatschappelijk effect	Een solide financieel beleid waarmee de provincie financieel gezond blijft
Wat willen we bereiken	Wij brengen inkomsten en uitgaven structureel met elkaar in evenwicht en maken onze keuzes duidelijk, zodat sturing en beïnvloeding mogelijk is.

6.1 Samenwerking & Bestuurlijke positionering

Portefeuillehouder	L. Verbeek (Provinciale en Gedeputeerde Staten, Kabinetszaken, Bestuurlijke organisatie en (internationale) samenwerking (Lobby), rechtsbescherming burgers) M.J.D. Witteman (IPO, interbestuurlijk toezicht)
Doelen	Wij versterken de samenwerking binnen de provincie met de Flevolandse gemeenten en partners.
Activiteiten	Wij stellen een agenda op van onderwerpen waaraan we gezamenlijk gaan werken (UP 5.1.1). <i>Toelichting</i> De eerste verkennende gesprekken worden gevoerd over inhoud, ambitie en planning. De verdere uitwerking en de opstelling van een Flevolandse agenda vindt in 2012 plaats
Risico's	Er is onvoldoende sprake van gezamenlijkheid en draagvlak. <i>Toelichting</i> Uitgangspunt is dat de overheden gezamenlijk tot een agenda met onderwerpen waarbij partijen een gedeeld en gezamenlijk belang hebben. In de verdere uitwerking moet blijken hoe dit uitgangspunt zich zal verhouden tot de visie van de provincie om zich meer te focussen op de provinciale kerntaken en de bovenregionale rol.
Vitale coalities	Deze samenwerking is bij uitstek ingestoken vanuit het streven naar vitale coalities. De samenwerkende overheden en andere partners (maatschappelijke en private ondernemingen) zijn zich bewust van elkaars belangen en de kansen die dat kan bieden om elkaar en Flevoland sterker te maken.

Doelen	Samenwerking in Randstadverband: effectieve en efficiënte realisatie van de provincieoverstijgende ambities en opgaven.
Activiteiten	<u>1. Samenwerking P4</u> In vervolg op het werkplan P4 over 2010 formuleren wij voor 2012 een programma. De voorbereiding van een OV-autoriteit ronden wij af en leidt tot besluitvorming. <u>2. Samenwerking P3 (Noord-Holland, Flevoland en Utrecht)</u> Wij concretiseren de samenwerking op de volgende terreinen: <ul style="list-style-type: none"> • Beheer en onderhoud wegen; • Subsidies; • Bedrijfsvoering; • Vergunningverlening en handhaving; • BIBOB.
Risico's	Samenwerking in P4-verband kan wringen met samenwerking in P3-verband.
Vitale coalities	Samenwerking met: provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht.

Doelen	De samenwerking in IPO-verband is heroverwogen.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij evalueren onze deelname in IPO (UP 5.2.1); • Wij stellen ons proactief op om te bewerkstelligen dat de gezamenlijke invloedssfeer van provincies binnen het IPO zo goed mogelijk wordt benut om rijksbeleid in een vroeg stadium te beïnvloeden (UP 5.2.2); • Wij nemen deel aan ambtelijk vooroverleg over nieuwe structuurvisies, wet- en

	<p>regelgeving en andere beleidsinstrumenten van het rijk (UP 5.2.3);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij verkennen andere vormen van interprovinciale samenwerking; • Wij gebruiken het IPO samenwerkingsverband als platform om kennis en ervaring uit te wisselen.
Risico's	De besluitvorming over de taak en de rol van het IPO wordt momenteel afgerond en zal leiden tot een transitie van het IPO. Er zal politiek commitment gegeven moeten worden aan IPO nieuwe stijl.
Vitale coalities	Andere provincies, al dan niet in IPO verband.

Doelen	Wij bevorderen de samenwerking in Europa en internationaal.
Activiteiten	<p>Wij participeren voor zover het belang van onze provincie ermee is gediend, in nationale en internationale -vooral Europese- netwerken (UP 5.2.4).</p> <p><i>Toelichting</i> Voor meer informatie wordt verwezen naar de productenraming; product 6.1.4.</p>
Risico's	Waar de provincie Flevoland de doelen nastreeft in samenwerking met andere provincies, ontstaat afhankelijkheid van de inzet van deze andere provincies.
Vitale coalities	Huis Nederlandse provincies, P4 Randstad in Brussel, Comité van de Regio's, Raad van Europa en de P4 lobbynetwerken: Purple, ERRIN en Air Quality.

Doelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering van de besluitvormingsprocessen van Provinciale Staten. Daarbij zijn transparantie, gericht op strategische sturing en controle, en efficiëntie belangrijke uitgangspunten; 2. Versterking van de rolinvulling Provinciale Staten (volksvertegenwoordiging, kaderstelling, controle en duale verhoudingen); 3. Versterking van de communicatie door Provinciale Staten (zichtbaarheid, externe relaties en contacten).
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • De verdere ontwikkeling van de vergader- en besluitvormingsstructuur; • Optimalisering van de digitale dienstverlening aan de Statenleden, direct betrokkenen en burgers van Flevoland; • Uitgebreide en gerichte inzet van het duale instrumentarium; • Ontwikkeling van juridische- en adviescompetenties van griffie; • Uitvoering van het statencommunicatieplan.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Kaderstellende rol komt onvoldoende van de grond; • Nieuwe vergaderstructuur vindt onvoldoende aansluiting bij wensen Statenleden; • Digitale informatievoorziening sluit onvoldoende aan bij behoefte Statenleden; • Intensiteit statenwerk beperkt de leden in hun controlerende rol; • Interesse in Provinciale Staten van burgers Flevoland is beperkt.
Vitale coalities	

Overige doelen, activiteiten en risico's

In de productenraming zijn de overige (operationele) doelen en activiteiten van dit programmaonderdeel opgenomen. Zie daartoe de producten:

- 6.1.1 Provinciale Staten
- 6.1.2 Gedeputeerde Staten
- 6.1.3 Kabinetszaken
- 6.1.4 Bestuurlijke organisatie en (internationale) samenwerking
- 6.1.5 Rechtsbescherming burgers
- 6.1.6 Interbestuurlijk toezicht

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	10.041	10.783	9.354	9.157	9.154	9.529
Baten	-238	-218	-39	-39	-39	-39
Saldo	9.803	10.565	9.314	9.118	9.115	9.490

Bedragen x € 1.000

Toelichting	
	<p><i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i></p> <p>De afwijking in de (meerjaren-)raming is onder andere een gevolg van de provinciale ombuigingen. Binnen dit programmaonderdeel betekent dit een ombuiging in 2012 van afgerond € 0,3 mln. oplopend tot € 0,4 mln. in 2015 en heeft <u>onder andere</u> betrekking op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzet op verlaging bijdrage IPO; • het laten vervallen van de infopagina in huis-aan-huis bladen; • beëindigen van de activiteiten in het kader van de "Dag van Flevoland"; • beëindigen van de provinciegids; • afbouw samenwerkingsrelatie Dmitrov; • beëindigen van het Flevo-ontbijt (bestuurlijke lobby); • verlaging van representatie. <p>In 2011 werden incidentele lasten en baten geraamd voor activiteiten die in 2012 niet plaatshebben. Het betreft o.a. het verkiezingsbudget, budget voor de AER-summer school, bestemmingsvoorstellen uit de jaarrekening 2010, Flevo 2030 en de viering van 25 jaar provincie Flevoland. Daarnaast is het trainingsbudget voor GS (nieuwe bestuursperiode) volledig in 2011 geraamd.</p> <p>In 2015 is budget opgenomen voor het organiseren van de verkiezingen.</p> <p><i>Technische verschillen</i></p> <p>De overige verschillen zijn toegelicht in de productenraming.</p>

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.1.1 Provinciale Staten	2.534	-5	2.530
6.1.2 Gedeputeerde Staten	4.315	-22	4.293
6.1.3 Kabinetszaken	339	-8	330
6.1.4 Bestuurlijke organisatie en (internationale) samenwerking	1.618	0	1.618
6.1.5 Rechtsbescherming burgers	287		287
6.1.6 Interbestuurlijk toezicht	260	-4	256
Totaal	9.354	-39	9.314

Bedragen x € 1.000

6.2 Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder	L. Verbeek
--------------------	------------

Overige doelen, activiteiten en risico's

In de productenraming zijn de (operationele) doelen en activiteiten van dit programmaonderdeel opgenomen. Zie daartoe het product 6.2.1 Openbare orde en veiligheid.

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	510	418	417	417	417	417
Baten	-20	-13	-13	-13	-13	-13
Saldo	490	404	404	404	404	404

Bedragen x € 1.000

Toelichting	<p><i>Beleidsinhoudelijke verschillen</i></p> <p>In de (meerjaren-)raming is rekening gehouden met de provinciale ombuigingen. Binnen dit programmaonderdeel betekent dit een ombuiging van € 29.000 vanaf 2012 en heeft onder andere betrekking op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een verlaging van de budgetten voor opleiden en oefenen; • een verlaging van de budgetten voor PCC; • schrappen van het budget voor de St. Marker Reddingsboot.
-------------	--

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.2.1 Openbare orde en veiligheid	417	-13	404
Totaal	417	-13	404

Bedragen x € 1.000

6.3 Algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder	M.J.D. Witteman
Doelen	Het in evenwicht brengen van inkomsten en uitgaven.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wij actualiseren de financiële kaders, waaronder de financiële verordening (UP 7.1.1); • Onze begroting passen wij zo aan dat het een vertaling is van de intenties van Provinciale Staten (UP 7.1.2); • Bij de opstelling van de begrotingen lichten wij de posten financieel en inhoudelijk door (UP 7.1.4); • Wij monitoren de ombuigingsoperatie en rapporteren daarover periodiek aan Provinciale Staten in het kader van P- en C-cyclus (UP 7.1.6); • Wij nemen verscherpte maatregelen om tekorten als gevolg van indexeringen te voorkomen (UP 7.1.7); • Wij versterken de interne controlling door maatregelen te nemen voor een betere interne beheersing. De voortgang wordt periodiek aan Provinciale staten kenbaar gemaakt (UP 7.1.8); • Wij zetten ons in voor volledige compensatie voor Flevoland voor het verlies aan inkomsten als gevolg van het Rijksbeleid, zoals bij de vrijstelling van motorrijtuigenbelasting van schone leaseauto's (UP 7.1.9).
Risico's	De toezichthouder zal voor het bepalen van de financiële positie de hardheid en haalbaarheid van bezuinigingsmaatregelen beoordelen. Het doel hiervan is om de realiteit van de ramingen te bepalen en daarmee de realiteit van het begrotingsaldo. Om toezichtrisico's te minimaliseren voorzien wij taakstellingen van voldoende invulling en wij vragen Provinciale Staten hiermee in te stemmen.
Vitale coalities	Niet van toepassing.

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	20	414	313	313	313	63
Baten	-112.549	-114.903	-114.770	-113.339	-114.567	-112.705
Saldo	-112.529	-114.489	-114.458	-113.027	-114.255	-112.642

Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	Algemene dekkingsmiddelen zijn baten die vooraf geen directe bestedingsverplichting kennen. De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de inkomsten uit het Provinciefonds, de Opcenten Motorrijtuigenbelasting, dividend en het saldo van de financieringsfunctie. Hierna zijn de algemene dekkingsmiddelen toegelicht.					

Algemene dekkingsmiddelen Baten	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Meerjarenraming		
				2013	2014	2015
A. Provinciefonds	59.434	60.935	62.764	62.939	63.233	61.232
B. Opcenten motorrijtuigenbelasting	47.551	47.895	46.390	44.890	46.168	46.368
C. Dividend	1.436	1.350	364	364	364	364
D. Saldo financieringsfunctie	4.128	4.723	5.252	5.146	4.802	4.741
Totaal	112.549	114.903	114.770	113.339	114.567	112.705

Bedragen x € 1.000

A. Provinciefonds

Met ingang van het uitkeringsjaar 2012 treedt het nieuwe verdeelmodel Provinciefonds in werking. In het nieuwe verdeelmodel wordt in beperkte mate rekening gehouden met de verschillen in vermogen tussen provincies. Zoals bekend is de uitkomst voor Flevoland teleurstellend. Flevoland gaat er in het nieuwe verdeelmodel circa € 8,3 mln. op vooruit, wat zelfs minder is dan het bedrag van € 8,8 mln. waarover de provincies vrijwillig overeenstemming hadden bereikt voor het jaar 2011.

Daarnaast wordt met ingang van 2012 de normeringsystematiek weer ingevoerd; deze is tot en met 2011 buiten werking gesteld in verband met de economische crisis en de daarmee samenhangende rijksmaatregelen. De normeringsystematiek koppelt de ontwikkeling van de omvang van het Provinciefonds aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven volgens het principe van samen de trap op en samen de trap af.

De in de begroting 2012 geraamde uitkeringen voor 2012 en volgende jaren zijn gebaseerd op de meicirculaire 2011. Daarbij is rekening gehouden met de accessen die voortvloeien uit de normeringsystematiek. Omdat er jaarlijks een nacalculatie van de accessen plaatsvindt op basis van de werkelijke ontwikkeling van de rijksuitgaven is uit behoedzaamheid een beperkt deel (0,4%) van het verwachte accres niet meegenomen bij de bepaling van de hoogte van de uitkeringen in 2012 en volgende jaren.

Gegevens meicirculaire 2011 (in%)	2012	2013	2014	2015
Nominaal accres	0,55%	0,74%	1,84%	0,69%
Prijswontwikkeling bruto binnenlands product	2,25%	1,96%	1,83%	1,72%
Reëel accres	-1,70%	-1,22%	0,01%	-1,03%
Gehanteerd nominaal accres in provinciale begroting 2012	0,15%	0,34%	1,44%	0,29%

Zoals uit bovenstaand overzicht blijkt zal het accres van het Provinciefonds de komende jaren achterblijven bij de verwachte prijsontwikkelingen, zodat er in reële termen sprake is van een teruglopende uitkering.

De geraamde Provinciefondsuitkering bedraagt voor de jaren 2012 en volgende jaren:

Gegevens meicirculaire 2011	2012	2013	2014	2015
Uitkering Provinciefonds	62,8	62,9	63,2	61,2

Bedragen x € 1,0 mln.

De teruggang in 2015 van circa € 2,0 mln. is een gevolg van de beëindiging van een aantal decentralisatie-uitkeringen die onderdeel uitmaken van het Provinciefonds, zoals het investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV). Deze lagere inkomsten zijn doorvertaald in de uitgavenramingen op de begrotingsonderdelen, waarop deze betrekking hebben.

B. Opcenten Motorrijtuigenbelasting

Op grond van de Provinciewet heft de provincies een opslag (opcenten) op de motorrijtuigenbelasting (MRB). Het rijk stelt hiervoor jaarlijks de maximale hoogte vast. Daarbinnen bepaalt de provincie zelf het tarief. Op grond van het Coalitieakkoord wordt het tarief in 2012 en 2013 niet aangepast voor loon- en prijsontwikkelingen. Voor de jaren 2014 en 2015 zal halverwege de collegeperiode worden bepaald of de indexering opnieuw wordt toegepast. Meer informatie is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

De laatste jaren hebben de provincies te maken gehad met tegenvallende belastingopbrengsten als gevolg van de toename van het aantal zeer zuinige auto's die zijn vrijgesteld van (opcenten op) de motorrijtuigenbelasting. Inmiddels heeft het kabinet het voornemen aangekondigd om vanaf 2014 de belasting op zeer zuinige auto's weer in te voeren. Hierover moet echter nog besluitvorming plaatsvinden. In de meerjarenraming is vanaf 2014 vooralsnog uitgegaan van een herinvoering van de opcenten op zeer zuinige auto's tegen een tarief van 25%.

Voor de begroting en meerjarenraming wordt voorts verondersteld dat het aantal zeer zuinige auto's tot en met 2013 blijft toenemen en dat er voorts geen sprake is van groei of krimp in het voertuigenbestand binnen de provincie.

Op grond van het vorenstaande is er in de jaren 2012-2014 nog sprake van teruglopende opbrengsten ten opzichte van 2011. Vanaf 2014 nemen de opbrengsten toe als gevolg van de verwachte gedeeltelijke herinvoering van belasting op zeer zuinige auto's.

Aannames raming opcenten MRB	2012	2013	2014	2015
Toename aantal zuinige auto's	10.000	10.000	p.m.	p.m.
Tarief opcenten	76,6	76,6	76,6	76,6
Verwachte groei voertuigenbestand	0%	0%	0%	0%
Geraamde opbrengst (in € mln.)	46,4	44,9	46,2	46,4

C. Dividend

De provincie ontvangt jaarlijks dividend als gevolg van een beperkt aandelenbezit. De dividenduitkeringen voor de boekjaren 2010 van de verbonden partijen zijn bekend. Verondersteld (voor de jaren 2012-2015) is dat die in de meeste gevallen gelijk zullen zijn aan de dividenduitkering over voorgaande jaren (exclusief incidentele extra dividenden).

De verlaging van het dividend vanaf 2012 wordt veroorzaakt door de liquidatie van afvalverwerkingsbedrijf Friese Pad in 2011.

D. Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit twee componenten. Enerzijds is dit het totaal van te ontvangen en/of te betalen rente over beschikbare en/of benodigde liquiditeiten en rentedragende vorderingen/schulden (de *Rente provincie*). Anderzijds beschikt de provincie over eigen liquide middelen; dit leidt tot een batig saldo. Vanuit deze eigen middelen worden investeringen (zoals bijvoorbeeld de wegen) en verstrekte geldleningen aan derden gefinancierd. Deze investeringen behoeven derhalve niet met vreemd vermogen te worden gefinancierd hetgeen leidt tot de *Bespaarde rente*. Deze bespaarde rente wordt inzichtelijk gemaakt om een zuiver beeld te schetsen van de met de investeringen gepaard gaande lasten.

De verwachte rentebaten voor 2012 over de uitstaande middelen zijn hoger dan begroot in 2011. Dit komt omdat uitgegaan wordt van een rentepercentage van 2% (was 0,5%).

Saldo financieringsfunctie	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Meerjarenraming		
				2013	2014	2015
Rente provincie	689	744	1.359	1.323	1.286	1.286
Rente Europa	0	pm	pm	pm	pm	pm
Rente groenfonds	35	pm	100	100	pm	pm
Rente Oostvaarderswold	422	692	450	229	-	-
Bespaarde rente	2.982	3.287	3.343	3.494	3.516	3.455
Saldo fin.functie	4.128	4.723	5.252	5.146	4.802	4.741

Bedragen x € 1.000

De rentebaten over vooruit ontvangen EU-voorschotten wordt aan het programma toegevoegd. De rente over de Groenfondstrekening ILG wordt toegevoegd aan het programma p-MJP. Soms is het wettelijk voorgeschreven dat een deel van de rentebaten worden toegevoegd aan ontvangen maar nog niet bestede rijksbijdragen (BDU WVV). De vrij besteedbare overige rentebaten behoren tot de algemene dekkingsmiddelen en worden mede gebruikt ter versterking van de reserve strategische en ontwikkelingsprojecten.

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.3.1 Algemene dekkingsmiddelen	313	-114.770	-114.458
Totaal	313	-114.770	-114.458

Bedragen x € 1.000

6.4 Onvoorzien en stelposten

Portefeuillehouder	M.J.D. Witteman
--------------------	-----------------

Dit programmaonderdeel leent zich niet voor uitwerking in doelen, activiteiten, risico's en vitale coalities.

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	3.025	7.933	457	2.616	7.413	7.626
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	3.025	7.933	457	2.616	7.413	7.626

Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	<p>Binnen dit programmaonderdeel zijn via stelposten begrotingslasten opgenomen. De reden hiervan is dat deze lasten vooraf moeilijk zijn in te schatten. Binnen dit programmaonderdeel zijn de onderstaande stelposten opgenomen en vervolgens op hoofdlijn toegelicht. Een uitgebreide toelichting is opgenomen in de Productenraming bij product 6.4.1. 'Onvoorzien en stelposten'.</p> <p><i>Ombuigingen</i> Vanaf 2012 wordt voor € 0,3 mln. omgebogen op de post onvoorzien.</p>					

Onvoorzien en stelposten	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Meerjarenraming		
			2013	2014	2015
a. Onvoorziene uitgaven	362	300	300	300	300
b. Nog te verdelen apparaatskosten	4.269	0	-197	-140	-356
c. Loon- en prijsontwikkeling	0	600	1.681	3.207	4.686
d. Stelpost stille lasten	0	0	0	4.500	4.500
e. Stelpost Ombuigingen	0	-1.689	-2.746	-4.523	-4.017
f. Stelpost onzekerheid Kadernota 2012-2015	0	596	1.690	2.183	626
g. Stelpost Rentekosten ivm investeringsagenda	0	650	1.887	1.887	1.887
<i>Bijdrage aan ministerie LenV in ILG</i>	3.000	0	0	0	0
<i>Stelpost kosten omgevingsplan</i>	311	0	0	0	0
Totaal onvoorzien en stelposten	7.933	457	2.616	7.413	7.626

(Bedragen x € 1.000)

Ad a. Onvoorzien

De post onvoorzien is bedoeld om in de loop van het jaar in te kunnen spelen op onvoorziene omstandigheden en nog enige flexibiliteit in de besteding van middelen te behouden. Voorheen bedroeg deze stelpost € 600.000. Met de ombuigingen is deze stelpost vanaf 2012 gehalveerd.

Ad b. Nog te verdelen apparaatskosten

Op de stelpost nog te verdelen apparaatskosten is de mutatie van de bedrijfsvoeringkosten (overhead) ten opzichte van 2012 weergegeven.

Ad c. Loon- en Prijscompensatie

In de begroting is een stelpost opgenomen die bedoeld is voor loon- en prijsstijgingen van salarissen voor provinciepersoneel, inkoop van goederen en diensten en het verstrekken van subsidies aan derden.

Bij het jaarlijks opstellen van de ontwerpbegroting wordt de stelpost meerjarig herrekend, op basis van percentages van het Centraal Planbureau. Vanaf 2013 is rekening gehouden met versoering op loon- en prijscompensatie voor een bedrag van € 0,5 mln.

Ad d. Stille lasten

Vanaf 2014 is in de begroting een structurele stelpost opgenomen van € 4,5 mln. voor de dekking van de stille lasten.

Ad e. Ombuigingen

Zoals in de Kadernota 2012-2015 moet de provincie ombuigingen doorvoeren. Deze ombuigingen vallen uiteen in ombuigingen op programmalasten en bedrijfsvoering (formatie en materiele overheadkosten).

De ombuigingen op de programmalasten zijn allen verwerkt binnen de diverse programmaonderdelen.

De ombuigingen op bedrijfsvoering (formatie en materiele overheadkosten) zijn nog opgenomen als stelpost omdat de beleidsmaatregelen daarvoor nog volop in ontwikkeling zijn en in dit stadium niet voldoende concreet kunnen worden doorvertaald op begrotingsregel.

In 2012 zal aan de Staten een begrotingswijziging worden voorgelegd die moet leiden tot invulling van de stelpost.

Ad f. Onzekerheden Kadernota 2012-2015

In de Kadernota 2012-2015 is onder 3.1 'Vertretpunt' aangegeven dat € 2 mln. gereserveerd wordt voor de onzekerheden rond het ingezette ombuigingsproces en o.m. de opcenten Motorrijtuigenbelasting. Deze stelpost is verlaagd ter dekking van het saldo aan begrotingsvoorstellen bestaand beleid (zie toelichting deel IV).

Tevens is deze stelpost aangewend als vervangende dekking voor de transitiekosten nu de aanvankelijke dekking vanuit het p-MJP is komen te vervallen.

Ad g. Rentekosten Investeringsagenda

Met ingang van 2012 is een stelpost Rentekosten Investeringsagenda toegevoegd aan de begroting. De reden hiervan is dat de uitvoering van de investeringsagenda zal leiden tot een terugloop van de provinciale liquide middelen en daarmee tot een vermindering van de rentebaten op uitgezette kasgelden. De omvang van het investeringsprogramma is echter dusdanig dat verwacht wordt dat er bij volledige uitvoering rond 2014 externe financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Als de doorkijk tot en met 2020 volledig in de beschouwing wordt betrokken kan de financieringsbehoefte uiteindelijk oplopen tot een bedrag van meer dan € 100 mln. Met deze externe financiering zullen rentekosten gemoed zijn waarmee nog geen rekening is gehouden. Afhankelijk van de rentetarieven die dan gelden moet op termijn (bij een indicatief rentepercentage van 5%) worden gerekend met financieringskosten van € 5 mln. per jaar. Vanaf de begroting 2012 is gestart met de eerste reserveringen voor deze financieringskosten.

Structureel komt hiermee structureel € 1,9 mln. beschikbaar als dekking van de financieringskosten en toekomstige prijsstijgingen. Voor de resterende dekking kan gedacht worden aan compensatie via een verlaging c.q. beëindiging van de storting in de reserve strategische ontwikkelingsprojecten na 2015 die momenteel € 1,7 mln. per jaar bedraagt. In de jaren daarna zullen echter nadere maatregelen nodig zijn om deze rentelasten op te vangen. Daarbij moet gedacht worden aan ombuigingen binnen de begroting of vermeerdering van de inkomsten door een verhoging van de provinciale belastingen.

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.4.1 Onvoorzien en stelposten	457	0	457
Totaal	457	0	457

Bedragen x € 1.000

6.5 Reserves

Portefeuillehouder	M.J.D. Witteman
--------------------	-----------------

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten worden de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves niet rechtstreeks verantwoord op de programmaonderdelen. Het begrotingsresultaat wordt eerst bepaald zonder deze mutaties (het resultaat voor bestemming). Vervolgens vinden toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves plaats waarna het resultaat na bestemming wordt bepaald.

In 2012 wordt naar verwachting circa € 18,8 mln. toegevoegd aan reserves en circa € 16,1 mln. onttrokken. Per saldo nemen de reserves dus toe met circa € 2,7 mln. (zie verder het onderdeel uiteenzetting financiële positie in de financiële begroting).

Middelen	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasten	23.961	30.053	18.764	16.720	15.781	17.297
Baten	-33.595	-54.266	-16.130	-10.597	-9.785	-9.060
Saldo	-9.634	-24.212	2.635	6.123	5.996	8.236
Toelichting	<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	In deel IV van de Programmabegroting zijn de mutaties ten opzichte van het kader 2012-2015 toegelicht.					

Relatie met Productenraming

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten.

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.5.1 Mutaties reserves	18.764	-16.130	2.635
Totaal	18.764	-16.130	2.635

Bedragen x € 1.000

6.6 Totale lasten en baten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van de programmaonderdelen. Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/S	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
6.1 Samenwerking & Bestuurlijke positionering	Lasten	10.041	10.783	9.354	9.157	9.154	9.529
	Baten	-238	-218	-39	-39	-39	-39
	Saldo	9.803	10.565	9.314	9.118	9.115	9.490
6.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	510	418	417	417	417	417
	Baten	-20	-13	-13	-13	-13	-13
	Saldo	490	404	404	404	404	404
6.3 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	20	414	313	313	313	63
	Baten	-112.549	-114.903	-114.770	-113.339	-114.567	-112.705
	Saldo	-112.529	-114.489	-114.458	-113.027	-114.255	-112.642
6.4 Onvoorzien en stelposten	Lasten	3.025	7.933	457	2.616	7.413	7.626
	Baten						
	Saldo	3.025	7.933	457	2.616	7.413	7.626
6.5 Reserves	Lasten	23.961	30.053	18.764	16.720	15.781	17.297
	Baten	-33.595	-54.266	-16.130	-10.597	-9.785	-9.060
	Saldo	-9.634	-24.212	2.635	6.123	5.996	8.236
Totaal programma 6	Lasten	37.557	49.601	29.305	29.223	33.078	34.932
	Baten	-146.402	-169.400	-130.952	-123.988	-124.404	-121.817
	Saldo	-108.845	-119.799	-101.648	-94.766	-91.327	-86.886

Bedragen x € 1.000

Paragrafen

De indeling van de provinciale begroting is voor een belangrijk deel voorgeschreven in het BBV. De begroting moet bestaan uit een beleidsbegroting en uit een financiële begroting. De beleidsbegroting telt een aantal programma's (door de provincie vrij te bepalen) en een zevental verplichte paragrafen. In de paragrafen worden onderwerpen behandeld (als dwarsdoorsnede van de begroting) die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie.

De paragrafen bevatten de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en de lokale heffingen en vallen daarom onder de beleidsbegroting. Ook de onderwerpen die in de afzonderlijke paragrafen beschreven moet worden, zijn in belangrijke mate voorgeschreven in het BBV. Het gaat om de volgende paragrafen:

1. Lokale heffingen;
2. Weerstandsvermogen;
3. Onderhoud kapitaalgoederen;
4. Financiering;
5. Bedrijfsvoering;
6. Verbonden partijen;
7. Grondbeleid.

1 Lokale heffingen

Algemeen

De provincie Flevoland kent één algemene heffing (belasting) en drie bestemmingsheffingen:

1. opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB);
2. leges;
3. grondwaterheffingen;
4. nazorgheffing gesloten stortplaatsen.

Hieronder worden deze heffingen toegelicht en wordt ingegaan op het gevoerde beleid en de gehanteerde tarieven.

1.1 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Op grond van de Provinciewet heffen de provincies een opslag (opcenten) op de motorrijtuigenbelasting. Het Rijk stelt hiervoor de maximale hoogte vast, die jaarlijks wordt aangepast in verband met loon- en prijsontwikkelingen. Daarbinnen bepaalt de provincie zelf het tarief. Met ingang van 1 april 2012 is het maximum aantal provinciale opcenten door de staatssecretaris van Financiën verhoogd van 119,4 naar 123,0. Daarbij wordt aangetekend dat in het Regeerakkoord is afgesproken dat de normering van de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting wordt aangescherpt. Er vanuit gaande dat de hierover met het Interprovinciaal Overleg (IPO) gemaakte afspraak in het op 21 april 2011 getekende Bestuursakkoord 2011-2015 doorgang zal vinden, is het kabinet voornemens het aantal opcenten motorrijtuigenbelasting dat provincies mogen heffen te maximeren op 105 en dit nieuwe maximum jaarlijks te indexeren.

Voor Flevoland bedraagt het tarief met ingang van 1 april 2012 76,6; het tarief is ten opzichte van 2011 ongewijzigd, overeenkomstig de afspraken in het coalitieakkoord. De geraamde MRB-inkomsten bedragen in 2012 € 46,4 mln. De zogenaamde onbenutte belastingcapaciteit bedraagt dan, uitgaande van het maximumtarief van 105 opcenten dat in het Bestuursakkoord is opgenomen, circa € 17,2 mln.

In de meerjarenraming is uitgegaan van een stabilisatie van het wagenpark (in omvang en gewicht) en een toename van het aantal (van belasting vrijgestelde) zeer zuinige auto's daarbinnen. Voorts is gerekend met een stabilisatie van het opcententarief. Tenslotte is ervan uitgegaan dat het kabinetsvoornemen om met ingang van 2014 weer belasting te heffen over de zeer zuinige auto's doorgang zal vinden, waarbij voorlopig is uitgegaan van een tarief van 25% overeenkomstig de kadernota.

Onder deze aannames is er tot en met 2013 sprake van een jaarlijks teruglopende opbrengst. In 2014 treedt een forse toename op van de opbrengst, die dan in 2015 stabiliseert.

1.2 Leges

De provincie heft leges voor diverse diensten en documenten. Bij de tariefstelling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de leges voor drukwerk zijn gebaseerd op de variabele kosten (papier, kopiekosten en porti);
- de leges voor vergunningen, ontheffingen en dergelijke zijn gebaseerd op het gemiddelde tijdsbeslag dat met het verlenen hiervan is gemoeid, vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief van de daarmee belaste medewerkers.

De tarieven worden jaarlijks aangepast in verband met loon- en prijsontwikkelingen.

1.3 Grondwaterheffing

De provincie belast het onttrekken van grondwater aan de bodem op basis van de Grondwaterheffingsverordening 2010. Deze verordening heeft de Waterwet als wettelijke grondslag. De provincie belast onttrekkingen vanaf 20.000 m³, waarbij de eerste 10.000 m³ zijn vrijgesteld. Het tarief is enerzijds gebaseerd op een raming van de lasten van het grondwaterbeheer op langere termijn en anderzijds op een inschatting van het volume van de jaarlijkse grondwateronttrekkingen. De hoogte van de heffing is in 2009 geëvalueerd en in januari 2010 aangepast.

Het tarief bedroeg sinds 1993 € 1,71 per 100 m³ en is met ingang van 1 januari 2010 verlaagd tot € 1,41 per 100 m³. We gaan uit van een belastbare onttrekking van circa 33,3 miljoen m³ per jaar. Dit leidt tot een geraamde opbrengst van circa € 470.000. Voor zover de uiteindelijke opbrengst uit de grondwaterheffing afwijkt van de daaraan jaarlijks toerekenbare kosten, wordt het verschil toegevoegd of onttrokken aan de voorziening grondwaterbeheer.

1.4 Nazorgheffing

De provincie heeft te maken met drie vuilstortplaatsen, te weten: Het Friese Pad (Emmeloord), Braambergen (Almere) en Zeeasterweg (Lelystad). De provincie heeft een 'eeuwigdurende' nazorgplicht voor vuilstortplaatsen die zijn gesloten (afgedicht). Hiervoor is een bedrag nodig: het zogenaamde doelvermogen. De stortplaatsexploitanten dragen de lasten via een jaarlijkse nazorgheffing. Deze heffing wordt door de provincie in een fonds - het Nazorgfonds - gestort. Het is de bedoeling dat het fonds op het moment dat de vuilstortplaats wordt gesloten voldoende groot is om eeuwigdurend het onderhoud aan de stortplaats te kunnen bekostigen. De hoogte van de nazorgheffing is afhankelijk van het benodigde doelvermogen en de beleggingsresultaten van het Nazorgfonds. De Verordening nazorgheffing kan op elk moment door Provinciale Staten worden aangepast.

Het doelvermogen voor de stortplaats Braambergen is in 2009 opnieuw berekend op basis van de bestaande nazorgplannen. De huidige berekening gaat uit van een benodigd doelvermogen van circa € 9,6 mln. op 1 januari 2013. De provincie en de exploitant Afvalzorg zijn in overleg over een gewijzigd nazorgplan op basis waarvan het doelvermogen en de heffing herberekend kan worden. Op basis van de in mei 2011 door Provinciale Staten vastgestelde verordening nazorgheffing en tarieventabel ramen we een jaarlijkse heffing van € 37.000.

Het benodigde doelvermogen voor Het Friese Pad is in 2011 met de eindheffing bereikt. Op 5 juli 2011 heeft de provincie voor de stortplaats een sluitingsverklaring afgegeven waarna de nazorgfase van start is gegaan.

Voor de heropende stortplaats Zeeasterweg is in 2009 verzocht een nazorgplan in te dienen op basis waarvan het doelvermogen en de nazorgheffing worden vastgesteld. De voorlopige nazorgheffing wordt sinds 2009 geïnd. Vooralsnog gaan we uit van start van de nazorg in 2050. Op basis van de in mei 2011 door Provinciale Staten vastgestelde verordening nazorgheffing en tarieventabel ramen we een jaarlijkse heffing van € 20.000.

1.5 Overzicht tarieven

Lokale heffingen		2009	2010	2011	2012	2013	2014
Opcenten MRB	Op hoofdsom tarief MRB per 1-4-1995	71,6	75,7	76,6	76,6	76,6	76,6
Leges	Divers	divers	divers	divers	divers	divers	divers
Grondwaterheffingen	Per 100 m ³	1,71	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41
Nazorgheffing	Friese Pad / Braambergen / Zeeasterweg	340.000	184.000	815.000*	57.000	57.000	57.000

* Inclusief de eindheffing voor Het Friese Pad.

1.6 Kwijtscheldingsbeleid

Voor de lokale heffingen bestaat er geen mogelijkheid tot kwijtschelding. De legesverordening kent een zgn. hardheidsclausule. Hierin is geregeld dat het college van Gedeputeerde Staten tegemoet kan komen aan onbillijkheden van overwegende aard, welke zich bij de toepassing van de verordening kunnen voordoen.

1.7 Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de tarieven van de provinciale belastingen en heffingen zich verhouden tot de tarieven in de andere provincies.

Vergelijking tarieven	Opcenten MRB (1 april)			Grondwaterheffing (per 100 m ³)
	2011	2012 (voorlopig)	Stijging in %	
Zuid-Holland	95,0	95,0	0,0%	1,13
Friesland	83,0	88,3	6,4%	1,13
Drenthe	83,6	85,1	1,8%	1,04
Groningen	83,0	83,8	1,0%	1,11
Gelderland	82,7	83,8	1,3%	1,30
Overijssel	78,5	78,5	0,0%	1,36
Zeeland	69,3	78,3	13,0%	2,75
Limburg	85,1	77,9	-8,5%	1,13
Flevoland	76,6	76,6	0,0%	1,41
Utrecht	72,6	72,6	0,0%	1,53
Noord-Brabant	71,6	71,6	0,0%	1,90
Noord-Holland	67,9	67,9	0,0%	0,81
Gemiddeld	79,1	80,0	1,1%	1,38

Voor de vergelijking tussen de provincies zijn de opcenten MRB en de grondwaterheffing relevant vanwege de omvang en/ of de hoogte van de heffing. De diensten waarvoor leges worden gevraagd (zoals toezending drukwerk, ontheffingen en vergunningen) en de heffingsgrondslag verschillen tussen de provincies, waardoor een directe vergelijking niet zinvol is. Gelet op het specifieke karakter van de nazorgheffing is een vergelijking met andere provincies niet zinvol.

De verwachte tarieven per provincie voor de MRB (per 1 april 2012) lopen uiteen van 67,9 tot 95,0. Flevoland heeft waarschijnlijk per 1 april 2012 het op drie na laagste tarief.

Met betrekking tot de grondwaterheffing lopen de tarieven van de provincies uiteen van € 0,81 per 100 m³ tot € 2,75 per 100 m³. Het tarief in Flevoland bedraagt € 1,41 per 100 m³, waarmee Flevoland van laag naar hoog gerangschikt de negende plaats inneemt. De hoogte van de uiteindelijke opgelegde heffing is overigens niet alleen afhankelijk van de hoogte van het tarief, maar ook van een mogelijke minimum bedragen en vrijstellingen. In Flevoland is geen minimum bedrag vastgesteld en zijn onttrekkingen kleiner dan 20.000 m³ grondwater vrijgesteld van de provinciale grondwaterheffing. Per jaar worden ca 20 aanslagen grondwaterheffing opgelegd.

Vertaling van de lokale heffingen in de begroting.

Lokale heffing (X € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijz.	Begroting 2012	Meerjarenbegroting		
				2013	2014	2015
Opcenten MRB	47.408	47.895	46.390	44.890	46.168	46.368
Leges	140	211	161	211	211	211
Grondwaterheffing	409	453	470	470	470	470
Nazorgheffing	184	815	57	57	57	57
Totaal	48.141	49.374	47.078	45.628	46.906	47.106

2 Weerstandvermogen

2.1 Algemeen

Deze paragraaf gaat over de vraag of de provincie voldoende weerbaar is.

De provincie loopt tal van risico's. Een deel van de risico's wordt afgedekt door de al genomen (beheers)maatregelen. Op basis van een risicoanalyse worden de overige risico's bepaald (zgn. nettorisico's) die niet afgedekt worden met een voorziening of een oormerk in een strategische reserve. De daarvoor benodigde capaciteit heet weerstandscapaciteit. Als die niet voldoende is moeten ingrijpende beleidswijzigingen worden doorgevoerd.

Het weerstandvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en de capaciteit die een provincie heeft om die niet begrote kosten op te vangen (Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), artikel 11).

In 2008 heeft de provincie haar beleidskader omtrent Risicomanagement vastgesteld. Op 24 november 2010 is de voortgang van de implementatie Risicomanagement besproken met de Commissie Bestuur van Provinciale Staten. Wij verwijzen u naar de relevante notities en verslagen voor een uitgebreide toelichting.

2.2 Risico's

In 2010 en 2011 zijn verdere stappen gezet in de ontwikkeling van het risicomanagement. Het besef groeit dat bij het streven naar de realisatie van beleidsdoelstellingen en in de bedrijfsvoering de provincie risico's loopt en te maken heeft met onzekerheden. Er is ruim aandacht voor van Provinciale Staten. In elk opvolgend sturingsdocument (Kadernota, Programmabegroting, Voor- en Najaarsnota en Jaarverslag) worden risico's en onzekerheden in kaart gebracht. Waar mogelijk en nodig worden concrete risico's berekend en wordt ter afdekking daarvan een voorziening getroffen (e.g. debiteurenrisico) of een bestemmingsreserve gevormd (e.g. reserve personele frictie).

In deze paragraaf kijken we terug op eerdere risico-inschattingen en bekijken we de huidige inschatting van risico's en onzekerheden. De som van de risico's bepaalt de benodigde weerstandscapaciteit.

Deze methode deelt de risico's in drie categorieën in: politiek-bestuurlijk, strategisch en operationeel, als volgt gedefinieerd:

- Politiek-bestuurlijke risico's zijn onzekerheden die optreden aan de inkomstenkant en het takenprofiel van de provincie;
- Strategische risico's zijn te onzekerheden die optreden bij de grote projecten, programma's (speerpunten) en verbonden partijen;
- Operationele risico's zijn onzekerheden die ontstaan bij de uitvoering van taken.

Binnen deze categorisering van de risico's zijn er verschillende soorten risico's te onderscheiden. In de provinciale visie op risicomanagement spreken we over juridische, maatschappelijke, financiële, politieke, en imago risico's. Voor de weerstandsparagraaf is het onderscheid in soort risico niet relevant. De focus ligt op het kwantificeren van de risico's en de waardering ervan met de kans x impact x effect methode. Daarmee volgen we het voorbeeld van medeoverheden. Hierbij gaat het niet om wiskundige exactheid, maar om instrument dat dient om een inschatting te maken van de financiële gevolgen van risico's en onzekerheden.

Bij de politiek-bestuurlijke, strategische en operationele onzekerheden worden de meest prominente risico's en onzekerheden apart in beeld gebracht. Daarnaast worden op grond van onderliggende inventarisaties en ervaringen uit het verleden in elke categorie de overige risico's gekwantificeerd. Voor een volledige uitleg van de methode verwijzen wij u naar de beleidsnotitie risicomanagement.

De *kans* geeft de huidige inschatting weer van risico's die zich kunnen voordoen. We kijken vooruit ook over de jaargrens heen. In tegenstelling tot het Jaarverslag 2010 duiden we de bandbreedte niet aan in procenten maar met een klasse: groot, middelmatig en klein. Echter, voor de weging van de benodigde weerstandscapaciteit hanteren we percentages 50% (groot), 30% (middel) en 10% (klein).

De *impact* is breed als het van invloed is op alle thema's van de provincie (aangeduid met wegingsfactor 2), een beperkte impact als het zich voordoet op een beperkt aantal thema's (wegingsfactor 1) en een operationele impact als het zich voordoet in de uitvoering (wegingsfactor 0,5).

Bij *effect* is een inschatting gemaakt van de financiële gevolgen indien het risico zich voordoet. Bij een groot effect is er sprake van een financieel gevolg tussen de € 5.0 mln en € 10 mln. Er is sprake van een middel effect wanneer het financiële gevolg tussen de € 1.0 mln - € 5.0 mln ligt. Bij een klein effect is het financiële gevolg minder dan €1.0 mln. Er wordt steeds gerekend met het gemiddelde van de aangegeven breedte voor elke effect. Dus voor een groot effect rekenen we met € 7.5 mln, bij een middel effect met € 3 mln en bij een klein effect wordt met € 0.5 mln gerekend.

De risico-inschatting van politiek-bestuurlijke en strategische risico's laat zich lastig vertalen. Met name bij de inschatting van kans en effect zijn verschillende invalshoeken en opvattingen mogelijk. Daarbij gaat het om zaken als beïnvloedbaarheid, impact van beheersmaatregelen, mate van onzekerheid etc.

Op basis van de hierboven omschreven methode komen wij tot de volgende top 11 van risico's. Per risico is een korte toelichting opgenomen. In de onderstaande tabel is naast het gewogen risico ook de financiële bandbreedte van het risico opgenomen in de twee laatste kolommen (min en max).

Politiek bestuurlijke onzekerheden	kans	impact	effect	risico	min	max
1. Stille lasten	groot (50%)	beperkt (1)	groot (€ 7.5 mln)	€ 3.75 mln	€ 2.5 mln	€ 5 mln
2. Rijksbijdragen projecten	middel (30%)	beperkt (1)	groot (€ 7.5 mln)	€ 2.25 mln	€ 1.5 mln	€ 3 mln
3. Motorrijtuigenbelasting	klein (10%)	breed (2)	groot (€ 7.5 mln)	€ 1.5 mln	€ 1 mln	€ 2 mln
4. Vitale coalities	groot (50%)	breed (2)	middel (€ 3 mln)	€ 3 mln	€ 1 mln	€ 5 mln
Overige	middel (30%)	beperkt (1)	middel (€ 3 mln)	€ 0.9 mln	€ 0.3 mln	€ 1.5 mln
Strategische onzekerheden						
5. OostvaardersWold	groot (50%)	beperkt (1)	groot (€ 7.5 mln)	€ 3.75 mln	€ 2.5 mln	€ 5 mln
6. Overdracht Jeugdzorg	groot (50%)	beperkt (1)	middel (€ 3 mln)	€ 1.5 mln	€ 0.5 mln	€ 2.5 mln
7. Vorming Regionale uitvoeringsdienst	middel (30%)	beperkt (1)	middel (€ 3 mln)	€ 0.9 mln	€ 0.3 mln	€ 1.5 mln
8. Concessies Openbaar Vervoer	middel (30%)	beperkt (1)	middel (€ 3 mln)	€ 0.9 mln	€ 0.3 mln	€ 1.5 mln
Overige	middel (30%)	beperkt (1)	middel (€ 3 mln)	€ 0.9 mln	€ 0.3 mln	€ 1.5 mln
Operationele onzekerheden						
9. Interne beheersing	groot (50%)	klein (0.5)	middel (€ 3 mln)	€ 0.75 mln	€ 0.25 mln	€ 1.25 mln
10. Organisatie Transitie	middel (30%)	klein (0.5)	middel (€ 3 mln)	€ 0.45 mln	€ 0.15 mln	€ 0.75 mln
11. Onderdekking overhead	groot (50%)	klein (0.5)	middel (€ 3 mln)	€ 0.75 mln	€ 0.25 mln	€ 1.25 mln
Overige	groot (50%)	beperkt (1)	middel (€ 3mln)	€ 1.5 mln	€ 0.5 mln	€ 2.5 mln
Totaal van de risico's				€ 22.8 mln	€ 11.35 mln	€ 34.25 mln

Toelichting op integrale risicoanalyse

1. Stille lasten:

Structureel risico: Bij de start van de provincie Flevoland is een groot aantal wegen, kunstwerken, sluizen, etc. 'om niet' overgedragen. Om deze reden wordt op de 'om niet' overgedragen objecten niet afgeschreven, terwijl de objecten op den duur wel moeten worden vervangen. De lasten van deze vervangingsinvesteringen zijn niet eerder geraamd. Dit worden de stille lasten genoemd. In het financiële kader voor de coalitieperiode 2011-2015 is hiervoor € 9 mln gereserveerd. Op dit moment is nog onvoldoende inzicht in de omvang, tempo en kosten van deze problematiek.

Beheersmaatregel: Wij gebruiken de periode 2012-2013 om het rapport Cebeon dat inzicht geeft in de stille lastenproblematiek van Flevoland nader te verdiepen. In dit onderzoek zullen we ook de afschrijvingstermijnen die Flevoland hanteert betrekken. Aan de hand van dit onderzoek kan vervolgens bepaald worden welke bedragen in het meerjarenperspectief opgenomen dienen te worden vanaf 2016.

2. Rijksbijdragen projecten:

Incidenteel risico: Veel Rijksbeleidsvoornemens zijn nog niet concreet gemaakt en vertaald in formele wetgeving. Hierdoor komen toezeggingen van partners (inclusief het Rijk) voor specifieke opgaven mogelijk onder druk te staan. Daaronder vallen o.m. opgaven uit de RAAM-brief.

Beheersmaatregel: beïnvloeding van Rijk tot snelle duidelijkheid cq. aanvullende financiering voor Rijksopgaven.

3. Motorrijtuigenbelasting (MRB):

Structureel risico: Een groot deel van de provinciale opcenten in de motorrijtuigenbelasting is afkomstig uit het wagenpark van enkele landelijk opererende leasebedrijven, die hun administratieve zetel in Flevoland hebben. Het provinciaal beleid m.b.t. de hoogte van opcenten in relatie tot dat van andere provincies is van invloed op het vestigingsbeleid van de leasebedrijven. Als onderdeel van het Rijksmilieubeleid heeft het Rijk auto's met een lage CO₂-uitstoot (zuinige auto's) (ten dele) vrijgesteld van motorrijtuigenbelasting. Per 1 januari 2014 wordt de vrijstelling herzien. Onduidelijk is (nog) wat de effecten zijn. In 2010 waren landelijk 60% van de nieuwe auto's zuinige auto's.

Beheersmaatregel: lobby via IPO op effecten van Rijksbeleid, provinciaal opcentenbeleid (geen indexering in 2012 en 2013).

4. Vitale coalities

Incidenteel risico: Bij het inhoud geven aan de provinciale opgave doen wij sterker dan voorheen een beroep op andere publieke en private partijen. Op basis van co-creatie en co-financiering wordt de ontwikkelkracht binnen onze provincie versterkt en verbreed. Dit vraagt om andere competenties van onze medewerkers en goede governance structuren. De nieuwe werkvorm kan op budgettaire problemen stuiten bij potentiële coalitiepartners.

Beheersmaatregel: Nieuwe bestuursstijl waaronder werken met een Flevolandse agenda, herziening beleid governance en verbonden partijen, transitie van de provinciale organisatie.

5. OostvaardersWold (OVW)

Incidenteel risico: De minister van EL&I heeft in 2010 aangegeven de gemaakte afspraken omtrent de versnelde realisatie van het OVW bij de Mid Term Review te verwerken in de Bestuursovereenkomst ILG, maar dit is vanwege de val van het kabinet uitgesteld. In het Regeerakkoord van 2010 is expliciet opgenomen dat gestopt wordt met het OostvaardersWold. De provincie heeft de financiële omvang van de claim op het Rijk juridisch onderbouwd. Op dit moment vinden gesprekken met het ministerie van EL&I en met een consortium van andere partijen plaats over het vervolg van OostvaardersWold.

Beheersmaatregel: risico-analyse, inclusief juridische onderbouwing van de claim, constructief overleg met het ministerie van EL&I, gesprekken met consortiumpartners en andere stakeholders.

6. Overdracht Jeugdzorg

Structureel (mogelijk incidenteel) risico: Het Rijk heeft bepaald dat de provinciale verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg tot 2016 gefaseerd wordt overgedragen aan de gemeenten. We zorgen voor een ordentelijke overdracht, zoals beschreven in het door Provinciale Staten vastgestelde toetsingskader voor de overdracht van de jeugdzorg aan de gemeenten. In IPO- en VNG-verband worden hierover gesprekken gehouden. Het is een terugkerend punt op de samenwerkingsagenda met de gemeenten in Flevoland. Het risico is dat direct of indirect de provincie gedwongen wordt de eerder bestede incidentele provinciale middelen die ingezet zijn voor de verkorting van de wachtlijsten moeten worden overdragen aan de gemeenten.

Beheersmaatregel: Onderhandelingen in IPO- en VNG-verband met het Rijk.

7. Vorming Omgevingsdienst Flevoland (ODF)

Incidenteel risico: De organisatie bereidt zich voor op de vorming van een regionale omgevingsdienst voor de provincie Flevoland. Hierin worden alle provinciale en gemeentelijke taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving ondergebracht. Anticiperend hierop is een reorganisatie van de betreffende afdeling in 2010 uitgevoerd. Drie gemeenten hebben tot nu toe de bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst niet ondertekend. Bij feitelijke totstandkoming van de ODF, voorzien per 1-1-2013 zal sprake zijn van aanloopkosten en van transitiekosten, die voornamelijk betrekking hebben op achterblijvende overheadkosten. Hiervoor is nog geen voorziening getroffen.

Beheersmaatregel: Nadere bestuurlijke afspraken, mede afhankelijk van de mate waarin de staatssecretaris voornemens is een aanwijzing te geven aan de ontbrekende gemeenten. In de transitieopgave van het collegeuitvoeringsprogramma wordt het effect van overgang van formatie (direct en overhead) naar de ODF uitgewerkt.

8. Concessies OV

Structureel risico: De huidige concessies Openbaarvervoer loopt af. Er is een traject van aanbesteding gestart om tot een nieuw bestek Openbaarvervoer te komen. Gelet op de marktontwikkelingen is het waarschijnlijk dat een versoering van de dienstverlening aan de orde is, dan wel het schrappen van OV-lijnen. Om zoveel mogelijk van onze ambities op andere beleidsterreinen in stand te houden dient mogelijk aanvullend geïnvesteerd te worden in bereikbaarheid. Deze lasten zijn niet voorzien.

Beheersmaatregel: Samenwerking met andere provincies bij concessieverlening, onderzoek naar samenwerking op de Noordvleugel in een OV-autoriteit.

9. Interne beheersing

Incidenteel risico: Het is van groot belang dat onze organisatie haar interne beheersing op orde heeft. We geven een sterke impuls aan het ambitieniveau op dit punt, zoals in de accountantsrapportage bij de jaarrekening 2010 is aangegeven. Het op orde krijgen van de interne beheersing is weerbarstig en intensief. Het extra ter beschikking gestelde budget is mogelijk ontoereikend of de organisatie bereikt later de efficiencydoelstelling of komt later niet tot vermindering van overheadfuncties.

Beheersmaatregel: Plan van Aanpak Interne Beheersing, inclusief monitoring door Provinciale Staten (lopend), doelmatigheidsonderzoeken, kennisdeling en samenwerking met andere overheden.

10. Organisatietransitie

Incidenteel risico: Bij het opstarten van samenwerking, bundeling van taken of het anders organiseren van taken binnen de provincie is er een bepaalde periode nodig om de efficiency doelstellingen te realiseren. Daarnaast is het aannemelijk dat er opstart- en investeringskosten gemaakt moeten worden. De hoogte van deze uitgaven en de mate van anders organiseren van taken is op dit moment onzeker. In sommige situaties is het mogelijk dat de ombuiging trager of niet plaats heeft. De transitie vraagt competenties die verder moeten worden ontwikkeld.

Beheersmaatregel: nadere uitwerking van het collegeuitvoeringsprogramma en de transitieopgave.

11. Onderdekking overhead.

Structureel risico: De overheadkosten worden globaal toegerekend naar producten. Het coalitieakkoord voorziet in een andere invulling van de provinciale taken. Nog niet duidelijk is wat dit voor gevolgen heeft voor de ambtelijke inzet in ondersteunende diensten. Bij het schrappen of verminderen van taken is in eerste instantie ook sprake van onderdekking van overhead.

Beheersmaatregel: nadere uitwerking van het collegeuitvoeringsprogramma en de transitieopgave.

De komende jaren gaan we werken aan een verdere verfijning van integrale risicoanalyse. Hierbij is tevens van belang meer onderbouwd te onderscheiden tussen incidentele en structurele risico's en tussenvormen daarvan. In bovenstaand overzicht zijn de risico's gekwantificeerd bij de totstandkoming van de Programmabegroting 2012, medio september 2011). De laatste twee rapportages betroffen het Jaarverslag 2010 (medio maart 2011) en de Programmabegroting 2011 (zomer 2010). Onderstaand overzicht geeft aan hoe de risico's zich in deze periode hebben ontwikkeld. De veranderingen op hoofdlijnen:

Politiek-bestuurlijk risico's:

Met de nieuwe methodiek voor de verdeling van het provinciefonds is er meer duidelijkheid gekomen, vandaar dat deze onzekerheid niet meer voorkomt in de top 11. Ook de discussie over de decentralisatie van taken van het Rijk naar provincies bevindt zich op dit moment in rustiger vaarwater. Nieuw is de hierboven toegelichte onzekerheid ten aanzien van vitale coalities.

Strategische risico's:

Bij de strategische risico's zijn geen grote veranderingen opgetreden. De onzekerheid rond de Schaa sprong is ondergebracht bij Rijksbijdragen projecten. Nieuw is de hierboven toegelichte onzekerheid ten aanzien van de overdracht van de jeugdzorg naar de gemeenten.

Operationele risico's:

De operationele risico's worden gedomineerd door de onzekerheden die samenhangen met de ombuiging en ontwikkeling van de organisatie. Voor de gladheidbestrijding is een beheersmaatregel getroffen (verevening). Voor de bekende archeologische vondst is een voorziening getroffen.

Stand zomer 2010	Stand maart 2011 Jaarverslag	Stand september 2011
Politiek Bestuurlijke onzekerheden: 1. Provincie fonds 2. Taken erbij zonder geld 3. Stille lasten Overige risico's	Politiek Bestuurlijke onzekerheden: 1. Provincie fonds 2. Taken erbij zonder geld 3. Stille lasten 4. Motorrijtuigenbelasting 5. Pacht-, rente en dividendinkomsten Overige risico's	Politiek Bestuurlijke onzekerheden: 1. Stille lasten 2. Vitale coalities 3. Rijksbijdragen projecten 4. Motorrijtuigenbelasting Overige risico's
Strategische onzekerheden: 1. Schaalsprong 2. OostvaardersWold 3. Hogeschool Windesheim Overige risico's	Strategische onzekerheden: 1. Schaalsprong 2. OostvaardersWold 3. Hogeschool Windesheim 4. Project- frictiekosten RUDtraject Overige risico's	Strategische onzekerheden: 1. OostvaardersWold 2. Overdracht Jeugdzorg 3. Vorming Regionale uitvoeringsdienst 4. Concessies Openbaar Vervoer Overige risico's
Operationele onzekerheden: 1. Openbaar vervoer bestek 2. Schade claims 3. Gladheidbestrijding 4. P-lasten (inclusief pensioenen) Overige risico's	Operationele onzekerheden: 1. Openbaar vervoer bestek 2. Schade claims (wijziging) 3. Gladheidbestrijding (wijziging) 4. P-lasten (inclusief pensioenen) 5. Archeologische vondsten Overige risico's	Operationele onzekerheden: 1. Interne beheersing 2. Onderdekking overhead 3. Organisatie transitie Overige risico's
Totaal van de risico's: 18.9 mln	Totaal van de risico's: 27.6 mln	Totaal van de risico's: 22.8 mln

2.3 Weerstandscapaciteit

Het begrip weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte de provincie heeft om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid bijgesteld moet worden en/of dat doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De weerstandscapaciteit waarover de provincie beschikt heeft een incidentele component en bestaat uit de algemene reserve, vrije (niet geormerkte) bestemmingsreserves en stille reserves. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit onbenutte belastingcapaciteit en het bedrag aan onvoorzien in de jaarlijkse Programmabegroting.

Het karakter van de componenten is verschillend. Zo kunnen reserves slechts eenmalig worden ingezet en kent de belastingcapaciteit een structureel karakter. Daarnaast vormen bezuinigingsmaatregelen een capaciteit die nog gerealiseerd moet worden. Per ultimo bestaat de weerstandscapaciteit uit de volgende bedragen:

Componenten weerstandscapaciteit			Rekening 31-12-10	Prognose 31-12-11	Prognose 31-12-12
Incidenteel	Algemene reserve		9.208	11.893	11.831
	Bestemmingsreserves (vrije)		22.632	18.796	19.480
	Stille reserves	Aandelen	12.421	12.421	1.221
Totaal incidenteel			44.261	43.110	32.532
Structureel (jaarlijks)	Onbenutte belastingcapaciteit	Motorrijtuigen- belasting	25.700	26.800	17.200
	Onvoorzien		600	600	300
	Totaal structureel		26.300	27.400	17.500
Totaal generaal			70.561	70.510	50.032

Bedragen x € 1.000

In 2004 is vanwege een aandelenruil de marktwaarde van de aandelen Afvalzorg bepaald op € 11,2 mln. In de huidige marktsituatie is het opportuun om terug te vallen op de boekwaarde van het aandelenbezit (gewaardeerd tegen historische kostprijs). De stille reserve met betrekking tot aandelen is gewijzigd van € 12,4 mln. naar € 1,221 mln. Dit heeft effect op de weerstandscapaciteit.

Provinciale Staten hebben in de Kadernota 2012-2015 vastgesteld om de opcenten van de MRB voor de jaren 2012 en 2013 niet te indexeren. Het beleid rond opcenten heeft invloed op de onbenutte belastingcapaciteit en daarmee op het weerstandsvermogen. In het Regeerakkoord is afgesproken dat de normering van de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting wordt aangescherpt. Er vanuit gaande dat de gemaakte afspraken hierover in IPO doorgang zullen vinden, heeft dit consequenties voor de onbenutte belastingcapaciteit. Deze onbenutte belastingcapaciteit daalt hierdoor fors in 2012 naar € 17,2 mln.

Conform het coalitieakkoord is de post Onvoorzien naar € 0,3 mln. bijgesteld.

		2010	2011	2012
Totaal netto	Incidentele weerstandscapaciteit	44.261	43.110	32.532

Bedragen x € 1.000

2.4 Weerstandscapaciteit versus risico's

Het weerstandsvermogen geeft dus de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen en de capaciteit die een provincie heeft om die niet begrote kosten op te vangen.

Per saldo is de risico-inschatting gedaald met € 4,8 mln. van € 27,6 mln. tot € 22,8 mln. (Jaarverslag 2011 versus Programmabegroting 2012). De provincie gebruikt hiermee 44,8 % (was 38,8%) van de weerstandscapaciteit.

De incidentele risico's zijn € 14,4 mln. (incidentele weerstandscapaciteit € 32.532 mln., 44,3 %). De structurele risico's € 8,4 mln. (structurele weerstandscapaciteit € 17,5 mln, 48,0 %).

Risico's leggen voor een bedrag van € 22,8 miljoen beslag op de weerstandscapaciteit. Hieronder volgt een vergelijking tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit.

Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 50.032.000
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 22.800.000

De minimale grens van de algemene reserve als percentage van de totale lasten is op 5% vastgelegd. Deze ondergrens is vastgelegd in de Nota Reserves en Voorzieningen 2011-2015, die op 27 januari 2011 door Provinciale Staten is vastgesteld. In de Nota is tevens vastgelegd dat bij het doorbreken van de ondergrens maatregelen worden genomen. De algemene reserve maakt deel uit van de weerstandscapaciteit. Indien er sprake zou zijn van doorbreken van de ondergrens en als beheersmaatregel besloten wordt tot overheveling van het (niet geormerkte deel van de) reserve strategische ontwikkelingsprojecten naar de Algemene Reserve heeft dit geen invloed op het dekkingspercentage.

(€ 1.000)	Jaarverslag 31-12-2010	Prognose 31-12-2011	Prognose 31-12-2012
Algemene reserve	9.208	11.893	11.831
Totale lasten	238.660	283.978	208.136
Dekkingspercentage	3,9%	4,2%	5,7%

3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.1 Algemeen

De provincie is verantwoordelijk voor het aanleggen, beheren en onderhouden van provinciale wegen en vaarwegen, inclusief bruggen, viaducten, sluiscomplexen, verkeersregelinstallaties, openbare verlichtingsinstallaties, etc. Deze infrastructuur is eigendom van de provincie en vormen de 'kapitaalgoederen'. Daarnaast bezit de provincie onroerend goed in de vorm van het provinciehuis in Lelystad en de gebouwen waarin de provinciale vestigingen zijn gehuisvest in Emmeloord, Dronten en Zeewolde (Stichtse brug).

Kapitaalgoederen worden gedurende een bepaalde periode gebruikt; dit is de levensduur van het goed. Gedurende de levensduur dient onderhoud te worden uitgevoerd om het kapitaalgoed zodanig in stand te houden, dat het kapitaalgoed veilig en ongestoord gebruikt kan worden en kapitaalvernietiging wordt beperkt. Voor ieder kapitaalgoed wordt van te voren een gewenst onderhoudsniveau (staat) bepaald.

3.2 Wegen en Vaarwegen

De instandhouding van de provinciale infrastructuur, bestaande uit het wegennet en het vaarwegennet, wordt gewaarborgd door alle onderdelen van die infrastructuur op goede wijze te beheren en te onderhouden. Tot voor kort is dit gedaan op basis van de zgn. bouwstenen, waarin de uitgangspunten en kwaliteitsniveaus voor dat beheer en onderhoud voor een periode van ten minste 5 jaar zijn vastgelegd. De laatste bouwstenen zijn eind 2006 vastgesteld en worden nu herzien via beleidsplannen.

3.2.1 Assetmanagement

Inmiddels is gekozen om een andere systematiek van beheer en onderhoud toe te passen om alle onderdelen van de infrastructuur: het zgn. assetmanagement. Hiermee wordt het beheer en onderhoud op een planmatige en professionele manier ingevuld via beleidsplannen: Dit betekent een uitbreiding en kwaliteitsverbetering ten opzichte van de bouwstenen.

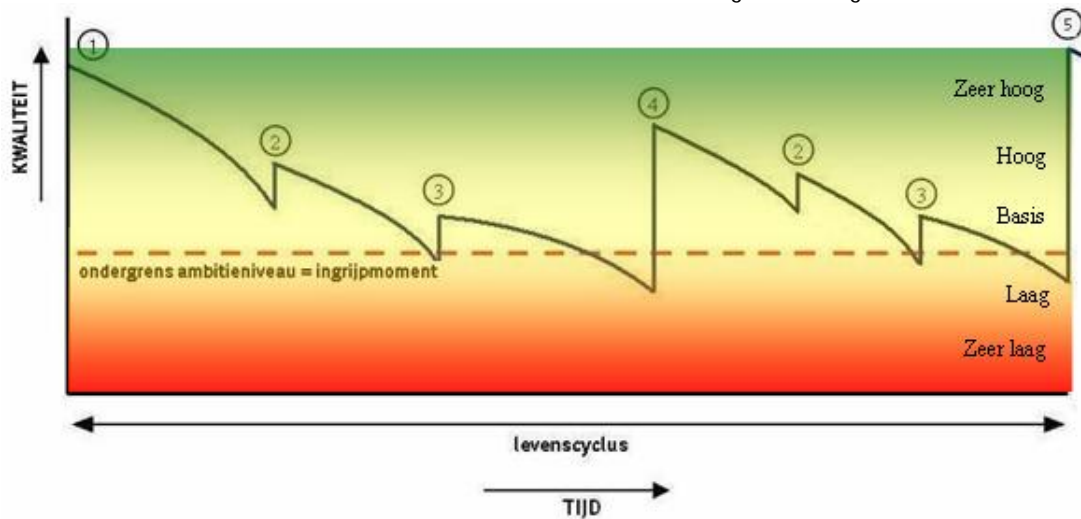
Met deze verbeterde manier van werken wordt in belangrijke voldaan aan de adviezen uit het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer inzake beheer en onderhoud kunstwerken (Onderhoud onderbouwd, juni 2010) en is de provincie "in control" ten aanzien van de infrastructuur. Door het output gericht werken is beheer en onderhoud voor de politiek transparant: Het kan aan de voorkant sturen op de gewenste kwaliteit van de infrastructuur, mede op basis van de beschikbare middelen.

Medio 2011 zijn nog niet alle aspecten van assetmanagement uitgewerkt of beschikbaar. De belangrijkste kenmerken van assetmanagement zijn:

- 1) **Beleidscyclus**
De beleidscyclus bestaat uit vier fasen die achtereenvolgens en vaak jaarlijks worden doorlopen:
 - o beleidsontwikkeling: maatregelen voor beheer en onderhoud doorrekenen, inplannen en organiseren;
 - o beleidsuitvoering: maatregelen voor beheer en onderhoud uitvoeren;
 - o beleidsverantwoording: inventarisatie van de actuele kwaliteit van het areaal en van de gewenst functionaliteit in de toekomst;
 - o beleidsvoorbereiding: op basis van beelden de afwijking van de gewenste situatie (normen) en de werkelijke situatie het beleid (her-)formuleren en vaststellen.

- 2) **Levensduur centraal**
Het effect van professioneel beheer en onderhoud moet zijn, dat de infrastructuur gedurende de gehele levensduur "op orde is". De functionele en kwaliteitsnormen die bij de aanleg ervan zijn vastgelegd moeten continu worden gemonitord. Afwijkingen van die normen leiden tot maatregelen

om weer de beoogde norm te halen. De frequentie en intensiteit van deze maatregelen verschillen per onderdeel van de infrastructuur. Schematisch is het als volgt weer te geven:

Van te voren wordt het ingrijpmoment bepaald op basis van normen en bij aanleg wordt een frequentie en planning ervan gepland, uitgedrukt in maatregelen en benodigde middelen. Aan het einde van de levensduur wordt rekening gehouden met een integrale vervanging.

- 3) **Areaalgegevens op orde**
 Essentieel bij assetmanagement is, dat van alle onderdelen van de infrastructuur de kerngegevens beschikbaar zijn en op orde zijn. De monitoring van de kwaliteit vindt plaats via inspecties en de uitkomsten ervan worden toegevoegd aan de digitaal opgeslagen areaalgegevens. Dit maakt het mogelijk om maatregelen integraal te monitoren en te plannen. De gegevens zelf zijn eenduidig opgeslagen en kunnen in elke willekeurige combinatie cartografisch worden weergegeven.

De voordelen van deze benadering zijn:

- o kenmerken en kwaliteit van de infrastructuur altijd in beeld;
- o transparantie t.a.v. prioritering en planning van de maatregelen en daarmee van de inzet van middelen;
- o efficiency in de werkprocessen.

Niet alle aspecten van assetmanagement kunnen al worden toegepast. Er is gekozen voor een meerjarig traject, dat naar verwachting eind 2012 kan worden afgerond.

Soorten maatregelen, "stille lasten" en achterstallig onderhoud

De provincie Flevoland hanteert, uitgaande van de levenscyclus, vier soorten maatregelen:

1) Investerings

De investeringen in de landwegen zijn gericht op een grotere verkeersveiligheid en betere bereikbaarheid, maar ook worden investeringen gedaan vanuit het beoogde mobiliteitsbeleid. De basis hiervoor vormt de provinciale nota Mobiliteit Flevoland. In deze nota worden de provinciale doelen met betrekking tot genoemde thema's vastgelegd. De programmering van de investeringen door het provinciaal bestuur vindt plaats in het jaarlijks te actualiseren Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (PMIT). Het gaat om de aanleg van nieuwe infrastructuur (bijvoorbeeld aanleg van parallelwegen) en om maatregelen die de functionaliteit van bestaande infrastructuur verbeteren (bijvoorbeeld vergroting van de gewichtsklasse van een brug of het aanbrengen van kantstrookverruwing). De investeringen hebben tot gevolg dat de instandhouding- en vervangingskosten van het provinciale land- en vaarwegennet toenemen.

2) Jaarlijks onderhoud

Dit betreft kleine reparaties zoals het vervangen van enkele ankerstangen van de oeverconstructie of het herstellen van de schade die als gevolg van de vorstperiode is opgetreden. Ook werkzaamheden als het maaien

van de bermen van de wegen en het talud / plasberm van de vaarwegen vallen hier onder. De benodigde middelen voor het jaarlijks onderhoud staan verantwoord in de begroting en zijn niet opgenomen in het PMIT.

3) Niet-jaarlijks onderhoud

Dergelijke maatregelen zijn bedoeld om er voor te zorgen dat de infrastructuur gedurende de levensduur niet door de ondergrens zakt van het vastgelegde kwaliteitsambitieniveau. Voorbeelden zijn het vervangen van deklagen van wegen, het conserveren van beton en staal van kunstwerken en objecten. Het niet-jaarlijks onderhoud gaat ten laste van de voorziening wegen en vaarwegen.

4) Vervangingsinvesteringen

Het moment van de vervangingsinvesteringen wordt bepaald door het tijdstip waarop vanuit functioneel, constructief en / of technisch oogpunt de levensduur van de infrastructuur aan zijn einde is. Nog langer onderhoud plegen zou een te groot deel van de middelen die voor complete vernieuwing nodig zouden zijn. Ook de beschikbaarheid van onderdelen heeft invloed op het moment van vervanging.

De laatste jaren is de aandacht voor de vervangingsinvesteringen sterk toegenomen, omdat een groot deel van de infrastructuur in dezelfde periode is aangelegd en dus ongeveer gelijktijdig aan vervanging toe is. Deze infrastructuur is in 1986 door het Rijk "om niet" overgedragen. Om deze reden wordt niet op de objecten afgeschreven, terwijl de objecten op den duur wel moeten worden vervangen. De lasten van de vervangingsinvestering zijn derhalve niet afgedekt in de begroting. De problematiek van de "stille lasten" is in 2009 in beeld gebracht door CEBEON. CEBEON heeft op basis van een quick scan, zonder inspectie van de objecten, het bedrag met betrekking tot de stille lasten bepaald op € 530 miljoen (periode 2010-2060). De afdeling Wegen, Verkeer en Vervoer heeft vervolgens visuele inspecties uitgevoerd en de conclusie daarbij was dat een bedrag van € 610 miljoen (periode 2010-2060) benodigd is. Voor een nadere concretisering zal als vervolgstap technische onderzoeken worden uitgevoerd.

Gedeputeerde Staten heeft in het Collegeprogramma 2011 - 2014 de ernst van deze situatie erkend. In 2012 en 2013 wordt deze problematiek van vervangingsinvesteringen nader in beeld gebracht en voor 2014 en 2015 is jaarlijks een bedrag beschikbaar gesteld van € 4,5 miljoen.

Tot nu toe is geen onderscheid gemaakt in de bekostiging tussen niet-jaarlijks onderhoud en de vervangingsinvesteringen. Het gevolg daarvan is, dat in toenemende mate het budget voor niet-jaarlijks onderhoud is besteed aan maatregelen, waarbij eigenlijk sprake is van vervangingsinvesteringen. Vooral bij wegen kan dit tot problemen leiden: of er worden ter overbrugging maatregelen uitgevoerd ten laste van het jaarlijks dan wel niet-jaarlijks onderhoud, of de doorstroming gaat problemen opleveren en nadelige gevolgen voor de verkeersveiligheid. Bij sluizen en objecten kan de bedrijfszekerheid en storingsgevoeligheid sterk nadelig worden beïnvloed.

Het streven is om de uitgaven voor de maatregelen zodanig te plannen, dat er geen kapitaalvernietiging optreedt en dat het veilig gebruik van de infrastructuur kan worden gegarandeerd. Het te lang uitstellen van deze maatregelen leidt tot achterstallig onderhoud, met vrijwel duurdere maatregelen en / of verkorting van de levensduur tot gevolg.

Achterstallig onderhoud treedt op als sprake is van het niet (goed) uitvoeren van beheertaken of door het om financiële redenen uitstellen of afstellen van onderhoudsmaatregelen. Indien de maatregelen bij stap 3 uit het schema niet worden uitgevoerd, dan leidt dat tot een zodanige verslechtering van de kwaliteit van het betreffende onderdeel van de infrastructuur dat het einde van de levensduur al bij stap 4 is bereikt. Daarnaast kan als gevolg van achterstallig onderhoud sprake zijn van ernstige vervolgschade. Indien de rubberen voegovergangen van een kunstwerk niet tijdig worden vervangen, dan slijten die sneller. Naast dat de betreffende onderdelen eerder aan vervanging toe zijn, kan ernstige vervolgschade optreden door de inwerking van water en vervuilingen op het onderliggende beton. Dit is vaak niet direct zichtbaar, zodat betonschade kan optreden door corrosie van de stalen wapening.

De mate waarin sprake is van achterstallig onderhoud is op dit moment niet exact aan te geven. De kwaliteit van de onderdelen van de infrastructuur wordt namelijk nog niet systematisch benoemd en bijgehouden. Aan de ene kant zijn er enkele voorbeelden van het te laat onderkennen van bepaalde schades aan infrastructuur met als gevolg, dat er veel duurdere en meer ingrijpende maatregelen nodig zijn. Aan de andere kant is de kwaliteit van de infrastructuur gemiddeld genomen voldoende. Dit wordt bevestigd door de uitkomsten van het gebruikerstevredenheid onderzoek, dat in 2010 voor de tweede keer is uitgevoerd onder weggebruikers van de provinciale wegen. Als gemiddelde rapportcijfer is een 7,2 gegeven. De verschillen

tussen de afzonderlijke wegen zijn soms echter groot en zijn grotendeels bepaald door het gegeven of ten tijde van het onderzoek het niet-jaarlijks onderhoud net wel of nog net niet is uitgevoerd.

De totale infrastructuur is onderverdeeld in zes productgroepen:

- 1) Verhardingen (wegen, parallelwegen, fietspaden, meubilair, markeringen en gladheidbestrijding);
- 2) Groen lang wegen (wegbermen, bermsloten, bomen en singels);
- 3) Vaste kunstwerken (verkeersbruggen, voetgangers- en fietsbruggen, duikers, faunatunnels, ecoducten, voetgangers- en fietstunnels);
- 4) Openbare verlichting en verkeersregelininstallaties (lichtmasten, VRI installaties en maatregelen verkeersmanagement);
- 5) Vaarwegen en objecten (sluizen, beweegbare bruggen en meubilair);
- 6) Oevers van vaarwegen (oeverbeschoeiing, steigers en talud en plasberm inclusief natuurvriendelijke oevers).

Voor elk van deze productgroepen (onderverdeeld in wegen en vaarwegen) zijn de meest kenmerkende zaken benoemd.

3.2.2 Wegen

Op een aantal specifieke instandhoudingsaspecten van de provinciale land- en vaarwegen wordt onderstaand nader ingegaan.

Verhardingen

Het onderhoud aan de verhardingsconstructies is erop gericht om het in het eind 2011 af te ronden beleidsplan Verhardingen te benoemen kwaliteitsniveau te handhaven. Dit houdt in dat de verkeersveiligheid voldoende wordt gewaarborgd, doordat nergens veiligheids- en aansprakelijkheids-normen worden onder- of overschreden. Ook ligt het rij-comfort op een aanvaardbaar niveau en wordt overal tijdig het noodzakelijk onderhoud uitgevoerd. Door dit laatste punt is de instandhouding van de constructies voor langere tijd zeker gesteld (duurzaamheid). Aangezien toonbaarheid geen issue is, zullen op bepaalde plaatsen schades of reparatieplekken zichtbaar zijn.

Op dit moment is het echter wel zo dat wanneer de huidige budgetten voor het niet jaarlijks onderhoud op het zelfde niveau blijven, niet alle wegen tijdig onderhouden kunnen worden. Het risico hiervan is dat de hoeveelheid achterstallig onderhoud aan de wegen zal toenemen.

Gladheidbestrijding

De gladheidbestrijding heeft tot doel het (zoveel mogelijk preventief) bestrijden van gladheid op de wegen en fietspaden. De wegbeheerder heeft namelijk een wettelijk vastgelegde inspanningsverplichting om bij op-tredende gladheid de weg zo goed mogelijk berijdbaar te houden. Voordat natte weggedeelten gaan opvriezen wordt een preventieve strooiactie uitgevoerd. Bij sneeuwval wordt een sneeuwbestrijding actie uitgevoerd. Het aantal strooi beurten varieert per jaar sterk en bedraagt gemiddeld 31 preventieve strooiacties en 7 sneeuw-bestrijdingacties. In de zogenaamde kwakkelwinters, met temperaturen rond het vriespunt, worden de meeste strooiacties uitgevoerd.

Civiele kunstwerken

Het onderhoud van de kunstwerken is erop gericht om het vastgestelde kwaliteitsniveau te handhaven. Dit niveau is vastgesteld in het concept beleidsplan 'Civiele kunstwerken in Flevoland', hetgeen begin 2011 is opgesteld.

Het gewenste kwaliteitsniveau houdt in dat wordt voldaan aan de randvoorwaarden veiligheid en beschikbaarheid. Bij dit niveau zullen onderhoudsmaatregelen komen te vervallen die betrekking hebben op de randvoorwaarde duurzaamheid (gedeeltelijk) en toonbaarheid (geheel).

Deze onderhoudsstrategie is uiteindelijk de meest kostenefficiënte methode, doordat het onderhoud op (of net na) het meest ideale moment wordt uitgevoerd.

Door regelmatig inspecties uit te voeren kan de onderhoudstoestand goed in de gaten worden gehouden en kan het moment van onderhoud aan de betreffende onderdelen worden bijgesteld.

Beplanting en bermen

Het onderhoud van de beplanting, zijnde bomen en singels, is erop gericht om het eindbeeld te realiseren zoals dit is beschreven in de het concept beleidsplan Groen (2010). Voor de duurzame instandhouding van de boombeplantingen is het boomvervanging plan opgesteld. Een deel van het budget wordt ingezet voor het onderhoud van de sierbeplanting in de rotondes.

Jaarlijks wordt ook een zogeheten zorgplichtinspectie uitgevoerd bij circa 1/3 deel van het totale bomenbestand. Hierbij wordt de vitaliteit van de bomen langs de wegen door externen gecontroleerd, zodat voorkomen wordt dat de bomen gevaar opleveren voor de weggebruikers.

Het onderhoud van de wegbermen is in 2011 geïntegreerd in het beleidsplan Groen. Op basis van verschillende maaifrequenties wordt het maairegime afgestemd op de in een berm aanwezige vegetatie. Het doel hiervan is een verschraling van de bermen, waardoor het afkomend maaisel wordt beperkt en het aantal vegetatiesoorten toe-neemt. Het slootbeheer is gebonden aan de Keur van het Waterschap Zuiderzeeland. De Keur bevat onder andere eisen ten aanzien van het onderhoudsniveau en onderhoudstijdstip.

Openbare verlichting en verkeersregelinstanties

Het onderhoud aan de openbare verlichting en de verkeersregelinstanties (VRI) is erop gericht om het aantal storingen en uitval tot een minimum te beperken, zodat de veiligheid van de weggebruikers voldoende is gewaarborgd. Het onderhoud van portalen, masten, uithangers, lantaarns en dergelijke wordt beperkt tot het hoogst noodzakelijke (corrosie bestrijden, controle op materiaalmoetheid). Vervanging vindt plaats aan het eind van de technische levensduur. Bij de automaten van de verkeersregelinstanties (VRI) is niet de technische levensduur bepalend, maar het feit dat de fabrikanten maar voor een beperkte tijd garanderen dat reserveonderdelen verkrijgbaar zijn.

3.2.3 Vaarwegen

Vaarwegen objecten

Alle sluisobjecten worden onderhouden op een niveau waarbij de veiligheid en bruikbaarheid zijn gegarandeerd. Door middel van grote en kleine onderhoudswerkzaamheden vindt instandhouding van de complexen plaats op een niveau waarbij niet of nauwelijks kapitaalvernietiging optreedt. Daarbij wordt een cyclus gehanteerd voor groot onderhoud van 7 jaar. Alle groot onderhoud werkzaamheden worden dan in één keer uitgevoerd, zodat de hinder voor de scheepvaart tot een minimum wordt beperkt. Deze wijze van onderhouden van de objecten heeft er toe geleid dat er weinig sprake is van achterstallig onderhoud. Vrijwel alle sluisen in beheer van de provincie hebben een waterkerende functie. Aangezien deze functie van essentieel belang is voor de veiligheid van het achterliggende gebied, wordt deze functie elke vijf jaar getoetst door het waterschap Zuiderzeeland. Vanaf 2013 worden de sluisen en bruggen op afstand bediend. In 2010 - 2011 zijn hiervoor de eerste maatregelen getroffen, zoals de aanleg van de glasvezelverbinding tussen de diverse objecten en de toekomstige centrale bedieningslocatie.

Vaarwegen oevers

Voor alle provinciale vaarten zijn scheepvaartprofielen vastgesteld uitgaande van de maatgevende scheepsafmetingen (zoals vermeld in de landelijk gehanteerde CVB richtlijnen) en de maximale vaardiepte bij de sluisen. Het leggerprofiel (de diepte die nodig is voor de waterafvoer van de polder naar het IJsselmeer) is echter vrijwel overal dieper dan het scheepvaartprofiel. In 2004 is daarom met het waterschap Zuiderzeeland bestuurlijk overeengekomen dat het waterschap het baggerwerk in de vaarten op zich neemt en de provincie voor 20 % bijdraagt in de kosten. De baggerwerkzaamheden zijn in 2009 gestart en elk jaar worden de werkzaamheden in een deel van de vaarten uitgevoerd.

Voor de oeverbeschoeiing is eenzelfde afspraak met het waterschap Zuiderzeeland in de maak als voor het baggeren. Het vastleggen van deze afspraken is nog niet gebeurd, omdat het in afwachting is van het lopende proces gericht op de implementatie van de Waterwet. Die wet bepaalt dat de provincie de taak heeft om te bepalen welke wateren formeel als vaarweg worden aangeduid, wie daarvan de beheerder is / wordt en wat de beheertaken dan gaan inhouden.

Een groot deel van de oeverbeschoeiing is de komende twee decennia toe aan vervanging: hiertoe wordt een meerjarenplan opgesteld. Tot nu toe zijn alleen kleinschalige reparaties uitgevoerd en is op enkele plaatsen sprake van achterstallig onderhoud.

De Kader Richtlijn Water (KRW) schrijft voor dat de waterkwaliteit moet worden verbeterd. Voor Flevoland zijn er bestuurlijk afspraken gemaakt dat de provincie in de oevers van haar vaarten natuurvriendelijke oevers (NVO) aangelegd en beheerd. In de Noordoostpolder moet in de periode tot 2020 nog 30 strekkende kilometer NVO worden aangelegd. In Oostelijk en Zuidelijk Flevoland is de taakstelling beperkt, omdat daar vanaf 1996 al op vele plaatsen dergelijke oevers zijn aangelegd. Vooral bij de oudste van die natuurvriendelijke oevers is sprake van achterstallig onderhoud. Hiervoor is inmiddels een planning in de maak om die achterstanden weg te werken op basis van een beheerplan.

Er liggen in totaal ruim 30 steigers in de provinciale vaarten die bestemd zijn voor de recreatiotoervaart. Op basis van een inventarisatie is een meerjarenplanning gemaakt voor het onderhoud en de vervanging van deze steigers. Bij enkele steigers is sprake van achterstallig onderhoud en dienen op afzienbare termijn te worden vervangen.

3.3 Provinciehuis

In 2009 is het Meerjaren onderhoudsplan (MJOP) en het Meerjaren investeringsplan (MJIP) voor de periode 2009 tot en met 2012 vastgesteld. Met dit plan wordt gewaarborgd dat het gebouw, de daarin aanwezige installaties en apparatuur op een goede wijze worden beheerd, geëxploiteerd en onderhouden. In het plan zijn een 3-tal zaken geïnventariseerd namelijk het jaarlijks onderhoud, het meerjaren onderhoud en de vervangingsinvesteringen.

Het jaarlijks onderhoud is nodig om de bedrijfszekerheid van het gebouw en de installaties te waarborgen, de veiligheid te kunnen garanderen en de uitstraling van het gebouw in stand te houden. Dit onderhoud wordt uitgevoerd om te voldoen aan regelgeving (bijv. ARBO en NEN) en verzekerd te zijn van ondersteuning door de leverancier (bijv. garantiebepalingen).

Het meerjaren onderhoud betreft het niet reguliere en groot onderhoud aan het gebouw, installaties, apparatuur en inrichting. Dit onderhoud omvat bijv. het schilderwerk, vervanging verlichtingsarmaturen, zonwering, dakbedekking e.d. De uitvoering vindt gemiddeld om de 5 tot 20 jaar plaats. De normering die de Rijksgebouwendienst hanteert bij dit type onderhoud gelden als leidraad.

De provincie wil het beheer en onderhoud van de gebouwen van de provincie Flevoland verder professionaliseren. Eén van de hulpmiddelen daarbij is het in regie zetten van een deel van het beheer en onderhoud. Het gaat hier dan vooral om de gebouwgebonden installaties.

In het MJIP zijn de vervangingsinvesteringen meegenomen. De vervanging is begroot op basis van de economische levensduur (afschrijvingstermijn), maar bij de feitelijke vervanging wordt ook bezien of het investeringsgoed langer mee kan. De geldende afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in de Financiële verordening provincie Flevoland 2003. Voorbeelden hiervan zijn de vervanging van de audiovisuele installaties, meubilair, apparatuur voor de repro en keukenapparatuur.

De lasten van het jaarlijks onderhoud zijn opgenomen in de exploitatiebegroting. Het meerjaren onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van de daarvoor gevormde voorzieningen gebracht. Om de voorzieningen op het juiste peil te houden, worden hieraan jaarlijks middelen toegevoegd. In de afgelopen jaren is steeds rekening gehouden met een jaarlijkse dotatie van 250.000 euro.

Op basis van het nieuwe MJOP en de waarderinggrondslag (5 jaar) is een lagere voorziening mogelijk. In de bijlage van het Meerjaren onderhouds- en investeringsprogramma 2009-2013 (HB 873868) is geopteerd voor het achterwege laten van een dotatie in 2009 en 2010, en een dotatie van 250.000 euro per jaar voor 2011-2013 en 350.000 euro per jaar vanaf 2014. De kosten van het jaarlijks onderhoud aan het provinciehuis, alsmede de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening niet jaarlijks onderhoud, maken onderdeel uit van de kosten van de bedrijfsvoering en worden via de kostenverdeelstaat verdeeld over de diverse programma's.

In het navolgende overzicht wordt het verloop van de jaarlijkse onderhoudskosten en de voorzieningen uitgaande van de jaarrekening 201 en de begrotingen voor de volgende jaren weergegeven:

3.4 Financiële consequenties van het onderhoud

Zoals eerder is vermeld bestaat het onderhoud uit jaarlijks onderhoud, niet jaarlijks onderhoud en vervangingsinvesteringen. De lasten van het jaarlijks onderhoud zijn opgenomen in de exploitatiebegroting als onderdeel van de totale lasten van de programma's. In de productenraming zijn deze bedragen nader uitgesplitst naar de diverse onderhoudscomponenten. Het niet jaarlijks onderhoud wordt rechtstreeks bekostigd uit daarvoor gevormde voorzieningen. De problematiek van de vervangingsinvesteringen wordt nader geanalyseerd en uitgewerkt in de periode 2012 en 2013. Dan zal duidelijk worden hoe de vervangingsinvesteringen financieel gezien verwerkt worden in de begroting.

Hieronder wordt inzicht gegeven in de daarmee gemoeide bedragen en de ontwikkeling van de onderhoudsvoorzieningen.

Jaarlijks onderhoud (ten laste van de programma's)

Onderdeel	2012	2013	2014	2015
Jaarlijks onderhoud Landwegen	5.180	5.111	5.112	5.113
Jaarlijks onderhoud Vaarwegen	1.711	1.691	1.691	1.691
Jaarlijks onderhoud Provinciehuis	413	413	413	413

Bedragen x € 1.000

Niet jaarlijks onderhoud (ten laste van de voorziening)

Niet jaarlijks onderhoud	2012	2013	2014	2015
Niet jaarlijks onderhoud wegen	4.770	7.935	5.415	6.700
Niet jaarlijks onderhoud vaarwegen	1.550	2.375	1.405	1.225
Niet jaarlijks onderhoud Provinciehuis	181	50	347	193

Bedragen x € 1.000

Voor een goed beheer van kapitaalgoederen zijn onderhoudsplannen noodzakelijk, waarin een berekening is gemaakt van de toekomstige onderhoudslasten. Omdat de lasten van het niet jaarlijks onderhoud ongelijk gespreid zijn in de tijd, worden hiervoor jaarlijks bedragen toegevoegd aan een voorziening. Het niet jaarlijks onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van deze voorzieningen gebracht. Over een langere periode gerekend horen toevoegingen en onttrekkingen aan de voorzieningen aan elkaar gelijk te zijn.

Toevoegingen NJO voorzieningen	2012	2013	2014	2015
Voorziening NJO Landwegen	4.829	4.639	4.612	4.630
Voorziening NJO Vaarwegen	1.459	1.474	1.584	1.584
Voorziening NJO Provinciehuis	250	250	350	350

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling stand voorziening niet jaarlijks onderhoud

Stand NJO voorzieningen per 31/12	2012	2013	2014	2015
Voorziening NJO Landwegen	7.489	4.193	3.390	1.320
Voorziening NJO Vaarwegen	904	2	181	540
Voorziening NJO Provinciehuis	1.443	1.643	1.646	1.803

Bedragen x € 1.000

4 Financiering

Algemeen

De Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO) en de ministeriële Regeling Uitzetting Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO) stellen voorwaarden aan het financieringsgedrag van provincies. Deze regeling is vertaald in het door Provinciale Staten vastgestelde Treasurystatuut. De financieringsparagraaf geeft inzicht in de treasuryfunctie van de provincie. Treasury is gericht op de financiering van de activiteiten die binnen de provincie worden uitgevoerd ter realisatie van het beleid en de bedrijfsvoering. De belangrijkste activiteit van de treasury is het uitzetten van overtollige of het aantrekken van benodigde middelen. De basis hiervoor vormen een liquiditeitenplanning voor de korte termijn en een (globale) planning voor de middellange termijn. In het uitzettingsbeleid van gelden wordt door de provincie, vanuit haar publieke functie, mede de MVO-performance (maatschappelijk verantwoord ondernemen) van financiële ondernemingen meegewogen.

4.1 Algemene ontwikkelingen

Er wordt uitgegaan van een stijging van de geld- en kapitaalmarktrente in 2012 ten opzichte van 2011. Binnen de EMU ligt de inflatie, waartegen mondiaal maatregelen worden genomen om deze te beteugelen, al enige tijd boven de 2%. De ECB heeft in juli 2011 de officiële rente verhoogd naar 1,5%. en de verwachting is dat er nog meerdere verhogingen zullen volgen. Met deze hogere officiële (korte) rente kan op de langere termijn de inflatie binnen de perken blijven.

Voor de berekening van de rente-inkomsten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Rente	< 1 jaar (benchmark: 3-mnd euribor)			> 1 jaar (benchmark: 10-jaar swap)		
	realisatie	voorspelling		realisatie	Voorspelling	
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Nederland	0,81 %	1,60%	2,29%	nb	3,18%	3,71%
Gehanteerd in de begroting	n.v.t.	0,75% ¹	2,00%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

(Bronnen: BNG en Atrivé)

De in de begroting gehanteerde rente voor uitzettingen ligt iets onder de benchmark. De verklaring om hiervan af te wijken ligt in het gegeven dat de financiële markt nog steeds turbulent is. Voornaamste oorzaken hiervan zijn: de voortdurende Europese schulden crisis en het feit dat de VS kampt met problemen rondom de schuldenlast (het zgn. "schuldenplafond).

Gezien het bovenstaande wordt, voorzichtigheidshalve, uitgegaan van een (ietwat) lagere rente dan die de markt voorspelt.

4.2 Treasurybeleid

Algemeen

Als gevolg van investeringen en het verstrekken van bijdragen in grote projecten zal de beschikbare hoeveelheid liquide middelen de komende jaren naar verwachting dalen. Het schatten van de renteopbrengst in de toekomst is in bepaalde mate voorspelbaar en afhankelijk van de feitelijke ontwikkeling van de rentestand en de liquiditeitenomvang.

Voor de inschatting van het rendement over 2012 zijn de volgende aannames gedaan:

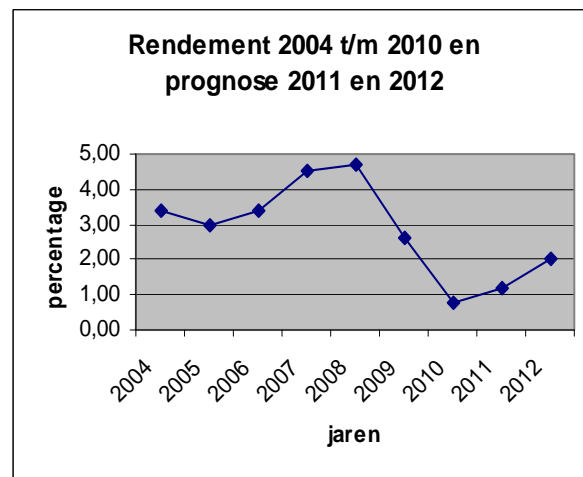
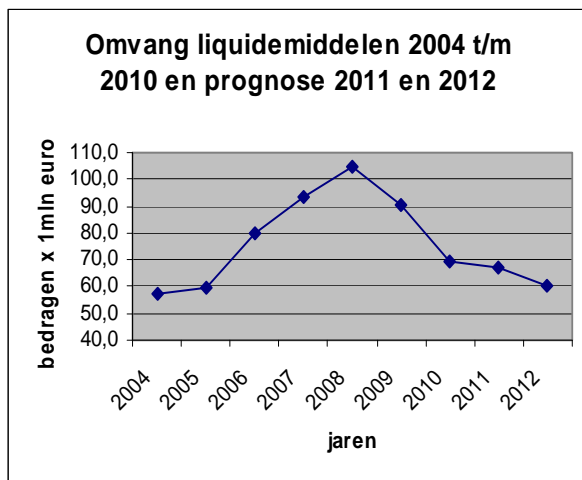
- de gemiddelde omvang van de liquide middelen in 2012 bedraagt € 60 miljoen;
- dit bedrag bestaat volledig uit provinciale middelen en geen Europese gelden, omdat de EU-declaraties achteraf plaatsvinden;

¹ In 2011 ligt het werkelijke rendement hoger. In de najaarsnota 2011 is het effect daarvan meegenomen.

- de middelen zullen worden uitgezet voor een periode korter dan 1 jaar;
- de rentevisie voor 2012 is dat 2,00% rendement wordt gemaakt voor uitzettingen korter dan 1 jaar;
- voor de toekomstige daling van de omvang van de liquide middelen voortvloeiend uit de Investeringsagenda wordt een stelpost opgenomen.

Op grond van deze aannames wordt voor het jaar 2012 uitgegaan van een gemiddeld rendement van circa 2,00% over een verwachte gemiddelde liquiditeitsomvang van € 60 miljoen resulterend in € 1,2 mln. rente inkomsten. Het aandeel van de BDU-middelen als onderdeel van de liquiditeitsomvang bedraagt ca. € 45 miljoen.

Uitgaande van een verwachte gemiddelde liquiditeitsomvang van € 60 mln. in 2012, heeft een afwijking van de rente met 1% een verandering van € 0,6 mln. in de rente-inkomsten tot gevolg. Een afwijking van de liquiditeitsomvang met € 10 mln. heeft - bij een veronderstelde rentestand van 2,00% - een effect van € 0,2 mln.

Risicobeheer

Het vigerende beleid in de provincie Flevoland geeft aan dat prudent wordt omgegaan met de financiële middelen. Er worden geen gelden aangetrokken om deze tegen een hoger rendement uit te zetten (bankieren), wat blijkt uit het feit dat er geen vlottende of vaste schulden in combinatie met liquide middelen zijn (deposito's en een positief rekening courant saldo). In het treasury statuut worden vier risico's onderkend, waarbij de volgende maatregelen zijn getroffen:

Risico	Omschrijving	Maatregel
Renterisico	de kans dat rentewijzigingen nadelige financiële gevolgen hebben.	Kasgeldlimiet (< 1 jaar): 7% van de omvang van de begroting 2011 = € 16,7 mln. Kasgeldruimte (€ 76,7 mln.): gemiddelde omvang vlottende middelen (€ 60 mln.) plus kasgeldlimiet (€ 16,7mln.)
		Renterisiconorm (> 1 jaar): niet van toepassing, omdat geen geld wordt geleend
Koersrisico	de garantie dat de hoofdsom in stand blijft gedurende de looptijd van de uitzetting	Alleen geld uitzetten in vastrentende waarden (zoals obligaties, deposito's en rekening courant tegoeden)
Krediet risico	de kans dat een debiteur de hoofdsom niet terugbetaalt als gevolg van betalingsproblemen en/of een faillissement	Alleen geld uitzetten bij Nederlandse overheden met een solvabiliteitsratio van 0%, financiële instellingen binnen de EMU (in landen die beschikken over een AAA-rating) met minimaal een A-rating, waarbij per bank een maximum is gesteld afhankelijk van de rating, looptijd en de totale hoeveelheid middelen en financiële ondernemingen met ten minste een A-

Risico	Omschrijving	Maatregel
		rating. Hierbij geldt dat de rating door ten minste 2 erkende ratingbureaus moet zijn gegeven.
Liquiditeit risico	de kans dat er op korte en/ of lange termijn te weinig liquide middelen voorhanden zijn om te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen	Uitgaven en inkomsten zoveel mogelijk op elkaar afstemmen (planning), positief saldo rekening courant als buffer en geld gepland uitzetten

4.3 Uitvoering treasurybeleid

Provincie financiering (lange termijn)

De omvang van de benodigde middelen is afhankelijk van het inkomsten- en uitgavenpatroon in de komende jaren. Met ingang van 2012 is een stelpost Rentekosten Investeringsagenda toegevoegd aan de begroting. De reden hiervan is dat de uitvoering van de investeringsagenda zal leiden tot een terugloop van de provinciale liquide middelen en daarmee tot een vermindering van de rentebaten op uitgezette kasgelden. De omvang van het investeringsprogramma is echter dusdanig dat verwacht wordt dat er bij volledige uitvoering rond 2014 externe financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Als de doorkijk tot en met 2020 volledig in de beschouwing wordt betrokken kan de financieringsbehoefte uiteindelijk oplopen tot een bedrag van meer dan € 100 mln. Met deze externe financiering zullen rentekosten gemoeid zijn waarmee nog geen rekening is gehouden. Afhankelijk van de rentetarieven die dan gelden moet op termijn (bij een indicatief rentepercentage van 5%) worden gerekend met financieringskosten van € 5 mln. per jaar. Vanaf de begroting 2012 is gestart met de eerste reserveringen voor deze financieringskosten.

Structureel komt hiermee structureel € 1,9 mln. beschikbaar als dekking van de financieringskosten en toekomstige prijsstijgingen. Voor de resterende dekking kan gedacht worden aan compensatie via een verlaging c.q. beëindiging van de storting in de reserve strategische ontwikkelingsprojecten na 2015 die momenteel € 1,7 mln. per jaar bedraagt. In de jaren daarna zullen echter nadere maatregelen nodig zijn om deze rentelasten op te vangen. Daarbij moet gedacht worden aan ombuigingen binnen de begroting of vermeerdering van de inkomsten door een verhoging van de provinciale belastingen.

Kasbeheer (korte termijn)

Op korte termijn worden overschotten uitgezet in kortlopende deposito's (looptijd varieert van 1 tot 12 maanden). Hierbij wordt er voor gezorgd dat periodiek geld vrijvalt om eventuele afwijkingen van het gemiddelde uitgavenpatroon te kunnen opvangen. De rentevergoeding van de middelen op de rekeningen-courant is ongeveer gelijk aan de daggeldrente.

5 Bedrijfsvoering

5.1 Algemeen

Onder het motto 'de basis op orde' werken we toe naar een sobere en doelmatige bedrijfsvoering. De lijn van de afgelopen collegeperiode voortzettend gaan we nog gericht aan de slag met het optimaliseren en stroomlijnen van primaire en ondersteunende bedrijfsprocessen. Dit lukt alleen als we als organisatie eensgezind en gezamenlijk de schouders er onder zetten. Dus sluiten wij ook vitale coalities met elkaar en spreken elkaar aan als we zien dat zaken efficiënter of beter kunnen verlopen. Daarbij moeten we soms moeilijke keuzes maken als we formatieplaatsen schrappen of collega's de organisatie moeten verlaten.

5.2 Procesoriëntatie

De provincie Flevoland gebruikt het Overheidsontwikkelmodel als uitgangspunt voor lopende organisatieontwikkelingen. Het model geeft inzicht in de ontwikkelingsfase van de organisatie. In 2011 hebben alle afdelingen een nulmeting uitgevoerd en daardoor een beeld gekregen van de huidige situatie van de afdeling. Daarnaast is een beeld ontstaan van de gehele organisatie. Om te komen tot een procesgeoriënteerde organisatie, waarbij activiteiten tot stand komen binnen processen, gaan we organisatiebreed en per afdeling de ontwikkelpunten bepalen. Vanuit de totale organisatie gezien gaat het in de procesgeoriënteerde fase vooral om de primaire processen.

Activiteiten

Op basis van de positiebepaling in 2011 benoemen we organisatiebreed en per afdeling de ontwikkelpunten. De ontwikkelpunten liggen vooral op de gebied van financiën, informatie en processen. Per afdeling en organisatiebreed zetten we acties uit, zodat deze organisatiegebieden zich ontwikkelen. Zo ontwikkelen we ons tot een procesgeoriënteerde organisatie.

5.3 Interne beheersing

Onder de noemer 'basis orde' werkt de organisatie aan het verbeteren van de beheersing op onder meer de financiële processen. Dit richt zich met name op aandachtsgebieden als getrouwheid, financiële rechtmatigheid en financiële sturing. De financiële functie binnen de provinciale organisatie is zowel centraal als decentraal georganiseerd. Meer centralisatie draagt bij aan de beheersbaarheid en controle van de financiële processen.

Activiteiten

Financiële functie versterken

We gaan de financiële functie versterken door de centrale en decentrale rollen en verantwoordelijkheden beter te onderscheiden en in te vullen. Dit ondersteunen we op concernniveau door beleidskaders en de planning- en controlcyclus te verduidelijken en waar mogelijk te stroomlijnen.

Personeelslasten beheersen

Om de beheerslasten nog beter in de hand te houden gaan we nauwlettender toezien op de financiële rechtmatigheid. Ook het proces van budgetbewaking nemen we onder de loep en krijgt zonodig aanscherping.

Financiële rechtmatigheid en controlling verbeteren

Om greep te krijgen op de financiële rechtmatigheid komt er meer aandacht voor de administratieve organisatie en interne controle. Ook gaan we het financieel systeem verder verbeteren waardoor we de betrouwbaarheid en bruikbaarheid vergroten.

Financiële controle verbeteren

We verbeteren de financiële informatievoorziening en actualiseren we de financiële spelregels. Ook gaan we het inzicht in de financiële posities in de begroting verbeteren.

Automatisering en informatisering versterken

Geautomatiseerde gegevensverwerking is de ruggengraat van onze bedrijfsvoering. We willen de risico's in de afhankelijkheid en kwetsbaarheid van deze systemen zoveel mogelijk beperken. Dit doen we onder meer door te werken met *service level agreements* en te investeren in de kwaliteit van de procedures voor wijzigingsbeheer en *releasemanagement*. Het organisatiebrede informatiebeveiligingsbeleid brengen we op een hoger plan.

5.4. Zaaksgewijs werken

Voor het goed kunnen beheersen van de interne werkprocessen is het van belang dat de informatiehuishouding en het archief op orde zijn. Het vormt de basis voor digitaal zaaksgewijs werken en het delen van informatie met interne en externe samenwerkingspartners. De provincie heeft hierin al het nodige bereikt. Steeds meer onderdelen zijn vertrouwd met zaaksgewijs werken en hebben greep op de digitale dossiervorming.

Wat gaan we daarvoor doen

Alle organisatieonderdelen die de verbeter slag op het gebied van zaaksgewijs werken nog niet hebben gemaakt, zorgen ervoor dat ze eind 2012 het archief op orde hebben en voldoen aan wet- en regelgeving. Dit ondersteunen we door concernbreed een nieuwe, eenduidige archiefstructuur in te voeren en door de centrale sturing, inrichting en beheersing van informatiestromen te verbeteren.

5.5. Risicomanagement

Risicomanagement levert een bijdrage aan het realiseren van de gewenst strategische en operationele doelstelling van de organisatie. Het stelt de organisatie in staat om te focussen op het behalen van doelen, zonder vervelende en onverwachte effecten. Het is een hulpmiddel bij het herkennen van knelpunten en kansen en beoogt op een effectieve en efficiënte manier provinciale doelstellingen te realiseren.

Activiteiten

De strategische risico-inventarisatie krijgt een vaste plaats in de planning- en control cyclus. De afgelopen jaren is daarmee ervaring opgedaan en is het gebruikt als input gebruikt voor de paragraaf weerstandsvermogen in de programmabegroting. Voor de doelstellingen in de programmabegroting brengen we de risico's in beeld.

Operationele, tactische en strategische risico's en de bijbehorende beheersmaatregelen gaan structureel deel uitmaken van de diverse plannings- en rapportagedocumenten. Het Jaarverslag verantwoordt wat met de risico's van het boekjaar is gebeurd en in hoeverre de geplande weerstandscapaciteit daaraan voldeed.

Risicomanagement krijgt in de beleidscyclus een nadrukkelijke plaats. Om een afgewogen besluit te bewerkstelligen vermelden we in voorstellen aan het college onder het kopje 'kanttekeningen' de risico's en beheersmaatregelen. Dit gebeurt in de meeste gevallen, maar het management krijgt extra ondersteuning om daar nog beter invulling aan te geven. Bij belangrijke voorstellen rondom beleidsplannen en projecten heeft de risicoparagraaf uitgebreid aandacht. Nu is dat nog geen automatisme.

6 Verbonden partijen

6.1 Algemeen

Algemeen

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een bestuurlijke band houdt in dat invloed op het beleid en de bedrijfsvoering kan worden uitgeoefend door het bezit van een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Een financiële band betekent dat aan de verbonden partij financiële middelen ter beschikking zijn gesteld of dat de provincie financieel verantwoordelijk is voor de verbonden partij.

Beoordelingskader verbonden partijen

De provincie Flevoland heeft in 2008 het 'Beoordelingskader verbonden partijen' vastgesteld. Deze nota geeft transparantie in de keuzes die bij de vele aspecten voor het al dan niet aangaan of aanhouden van een verbonden partij een rol spelen. Het sluiten van een overeenkomst in het kader van de in het Coalitieakkoord 2011-2015 bedoelde vitale coalities geschiedt aan de hand van het beoordelingskader. Dit kader wordt daartoe geactualiseerd.

Deelnemingen

Gewenste effecten met betrekking tot de deelnemingen:

- Nutsbedrijven (Enexis, Alliander (beide zijn netwerkbedrijven van Essent resp. NUON), Attero (afvalverwerkingsbedrijf ex Essent), Vitens en Afvalzorg): tarieven voor de burgers, kwaliteit van de dienstverlening. Provincie Flevoland beoogt met haar deelnemingen in Enexis, Attero, Alliander en Vitens de energieleveringstarieven, afvaltarieven en de watertarieven voor de burgers, alsmede de kwaliteit van de dienstverlening te bewaken. De invloed van de provincie blijkt in de praktijk evenredig te zijn aan het percentage van de aandelen die zij bezit (Enexis 0,02%, Attero 0,02 %, Alliander 0,04 % en Vitens 0,08 %);
- Nazorgfonds: een gemiddeld doelrendement van in ieder geval 5,06% (over 30 jaar) over het belegde vermogen;
- Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL): aantal (met succes afgeronde) projecten, spin-off van projecten in termen van geacquireerde bedrijvigheid en werkgelegenheid, naamsbekendheid, mate van kennisverspreiding;
- Omala: het ontwikkelen van een hoogwaardig bedrijventerrein bij Lelystad Airport en de A-6;
- Bank Nederlandse Gemeenten: goed advies en dienstverlening tegen een concurrerende prijs. Daarnaast geven de aandelen een prima rendement.

Samenwerkingsverbanden

Gewenste effecten met betrekking tot de samenwerkingsverbanden:

- Interprovinciaal overleg (IPO): mate van kennisuitwisseling, mate van invloed op Rijksbeleid, gezamenlijke visievorming, oplossen gezamenlijke knelpunten;
- Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen: kwaliteit en hoeveelheid aangeleverde gegevens;
- Openbaar lichaam Erfgoedcentrum Nieuw Land: mate waarin een breed scala aan doelgroepen is geïnformeerd over het cultureel erfgoed van Flevoland middels tentoonstellingen, bezoek aan studiecentrum en raadplegen van archieven;
- Stichting MC Ziekenhuizen: bijdrage leveren aan de warme doorstart van de IJsselmeer ziekenhuizen.

In de volgende paragraaf volgt een nadere toelichting per verbonden partij.

Wijzigingen in de lijst met verbonden partijen ten opzichte van 2011

Met ingang van 2012 komen NV Afvalverwerkingsbedrijf Het Friese Pad en stichting Fonds BONroute niet meer terug in de lijst met verbonden partijen.

NV Afvalverwerkingsbedrijf Het Friese Pad

Op 5 juli 2011 heeft de provincie voor de stortplaats Het Friese Pad een sluitingsverklaring afgegeven waarna de nazorgfase van start is gegaan. Vervolgens is de NV in 2011 geliquideerd. In 2012 geldt deze NV derhalve

niet meer als verbonden partij. De jaarrekening 2011 biedt een verantwoording van de liquidatie en de financiële effecten daarvan voor de provincie.

Stichting Fonds BONroute

In Fonds BONroute waren diverse overheden vertegenwoordigd om een goed functionerend verkeer- en vervoersysteem in de Noordvleugel van de Randstad te bevorderen. De activiteiten van BONroute zijn in 2011 financieel afgerond. De jaarrekening 2011 bevat een verantwoording hiervan.

6.2 Overzicht verbonden partijen

6.2.0 Samenvatting

In het onderstaande overzicht worden de verbonden partijen schematisch samengevat. Vervolgens is per verbonden partij een toelichting opgenomen.

Verbonden Partijen	Resultaat 2010	Dividend 2010	Risico's	Beheersmaatregelen
Enexis (Essent NV), Arnhem	193.000	17	Boekwaarde aandelen	nvt
Alliander NV, Amsterdam	222	25	Boekwaarde aandelen	nvt
Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland BV (OMFL), Lelystad	36	-	Het financiële risico is dus beperkt en in theorie zo groot als een (achteraf) ten onrechte verleende subsidie voor een jaar.	Toezicht op tussentijdse financiële rapportages.
OMALA NV/CV Airport Garden City	9	0	divers zie alinea 6.2.4	divers zie alinea 6.2.4
NV Bank voor Nederlandse Gemeenten, 's Gravenhage	257.000	-	geen	geen
Openbaar Lichaam Erfgoedcentrum Nieuw Land	0	-	Dubbel petten rol bestuurder. Bij calamiteiten kan in beginsel een beroep op de provincie worden gedaan	Verzekering afgesloten op operationele risico's.
MC-ziekenhuizen	1.619	-	divers zie alinea 6.2.7	divers zie alinea 6.2.7
Stichting landelijk meldpunt afvalstoffen, Den Haag	nmb	nmb	geen	geen
Vitens NV, Utrecht	26.900	11	Boekwaarde aandelen	geen
NV afvalzorg Holding	5.540	125	Boekwaarde aandelen	geen
Nazorgfonds gesloten stortplaatsen provincie Flevoland, Lelystad	-158	-	divers zie alinea 6.2.11	divers zie alinea 6.2.11
InterProvinciaal Overleg (IPO), Den Haag	181	-	Onvoldoende grip op onvoorziene kosten welke voor rekening komen van de leden	Harde afspraken maken over kassiersfunctie

6.2.1 Enexis (Essent NV), Arnhem

Openbaar belang

Na de verkoop van Essent aan RWE is de provincie Flevoland aandeelhouder gebleven van het netwerkbedrijf van Essent (Enexis), het milieubedrijf van Essent (Attero) en Stichting Duurzaamheid, die de duurzaamheidsdoelstelling van RWE bewaakt. Flevoland is tevens tijdelijk verbonden aan een aantal 'special purpose

vehicles', voornamelijk BV's, die zijn opgericht om de losse eindjes van de verkoop van Essent goed af te hechten:

- Cross Border Lease BV;
- Vordering Enexis BV;
- Verkoop Vennootschap BV;
- Extra Zekerheid Vennootschap BV;
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (PBE);
- Claim Staat Vennootschap BV.

Deze verslaglegging is verder beperkt tot Enexis en Attero, omdat de overige participaties van tijdelijke aard zijn. Enexis is een netwerkbedrijf dat zowel een elektriciteitsnet als een gasleidingennet bezit. Enexis heeft 2.631.000 aansluitingen op het elektriciteitsnet en 1.908.000 aansluitingen op het gasnet. De inwoners van Urk en de Noordoostpolder zijn vaak klant van Enexis. Enexis richt zich op leverbetrouwbaarheid, veiligheid, duurzaamheid en innovatie. De klanttevredenheid onder consumenten en kleinzakelijke klanten was in 2010 een 7,9 (in 2009 een 7,7). De tarieven waren in 2010 lager dan in 2009, vanwege een correctie in de efficiëncyseisen die de Energiekamer oplegt aan alle Nederlandse regionale netwerkbeheerders. Attero is een afvalverwerkingsbedrijf, dat zich richt op grootschalige verwerking van huishoudelijk, organisch en mineraal afval. Het bedrijf richt zich op duurzaamheid, innovatie, betrouwbaarheid en klantgerichtheid. In 2010 heeft Attero 1.813 kton brandbaar afval, 436 kton gft en 133 kton mineraal afval verwerkt. Daarbij heeft het 1.191 Gwh elektriciteit en 10,4 miljoen m³ groen gas geproduceerd. Er is geen klanttevredenheidsonderzoek verricht en de tarieven van Attero zijn niet duidelijk aangegeven.

Wijze van participatie

Het belang in het aandelenkapitaal in alle ex-Essentbedrijven is 0,02%.

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt de volgende risico's:

Bestuurlijk:

- Er is nauwelijks sprake van bestuurlijke risico's in verband met het zeer beperkte aandeel in de energiemaatschappijen en netwerkbedrijven.

Financieel:

- Er is nauwelijks sprake van een financieel risico.

Gezien de beperkte risico's zijn beheersmaatregelen niet aan de orde.

Financiële gegevens

Enexis (x € 1.000)	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	2.849.000	2.963.000
Vreemd vermogen	2.611.000	2.947.000
Nettoresultaat	263.000	193.000
Ontvangen dividend		17

Attero (x € 1.000)	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	240.600	257.400
Vreemd vermogen	681.500	582.000
Nettoresultaat	59.300	25.600
Ontvangen dividend	0	0

6.2.2 Alliander NV, Amsterdam

Openbaar belang

In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf van NUON verkocht aan Vattenfall. Levering van de aandelen geschiedt in tranches. Op 1 juli 2011 is de tweede tranche aandelen NUON aan Vattenfall geleverd. De Provincie Flevoland is aandeelhouder gebleven van het netwerkbedrijf van de NUON, Alliander.

Flevoland is nog tijdelijk aandeelhouder van een aantal 'special purpose vehicles', die zijn opgericht om de losse eindjes van de verkoop van NUON goed af te hechten:

- NUON Energy NV (restant energiebedrijf);
- NUON Energy Public Assurance Foundation (bewaakt duurzaamheidsdoelstelling, werkgelegenheidsdoelstelling e.d. in Nederland);
- NUON Escrowfonds.

Gedeputeerde Staten van Flevoland heeft bezwaar gemaakt tegen de hoogte van de salariering van de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur van NUON Energy NV.

Deze verslaglegging is verder beperkt tot Alliander, omdat de overige participaties van tijdelijke aard zijn. Alliander is het grootste netwerkbedrijf van Nederland met 3 miljoen elektriciteitsaansluitingen en 2,6 miljoen gasaansluitingen. De inwoners van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland zijn vaak klant van Alliander. Veiligheid, betrouwbaarheid, betaalbaarheid en schoon zijn de bedrijfsdoelstellingen van Alliander. Alliander is weinig helder over de tariefontwikkelingen. Wel geeft Alliander aan dat het bedrijf de komende jaren de tarieven 5 à 7 % boven op de inflatiecorrectie zal verhogen. De klanttevredenheid bij Alliander is 91 % (89 % in 2009).

Wijze van participatie

Op 31-12-2010 heeft de Provincie een deelneming in Alliander. Het belang in het aandelenkapitaal is 0,04%.

Ook heeft Flevoland voor tenminste 4 jaar zitting in de stichting "NUON Energy Public Assurance Foundation". Deze stichting richt zich onder andere op het behoud van de NUON-kantoren in Nederland, behoud van de naam NUON gedurende 4 jaar na verkoop, bewaken van de duurzaamheidsstrategie en het bewaken van de leveringszekerheid. Aangezien deze stichting een tijdelijk karakter heeft, zal hier niet verder op in worden gegaan.

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt de volgende risico's:

Bestuurlijk:

- Er is nauwelijks sprake van bestuurlijke risico's in verband met het zeer beperkte aandeel in de energiemaatschappijen en netwerkbedrijven.

Financieel:

- Er is nauwelijks sprake van een financieel risico. Er is slechts sprake van een 'normaal' aandeelhouderschaprisico.

Gezien de beperkte risico's zijn beheersmaatregelen niet aan de orde.

Financiële gegevens

(x € 1.000)	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	2.245	2.906
Vreemd vermogen	4.511	4494
Nettoresultaat	312	222
Ontvangen dividend	0	25

6.2.3 Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland B.V. (OMFL) - Lelystad

Openbaar belang

Sinds mei 2004 is de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) actief. Doel van de OMFL is het bevorderen van investeringen en werkgelegenheid. De OMFL richt zich op de volgende thema's:

- Innovatie en ontwikkeling;
- Investeringsbevordering;
- Marketing en promotie toerisme;
- Financiering en participaties.

Met ingang van 2007 is de OMFL tevens verantwoordelijk voor de toeristische promotie van Flevoland. Deze taak wordt uitgevoerd door een aparte businessunit, Toerisme Flevoland genaamd, die volledig is geïntegreerd in de OMFL.

De OMFL heeft drie (juridisch onafhankelijke) dochters: het MKB Fonds, het Technofonds en Beheer Flevoland Participaties B.V. Het MKB Fonds, waarvan naast de OMFL de Rabobanken Flevoland aandeelhouder zijn, participeert in startende en groeiende MKB-ondernemingen. Het Technofonds, waarvan vijf gemeenten tevens aandeelhouder zijn, houdt zich bezig met de kapitaalverstrekking aan startende en groeiende MKB-ondernemingen met een technologische invalshoek. De Beheer Flevoland Participaties BV voert de directie over beide participatiefondsen.

Wijze van participatie

De provincie bezit 100% van de aandelen van de OMFL.

De OMFL is voortgekomen uit de in 1996 opgerichte Holding Flevoland BV.

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt de volgende risico's:

Bestuurlijk:

- Er is geen sprake van bestuurlijke risico's.

Financieel:

- De OMFL wordt jaarlijks vooraf door de provincie gesubsidieerd en elk jaar wordt de subsidie achteraf definitief vastgesteld op basis van een beoordeling van de geleverde prestaties. Het financiële risico is dus beperkt en in theorie zo groot als een (achteraf) ten onrechte verleende subsidie voor een jaar.

De risico's worden beheerst door:

Financieel:

- De OMFL hanteert een accurate administratieve organisatie, die actueel wordt gehouden;
- Toegezien wordt op de tussentijdse financiële rapportages.

Financiële gegevens

(x € 1.000)	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	6.088	7.704	6.444	6.818
Vreemd vermogen	244	1.046	934	1.115
Nettoresultaat	1.155	11	174	36

6.2.4 OMALA NV/CV Airport Garden City

Openbaar belang

OMALA is een overheids-NV, die in 2009 is opgericht door de gemeenten Lelystad en Almere en de provincie Flevoland. Hoofddoelstelling van OMALA is versterking van de sociaal-economische structuur en bevordering van de werkgelegenheid in Flevoland in samenhang met de ontwikkeling van Lelystad Airport, door het realiseren van een hoogwaardig (duurzaam) businesspark

Wijze van participatie

Aandeelhouders van OMALA hebben elk 33,33 % van de aandelen. De deelneming betreft vanaf begin 2009 1.000 aandelen à € 25, de nominale waarde bedraagt € 25.000. Tevens hebben de drie deelnemende partijen elk € 1 miljoen geleend aan OMALA. In 2010 hebben de Raden van Almere en Lelystad en de Staten van Flevoland ingestemd met een maximale deelneming van € 9,5 miljoen per aandeelhouder.

Oprichting van werkorganisatie C.V. Airport Garden City is vertraagd door administratieve complicaties, waaronder een verlate instemming van het Ministerie van Justitie, en kon uiteindelijk in 2010 nog niet plaatsvinden

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt de volgende risico's:

Bestuurlijk:

- Conflicterende belangen en tegenvallende resultaten kunnen voor afbrokkelend draagvlak zorgen.
- Bestemmingsplan Larserknoop is vastgesteld maar er lopen nog een aantal bezwarenprocedures die in de toekomst mogelijk consequenties voor het OMALA-terrein hebben.

Financieel:

- Te weinig verkoop van gronden, terwijl daaruit de terugbetaling van de lening gedekt moet worden;
- Te hoge bedrijfskosten

Beheersing van de risico's vindt plaats door:

Bestuurlijk:

- OMALA wordt in fasen ontwikkeld. De omvang van Fase 1 is op termijn altijd nodig voor de lokale behoefte aan bedrijventerrein voor Lelystad. Aan het eind van Fase 1 wordt een go/no-go moment ingelast waarbij de beslissing wordt genomen wel of niet door te gaan met de volgende fase;
- Zes wethouders en gedeputeerden van Flevoland, Almere en Lelystad vormen gezamenlijk de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van OMALA. Deze vergadert minimaal twee maal per jaar. Tevens vindt vier maal per jaar een bestuurlijk overleg plaats. Door deze overleggen zijn de aandeelhouders goed op de hoogte van de ontwikkelingen bij OMALA en kunnen zij goed invloed uitoefenen op de bedrijfsstrategie van OMALA;
- Er vinden gesprekken plaats met de organisaties die bezwaar hebben gemaakt tegen het bestemmingsplan Larserknoop. Een minnelijke oplossing wordt nagestreefd.

Financieel

- OMALA maakt een nieuw acquisitieplan om de grondverkoop zoveel mogelijk te stimuleren;
- Bedrijfskosten worden beperkt door een groot deel van het personeel in te huren en niet in dienst te nemen.

Financiële gegevens

(x € 1.000)	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	0	180	158	167
Vreemd vermogen	0	69	58	3.173
Nettoresultaat	0	-282	-393	9
Ontvangen dividend	0	0	0	0

6.2.5 NV Bank voor Nederlandse Gemeenten, 's-Gravenhage

Openbaar belang

BNG draagt bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger door haar financiële dienstverlening aan overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en nut.

Wijze van participatie

Aandeelhouders van de BNG zijn de Staat der Nederlanden (50%) en provincies en gemeenten (50%).

De deelneming van de provincie Flevoland betreft 75.250 aandelen à € 2,50 nominaal. De voorlopers van deze aandelen zijn in 1990 aangekocht voor een totale verkrijgingprijs van € 571.962.

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt geen substantiële risico's. De provincie bankiert met een bankinstelling die goed advies en dienstverlening verleent en voldoet aan de hoogste rating (AAA) van drie ratingbureaus (S&P, Moody's en Fitch). Daarnaast geven de aandelen een goed rendement.

Financiële gegevens

(x € 1.000)	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	2.053.000	1.979.000	2.253.000	2.259.000
Vreemd vermogen	90.549.000	99.386.000	102.243.000	116.274.000
Nettoresultaat	195.000	158.000	278.000	257.000
Ontvangen dividend	810	132	187	173

6.2.6 Openbaar lichaam Erfgoedcentrum Nieuw Land (gemeenschappelijke regeling)

Openbaar belang

Op 1 januari 2004 is de gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land opgericht. Doel van de gemeenschappelijke regeling zoals blijkt uit artikel 2 van deze regeling en toelichting is tweeledig:

- Het gezamenlijk behartigen van de belangen van de deelnemende overheden op grond van de Archiefwet;
- Het bewerkstelligen van andere werkzaamheden die niet alleen betrekking hebben op Archiefwet.

Wijze van participatie

Aan deze gemeenschappelijke regeling nemen naast de provincie Flevoland de volgende partners deel:

- Ministerie van OCW;
- Gemeenten Lelystad, Dronten, Urk en Zeewolde;
- Waterschap Zuiderzeeland;
- Stichting Nieuw Land;
- Stichting voor het Bevolkingsonderzoek in de Drooggelegde Zuiderzeepolders.

Bij de gemeenschappelijke regeling is gekozen voor een openbaar lichaam met een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur.

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt de volgende risico's:

Bestuurlijk:

- Dubbele petten rol bestuurder, doordat een van de gedeputeerden ook zitting heeft in het bestuur van Erfgoedcentrum Nieuw Land.

Financieel:

- Bij calamiteiten kan in beginsel een beroep op de provincie worden gedaan.

De risico's worden beheerst door:

Financieel risico:

- De operationele risico's zijn door het erfgoedcentrum afgedekt met verzekeringen.

Bestuurlijke risico:

- Uitvoering onderzoek door Berenschot met als doel optimalisering van de rol van de provincie in deze constructie.
- Vanaf 2010 zijn er besprekingen met onder meer de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en Bataviawerf over de ontwikkelingen van één museale presentatiefunctie aan de Lelystadse kust.

Financiële gegevens

Het bruto resultaat bedroeg in 2010 € 75.000. Aan de reserves is eind 2010 € 75.000 toegevoegd zodat het netto resultaat nihil is. Nieuw Land heeft voor 2011 een subsidie van € 1.704.418 van de provincie ontvangen voor diverse activiteiten die passen binnen de doelstellingen en een bedrag van € 356.400 voor kosten van rente en aflossing van een lening van Nieuw Land.

(x € 1.000)	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	1.405	1.224	963	826
Vreemd vermogen	9.128	8.754	9.167	8.733
Nettoresultaat	0	-25	-25	0

6.2.7 MC- Ziekenhuizen

Openbaar belang

Op 4 december 2008 hebben Provinciale Staten besloten om een bedrag van € 2 miljoen beschikbaar te stellen aan de Stichting IJsselmeerziekenhuizen als achtergestelde lening. Bedoelde geldleningovereenkomst tussen de provincie en de Stichting IJsselmeerziekenhuizen is eind januari 2010 aangegaan. Het doel van de provinciale bijdrage is het leveren van een bijdrage aan de warme doorstart van de IJsselmeerziekenhuizen, zodat de kwaliteit en continuïteit van medische voorzieningen en acute zorg in Noordelijk en Oostelijk Flevoland wordt gewaarborgd, evenals het behoud van een groot deel van de werkgelegenheid.

De huidige rechtspersoon Stichting IJsselmeerziekenhuizen is blijven bestaan, maar de ziekenhuizen hebben een nieuwe naam gekregen: MC-ziekenhuizen. Er heeft een bestuurlijke overdracht plaatsgevonden van de zeggenschap van de stichting aan leden van de MC Groep die de Raad van Bestuur van de stichting vormen.

Wijze van participatie

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Nederlandse Zorgautoriteit (NZa), provincie Flevoland, gemeente Lelystad, Stichting IJsselmeerziekenhuizen, MC Groep. Namens de 3 overheden is er een lid benoemd in de Raad van Toezicht van de stichting.

Stichting IJsselmeerziekenhuizen heeft in 2010 een achtergestelde lening van € 2 miljoen van de provincie Flevoland ontvangen tegen jaarlijks verschuldigde rente van 5,5%. Aflossing in 3 termijnen per 31 december 2012, 31 december 2013 en 31 december 2014. Daarnaast is een bijdrage van € 2 miljoen door de gemeente Lelystad en van € 4 miljoen door Ministerie VWS beschikbaar gesteld. Naast de bijdrage van VWS is door de Nederlandse Zorgautoriteit balanssteun verstrekt van circa € 15 miljoen.

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt de volgende risico's:

Bestuurlijk:

Bestuurlijk loopt de provincie nauwelijks risico door een verantwoorde governancestructuur (zie verdere toelichting bij beheersmaatregelen). Hierdoor zijn risico's op imago-problemen en schade voor de provincie door onvoldoende management afgedekt.

Financieel:

- Achtergestelde lening jegens alle andere schuldeisers van de Stichting;
- Reëel risico dat geen terugbetaling plaats vindt op einddatum van € 2 miljoen. Voorwaarde voor terugbetaling is dat de solvabiliteit op die datum hoger is dan 15%.

De risico's worden beheerst door:

Bestuurlijk risico:

- Namens de drie overheden is er een benoemd in de Raad van Toezicht;
- Afspraken tussen het bestuur van de Medische Staf MC Groep over de verbetering van de kwaliteit van de medische specialistische zorg;
- Toepassen van de principes van Good Governance t.a.v. de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht;
- Periodiek bestuurlijk overleg over de voortgang van de uitvoering van de plannen tot het eind van de periode van steunverlening.

Financieel risico:

- Naleven van verplichtingen opgenomen in overeenkomst door de Stichting;
- Er is sprake van een achtervang door middel van een voorziening oninbare vorderingen.

Financiële gegevens

(x € 1.000)	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	-26.008	-24.388
Vreemd vermogen	97.517	91.451
Nettoresultaat	1.636	1.619

6.2.8 Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen, Den Haag

Openbaar belang

Via het LMA verkrijgt de provincie gegevens omtrent de ontvangst en afgifte van binnenlandse afvaltransporten van gevaarlijk afval en bedrijfsafval bij meldingsplichtige bedrijven. Deze gegevens worden gebruikt voor het toezicht en de handhaving van het Besluit en de Regeling Melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen en Wet milieubeheer. Daarnaast kunnen deze gegevens ook worden gebruikt voor beleid en vergunningverlening. Het doel van de stichting LMA is om de informatie te beheren omtrent de ontvangsten en afgiften van deze afvalstoffen en deze gegevens te verstrekken aan diverse overheden.

Wijze van participatie

Alle provincies nemen deel in het LMA. In de Raad van Toezicht zijn alle provincies vertegenwoordigd. De gedeputeerde Milieu vertegenwoordigt de provincie Flevoland.

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt geen substantiële risico's

Financiële gegevens

(x € 1.000)	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	3.944	4.081	3.669	n.n.b.*)
Vreemd vermogen	636	932	480	n.n.b.
Resultaat	-141	-160	-412	n.n.b.

*) De stukken voor de Raad van Toezicht inclusief de jaarrekening 2010 komen na de totstandkoming van deze begroting bij de provincie binnen.

6.2.9 Vitens NV, Utrecht

Openbaar belang

Als aandeelhouder van Vitens NV, het waterleidingbedrijf in onze provincie, is de provincie uit eerste hand geïnformeerd over eventuele (beleids)voornemens van het bedrijf. Ook kan de provincie samen met andere aandeelhouders invloed uitoefenen op het beleid van Vitens NV. De provincie is op grond van de Grondwaterwet beheerder van het grondwater. De informatie kan worden gebruikt om het beheer van het zoete grondwater in Zuidelijk Flevoland, dat de belangrijkste bron is voor de drinkwatervoorziening in Flevoland, beter vorm te geven.

Wijze van participatie

Provincies en gemeenten in Flevoland, Friesland, Gelderland, Utrecht, Overijssel en een aantal gemeenten in Drenthe en Noord-Holland zijn aandeelhouder van Vitens. De deelneming van de provincie Flevoland betreft 4.316 aandelen à € 1 nominaal. Dit is 0,08% van het totale aantal aandelen.

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt geen substantiële risico's.

Financiële gegevens

(x € 1.000)	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	361.400	342.100	353.800	359.000
Vreemd vermogen	1.299.700	1.296.100	1.314.900	1.322.600
Resultaat	42.100	28.600	25.000	26.900
Ontvangen dividend	0	13	12	11

6.2.10 NV Afvalzorg Holding

Openbaar belang

Het zekerstellen van toekomstige stortcapaciteit en het beheersbaar houden van de bijbehorende toekomstige milieuconsequenties tegen maatschappelijk acceptabele kosten.

Wijze van participatie

De deelneming betreft 7.000 aandelen à € 200, de nominale waarde bedraagt € 1.400.000. De provincie Flevoland heeft 10 procent van de aandelen in haar bezit; de provincie Noord-Holland de resterende 90 procent.

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt de volgende risico's:

Financiële gegevens

(x € 1.000)	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	42.163	41.954	47.704	53.480
Vreemd vermogen	114.396	108.708	107.926	107.697
Nettoresultaat	7.127	6.791	7.000	5.540
Ontvangen dividend	700	125	125	125

6.2.11 Nazorgfonds gesloten stortplaatsen provincie Flevoland, Lelystad

Openbaar belang

De wetgever heeft in het kader van de nazorgverplichting in de Wet Milieubeheer voor de na 1 september 1996 gesloten stortplaatsen aan het nazorgfonds rechtspersoonlijkheid toegekend. Het nazorgfonds is verantwoordelijk voor het beheer van de gelden die ten behoeve van de nazorg door de stortplaatsexploitanten worden opgebracht en de financiering van de eeuwigdurende nazorg van de gesloten stortplaatsen.

Voor Flevoland gaat het om de stortplaatsen Het Friese Pad (nazorgfase in 2011 van start gegaan), Braambergen (verwachte start nazorg in 2013) en Zeeasterweg (verwachte start nazorg in 2050).

Wijze van participatie

Het Nazorgfonds is door en voor de provincie Flevoland opgericht. Gedeputeerde Staten vormen het algemeen bestuur van het Nazorgfonds en zijn wettelijk belast met het beheer ervan.

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt de volgende risico's:

Financieel:

- Nadat een sluitingsverklaring is afgegeven voor een stortplaats gaat de nazorgfase van start. Als na het afgeven van die verklaring blijkt dat in het Nazorgfonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen, dan komen aanvullende kosten voor rekening van de provincie. Verhalen op de exploitanten is dan niet meer mogelijk. Er ontstaat een financieel risico wanneer het beleggingsrendement van het Nazorgfonds lager dan 5,06% is (landelijke rekenrente voor doelvermogen en heffing) en wanneer het op te brengen doelvermogen onjuist wordt bepaald.

Dit risico wordt beheerst door:

- Bij het bepalen van de hoogte van de jaarlijkse heffingen wordt het beleggingsrendement van het Nazorgfonds betrokken.
- Bij het afgeven van een sluitingsverklaring wordt een financiële eindafrekening opgesteld om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen bij aanvang nazorg te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats.
- We berekenen de benodigde doelvermogens volgens het IPO-rekenmodel op basis van goedgekeurde nazorgplannen.

Financiële gegevens

(x € 1.000)	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	-622	-1.737	636*)	533
Vreemd vermogen	13.214	14.387	14.030*)	14.374
Resultaat	-190	-1.115	768	-158

*) In 2009 heeft er een onttrekking plaatsgevonden t.l.v. de voorziening stortplaatsen t.g.v. het eigen vermogen ter grootte van € 1.605.000.

6.2.12 InterProvinciaal Overleg (IPO), Den Haag

Openbaar belang

Het Vereniging IPO behartigt de belangen door regelmatig te overleggen met onder andere de verschillende overheden en maatschappelijke organisaties.

Daarnaast vervult het IPO een platformfunctie door gelegenheden te creëren kennis en ervaringen uit te wisselen, gezamenlijke standpunten te bepalen en initiatieven te ontplooiën.

Bovendien ondersteunt het IPO de provincies bij het uitvoeren van verschillende taken.

Wijze van participatie

Alle provincies nemen deel aan het IPO. In het IPO-bestuur zijn alle provincies vertegenwoordigd.

Gedeputeerde M. Witteman vertegenwoordigt de provincie Flevoland. In de Algemene Vergadering hebben de staten benoemd: dhr. J. van Wieren, dhr. M.A. Rijsberman en als plaatsvervanger de heer E.G. Boshuizen.

Op de afspraak in het coalitieakkoord Flevoland 2011-2015 over IPO komen we terug in het uitvoeringsprogramma.

Risico's en beheersmaatregelen provincie vanwege participatie

De provincie loopt de volgende risico's:

Financieel:

- Vanuit IPO is er onvoldoende grip op onvoorziene uitgaven. Deze uitgaven kunnen hoger uitvallen waardoor de leden (en dus ook de provincie) extra middelen ter beschikking moeten stellen om de kosten te dekken.

Dit risico wordt beheerst door:

- Afgesproken is dat het IPO-bestuur de specifieke voorstellen over de kassiersfunctie vanuit de verschillende IPO-adviescommissies dient te beoordelen en daarmee dient in te stemmen.

Financiële gegevens

(x € 1.000)	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010
Eigen vermogen	447	905	256	181
Vreemd vermogen	10.352	11.875	11.442	11.041
Resultaat	861	905	256	181

7 Grondbeleid

In de provincie wordt actief grondbeleid ingezet t.b.v. het realiseren van doelen op het gebied van integrale gebiedsontwikkeling, infrastructuur, de ecologische hoofdstructuur en de gebiedsontwikkeling van het landelijk gebied. De provincie voert grondbeleid enerzijds als grondeigenaar en grondbeheerder (taakgebonden grondbeleid) en anderzijds als gebiedsontwikkelaar (gebiedsgericht grondbeleid). In beide gevallen is het grondbeleid een instrument om provinciaal beleid te realiseren en geen doel op zich.

Hierbij is het *taakgebonden grondbeleid* van de provincie Flevoland gericht op de realisatie van nieuwe, dan wel de aanpassing van bestaande, provinciale infrastructuur en het *gebiedsgerichte grondbeleid* van de provincie Flevoland gericht op het realiseren van provinciale strategische doelen, zoals vastgelegd in het omgevingsplan. Uitgangspunt is dat per ontwikkelingsproject zal worden gezien welk grondbeleidsinstrumentarium daartoe zal worden ingezet.

De Provincie Flevoland heeft haar grondbeleid vastgelegd in verschillende provinciale kaderdocumenten, zoals het Omgevingsplan 2006, het provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied 2007-2013 (p-MJP) en aankoopstrategieplannen (ASP's). Op basis van de Kadernota Grondbeleid, die op 2 december 2010 is vastgesteld door Provinciale Staten, zal het provinciale grondbeleid verder worden ontwikkeld en uitgebreid. In de kadernota zijn zowel het bestaande beleid als nieuwe beleidsuitgangspunten neergelegd. De nieuwe beleidsuitgangspunten stellen enerzijds dat bij grondverwerving voor infrastructurele werken in beginsel samenloop van minnelijke verwerving en de start van de onteigeningsprocedure plaatsvindt en anderzijds dat per concreet project of programma de inzet van provinciale middelen voor het actieve grondbeleid en daarbij behorende projectmatige aanpak wordt bepaald.

De provincie Flevoland beschouwt de regeling van de bouwgrondexploitatie waaraan - op basis van de nieuwe Wro - hetzij via het private spoor van het sluiten van een exploitatieovereenkomst hetzij via het publieke spoor van de vaststelling van een exploitatieplan bepaalde eisen kunnen worden gesteld, in eerste instantie als een verantwoordelijkheid van gemeenten. Indien het provinciale belang dit vereist kan - met instemming van Provinciale Staten - van dit uitgangspunt worden afgeweken

Met het provinciale grondbeleid beoogt de provincie tegen aanvaardbare prijzen tijdig gronden beschikbaar te krijgen of te laten krijgen voor de realisering van door haar beoogde ruimtelijke doelen. Aanvaardbare prijzen zijn in de regel marktconforme prijzen, waarbij de provincie in overleg met andere overheden zodanig opereert dat marktverstoringen (prijsoptrijving) zoveel mogelijk worden voorkomen.

Aangezien de Provincie Flevoland zelf geen grondexploitaties voert, kan in deze begroting niet worden ingegaan op prognoses van resultaten van grondexploitaties, onderbouwing van winstnemingen, noch op beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

IV

Financiële begroting

1 Overzicht baten en lasten

1.1 Algemeen

Het overzicht van baten en lasten geeft een totaal inzicht in de financiële consequenties van het voorgenomen beleid. Het saldo van de baten en lasten van de programma's, de algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en de stelposten vormt het resultaat voor bestemming. Vervolgens vinden er mutaties (toevoegingen en onttrekkingen) aan de reserves plaats, waarna het resultaat na bestemming zichtbaar wordt. Dit resultaat is nihil.

In dit overzicht is ook de baten, de lasten en de saldi in het meerjarenperspectief gepresenteerd. Ten slotte wordt ingegaan op de incidentele baten en lasten en de bijdrage aan het EMU-saldo.

1.2 Overzicht baten en lasten

Het overzicht van lasten en baten is hieronder weergegeven op programmaniveau. De programma's zijn onderverdeeld in programmaonderdelen. Hierop vindt de autorisatie van Provinciale Staten plaats.

Saldo lasten en baten per programma	Lasten 2012	Baten 2012	Saldo 2012
1. Ruimte	19.587	-1.247	18.339
2. Bereikbaarheid	73.952	-41.700	32.252
3. Economie	12.872	-2.073	10.799
4. Samenleving	63.889	-42.064	21.825
5. Investeringsagenda	27.297	-8.864	18.433
6. Bestuur	10.540	-114.823	-104.283
Saldo voor bestemming	208.136	-210.771	-2.635
Saldo mutatie reserves	18.764	-16.130	2.635
Saldo na bestemming	226.900	-226.900	0

(bedragen x 1.000)

Uitgangspunten voor de begroting

De baten, de lasten en de financiële positie voor 2012 (en 2013 t/m 2015) zijn geraamd op basis van de huidige inzichten en de voorspellingen over de toekomstige jaren.

Rekenvariabelen	2012	2013	2014	2015
Loon- en prijsontwikkelingen:				
Goederen en diensten (inkoop)	0,00%	1,96%	1,83%	1,72%
Subsidies (instellingen)	1,25%	1,96%	1,83%	1,72%
Rente:				
* Uitzettingen (korter dan 1 jaar)	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
* Bespaarde rente nieuwe investeringen	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%

In de meerjarenraming 2013 - 2015 zijn de ramingen met het prijspeil van 2012 opgenomen en is een stelpost opgenomen voor loon- en prijsontwikkelingen. In die stelpost wordt vanaf 2013 rekening gehouden met de eenmalige versoering van € 0,5 mln. op loon- en prijscompensatie zowel binnen de provincie als op subsidies naar organisaties.

(Kosten)doorbelasting

De programmabegroting bevat alle (directe) baten en lasten die rechtstreeks ten gunste of ten laste van een programma komen. Het betreft hier de programmalasten en -baten en de kapitaallasten (rente en afschrijvingen). Daarnaast zijn in de programmabegroting de apparaatlasten opgenomen; dit zijn de lasten van de bedrijfsvoering, die met behulp van 'kostendoorbelasting' zijn toegerekend aan de programma's.

Het betreft hier:

1. salariskosten (inclusief alle bijkomende sociale lasten);

- overige apparaatskosten (alle overige kosten van de bedrijfsvoering minus de opbrengsten van de bedrijfsvoering).

Voor de kostendoorbelasting wordt gebruik gemaakt van:

- de FTE verdeling: per medewerker wordt geraamd hoeveel tijd (in 0,1 FTE) aan een bepaald programma of bedrijfsvoeringproduct zal worden gewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de totale salarislsten van een medewerker;
- de oppervlakte verdeling: per afdeling wordt geraamd hoeveel vloeroppervlak er gebruikt wordt (waarna de oppervlakte per medewerker en per programma wordt bepaald);

Eerst wordt van het totaal van de salariskosten een deel rechtstreeks toegerekend aan de programma's (directe salarissen). De salarissen die betrekking hebben op de bedrijfsvoeringproducten (indirecte salarissen) en de overige kosten van de bedrijfsvoering (zoals huisvesting, automatisering, etc.) worden vervolgens- op basis van de FTE verdeling en de oppervlakteverdeling- over de programma's verdeeld.

1.3 Detaillering baten en lasten in meerjarenperspectief

Saldo lasten en baten per programma	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
1. Ruimte	16.735	17.754	18.339	18.151	18.041	16.391
2. Bereikbaarheid	28.008	30.211	32.252	30.687	29.710	31.714
3. Economie	14.410	12.910	10.799	10.062	9.366	8.269
4. Samenleving	26.928	25.971	21.825	19.827	18.596	16.822
5. Investeringsagenda	16.833	31.388	18.433	16.040	15.615	13.691
6. Bestuur	-99.211	-95.587	-104.283	-100.889	-97.323	-95.123
Bedrijfsvoering	1.411	1.564				
Saldo voor bestemming	5.114	24.212	-2.635	-6.123	-5.996	-8.236
Saldo mutatie reserves	-9.634	-24.212	2.635	6.123	5.996	8.236
Saldo na bestemming	-4.520	0	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Lasten per programma	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
1. Ruimte	19.832	43.974	19.587	19.053	18.942	17.293
2. Bereikbaarheid	68.418	71.328	73.952	67.771	66.582	72.543
3. Economie	17.503	17.245	12.872	11.900	10.981	9.551
4. Samenleving	67.640	67.936	63.889	62.452	61.221	59.447
5. Investeringsagenda	50.286	62.384	27.297	25.381	26.507	24.334
6. Bestuur	37.556	49.601	29.304	29.223	33.078	34.932
Bedrijfsvoering	1.411	1.564				
Totaal lasten	262.647	314.031	226.900	215.780	217.311	218.100

Bedragen x € 1.000

Baten per programma	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
1. Ruimte	-3.097	-26.220	-1.247	-902	-902	-902
2. Bereikbaarheid	-40.410	-41.116	-41.700	-37.084	-36.872	-40.829
3. Economie	-3.092	-4.334	-2.073	-1.839	-1.616	-1.282
4. Samenleving	-40.712	-41.965	-42.064	-42.625	-42.625	-42.625
5. Investeringsagenda	-33.453	-30.996	-8.864	-9.342	-10.892	-10.643
6. Bestuur	-146.402	-169.400	-130.953	-123.990	-124.405	-121.818
Totaal baten	-267.167	-314.031	-226.900	-215.780	-217.311	-218.100

(bedragen x € 1.000)

Incidentele baten en lasten

Op basis van artikel 19 lid c is de provincie verplicht om in de begroting een overzicht van incidentele lasten en baten op te nemen. Daarbij gaat het om baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen (zie toelichting artikel 19 BBV). Van onze toezichthouder hebben we aanbevelingen en een voorbeeld ontvangen over de wijze van beoordeling² en presentatie. Onderstaande tabel volgt (voor de jaren 2012-2015) dit voorbeeld.

	2012		2013		2014		2015	
Programma:	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Ruimte	5.011	-1.247	4.477	-902	4.367	-902	2.717	-902
2. Bereikbaarheid	61.872	-41.700	55.691	-37.084	54.502	-36.872	60.463	-40.829
3. Economie	6.809	-2.073	5.838	-1.839	4.919	-1.616	3.489	-1.282
4. Samenleving	61.103	-42.064	59.666	-42.625	58.435	-42.625	56.661	-42.625
5. Investeringsagenda	21.037	-8.864	19.121	-9.342	20.247	-10.892	18.074	-10.643
6. Bestuur	3.932	-114.823	6.092	-113.392	10.830	-114.620	11.383	-112.758
Bedrijfsvoering	49.612	-1.240	49.411	-1.236	49.429	-1.197	49.213	-1.197
Eindtotaal	209.377	-212.011	200.296	-206.419	202.728	-208.724	202.000	-210.236
Resultaat voor bestemming		-2.635		-6.123		-5.996		-8.236
Waarvan incidenteel:		19.849		12.091		12.592		12.352
Waarvan structureel:		-22.484		-18.213		-18.588		-20.588
Mutaties reserves		2.635		6.123		5.996		8.236
Waarvan incidenteel:		2.635		6.123		5.996		8.236
Waarvan structureel:		0		0		0		0
Resultaat na bestemming		0		0		0		0

Bedragen x € 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Het inzicht in de incidentele baten en lasten is van belang voor de beoordeling van de begrotingspositie (en het toezichtcriterium materieel evenwicht). Voor een juist beeld van deze budgettaire positie worden de incidentele componenten uit het begrotingssaldo geëlimineerd. Zo ontstaat inzicht in het begrotingsresultaat van uitsluitend structurele lasten en baten. Het overzicht laat zien dat dit in 2012 en volgende jaren positief is.

1.4 Bijdrage EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de collectieve sector (Rijk, mede-overheden en sociale fondsen). Het EMU-saldo wijkt af van het begrip exploitatiesaldo waarmee gemeenten en provincies werken. Het verschil zit onder meer in een andere behandeling van onder meer investeringen, afschrijvingen en voorzieningen. Over de hoogte van het EMU-tekort zijn binnen Europa afspraken gemaakt die zijn neergelegd in het Verdrag van Maastricht en het Stabiliteits- en Groeipact. Om het EMU-saldo van de collectieve sector te kunnen bepalen zijn medeoverheden verplicht in hun begroting aan te geven welk effect hun begrotingsramingen hebben op het totale EMU-saldo.

Referentiewaarden EMU-saldo

In 2004 hebben Rijk en medeoverheden afgesproken dat het EMU-tekort van medeoverheden maximaal -0,5% BBP mag bedragen. Deze beperking vloeit voort uit de Europese saldogrens van -3% BBP die geldt voor de volledige Nederlandse collectieve sector. De EMU-grens voor medeoverheden wordt de macrorferentiewaarde genoemd.

Op basis van de overeengekomen macrorferentiewaarde van -0,5% BBP wordt per jaar een berekening gemaakt van de individuele referentiewaarden voor gemeenten, provincies en waterschappen. Deze

² In afwijking op de richtlijnen hebben we een aantal lasten en baten met een looptijd langer dan 3 jaar aangemerkt als incidenteel. Het gaat om een aantal onderwerpen die gedekt worden uit reserves. Dit doet zich met name voor bij het programma Investeringsagenda (veelal cofinanciering).

referentiewaarden worden o.a. gebruikt als benchmark bij de EMU-enquête, waarin het EMU-saldo van individuele medeoverheden wordt geraamd. De individuele referentiewaarden voor 2012 zijn berekend op basis van de volgende uitgangspunten³:

- de verdeling van de in totaal -0,5% BBP over individuele gemeenten en provincies heeft plaats gevonden op basis van de begrotingstotalen (na bestemming) 2011 van gemeenten en provincies;
- het geraamde BBP voor 2012 bedraagt € 623,01 miljard.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten bedraagt het maximale tekort 2012 voor de bestuurslaag "Provincies" € 436,0 mln (0,07%BBP); voor de provincie Flevoland € 12,3 mln.

Bijdrage aan EMU-saldo 2010-2012 (bedragen x € 1.000)

	Rekening 2010	Ontwerp- Begroting 2011	Ontwerp- Begroting 2012
exploitatiesaldo voor mutaties reserves (- = tekort)	-5.114	-3.950	2.635
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	5.873	6.260	6.503
+ dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	6.777	6.980	6.687
- investeringen vaste activa	-25.780	-8.317	-13.539
+ bijdragen van derden in investeringen	5.440	0	5.022
- betalingen t.l.v. voorzieningen	-8.060	-8.876	-6.501
Bijdrage aan EMU saldo (- =tekortverhogend)	-20.864	-7.903	807

Het verwachte EMU-saldo voor 2012 is gunstiger dan het saldo voor 2011. Het EMU-saldo van de provincie Flevoland bedraagt € 0,8 mln. en blijft dus onder de individuele referentiewaarde.

³ Septembercirculaire provinciefonds 2011.

2 Uiteenzetting financiële positie

Dit hoofdstuk beschrijft de wijze waarop het financiële begrotingsresultaat tot stand is gekomen. Het eindresultaat is weergegeven in paragraaf 2.1.6. Hierbij wordt ook verwezen naar de in bijlage C weergegeven Verloopstaat 2011-2012. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk meer gedetailleerd ingegaan op een aantal specifieke onderdelen.

2.1 Financiële gevolgen voor 2012

De Programmabegroting 2012 is gebaseerd op de volgende informatie:

- de door Provinciale Staten behandelde Kadernota 2012-2015 (v2.0);
- de uitkomsten van de Algemene Beschouwingen in juni 2011;
- de effecten van de meicirculaire Provinciefonds 2011;
- de invulling van de provinciale ombuigingen 2012-2015;
- overige nieuwe inzichten, ontstaan na de Algemene Beschouwingen.

2.1.1 Kadernota 2012 - 2015

De basis voor de Programmabegroting 2012 wordt gevormd door de begrotingssaldi 2012-2015 uit de Kadernota 2012-2015 (v2.0). Hieronder zijn de betreffende saldi weergegeven.

	2012 ⁴	2013	2014	2015
Begrotingstekort na Kadernota 2012-2015	4.540	7.615	14.296	14.096

Bedragen x 1.000

De Kadernota 2012-2015 (v2.0) is door Provinciale Staten vastgesteld en vervolgens als basis gebruikt voor het opstellen van de Programmabegroting 2012.

2.1.2 Algemene beschouwingen

Tijdens de Algemene Beschouwingen van juni 2011 zijn de volgende zes moties aangenomen:

1. Motie 2: Beoordelingskader Verbonden Partijen;
2. Motie 3: Korting Rijk op Provinciefonds;
3. Motie 5: In stand houden wetenschappelijke steunfunctie Flevoland;
4. Motie 7: Constructiviteit, het met respect behandelen van leden Provinciale Staten;
5. Motie 8: Versobering bestuurskosten;
6. Motie 9: N50 traject Ramspol-Kampen-Noord.

In bijlage A is weergegeven op welke wijze wij uitvoering geven aan deze moties. Motie 3, 5 en 8 hebben directe financiële consequenties voor de ontwerpbegroting 2012. Zie daartoe de informatie in bijlage A over de verwerking ervan.

2.1.3 Meicirculaire Provinciefonds

De raming voor het Provinciefondsuitkering in de ontwerpbegroting 2012 is gebaseerd op de Meicirculaire 2011. Deze circulaire bevat informatie over de verwachte omvang van de Provinciefondsuitkering voor 2011 en volgende jaren. Daarnaast is in de circulaire het nieuwe verdeelmodel opgenomen, dat vanaf 2012 van toepassing is.

De verwachte Provinciefondsuitkering voor 2012-2015 wijkt af van de huidige ramingen en de aannames in de Kadernota 2012-2015. In paragraaf 2.1.5 'Overige nieuwe inzichten ontstaan na de Kadernota 2012-2015' is de consequentie ervan toegelicht.

⁴ In de Kadernota 2012-2015 (v2.0) is abusievelijk een onjuist saldo van € 4.513 opgenomen.

2.1.4 Provinciale ombuigingen 2012-2015

In de Kadernota 2012-2015 (v20.) is aangegeven dat de structurele uitgaven tot een omvang van € 14 mln. verlaagd dienen te worden. In de nota is een tabel opgenomen waaruit blijkt binnen welke programma's de ombuigingen zich zullen gaan voordoen.

In het Collegeuitvoeringsprogramma is een verdiepingsslag op de ombuigingen gemaakt. Per hoofdstuk is weergegeven op welk terrein omgebogen wordt en wanneer die ombuiging zal plaatsvinden.

Per saldo bestaat de ombuiging uit de taakstelling uit de Kadernota 2012-2015 (v2.0), aangevuld met de laatste inzichten op de doorwerking van het rijksbeleid op het gebied van de Motorrijtuigenbelasting (schone auto's)⁵.

Verwerking in de begroting

Via de producten uit de P&C-cyclus wordt Provinciale Staten geïnformeerd over de financiële verwerking van de ombuigingen. Deze Programmabegroting 2012 is het eerste document daartoe.

De ombuigingen 2012-2015 zijn via twee sporen ingevuld. In de eerste plaats is er een pakket aan maatregelen samengesteld op gebied van programmalasten. In de tweede plaats wordt de ombuiging via een taakstelling op de bedrijfsvoering (formatie en materiele overheadkosten) gerealiseerd. In de tabel hieronder is op hoofdlijnen de financiële uitkomst weergegeven.

	2012	2013	2014	2015
Programmalasten	-2.851	-6.022	-9.772	-11.578
Toevoeging reserve strategische en ontwikkelingsprojecten				1.500
Bedrijfsvoering				
* Formatie	-1.784	-2.649	-3.000	-3.802
* Materiele kosten	-741	-1.069	-1.250	-1.250
* Risicobuffer	836	972	-274	1.034
Totaal bedrijfsvoering	-1.689	-2.746	-4.524	-4.018
Totaal ombuigingen	-4.540	-8.768	-14.296	-14.096

Bedragen x € 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Programmalasten

De ombuigingen op de programmalasten zijn comptabel verwerkt bij de diverse programmaonderdelen. Met uitzondering van het programmaonderdeel Mobiliteit (stelpost 2014 en 2015 van € 1,3 mln.) is geen sprake van het gebruik van stelposten. Van de totale ombuigingen in 2015 is voorlopig € 1,5 mln. toegevoegd aan de reserve strategische en ontwikkelingsprojecten.

In bijlage D is per programmaonderdeel per jaar de ombuiging weergegeven, met een nadere concretisering in de kolom 'Toelichting'.

Bedrijfsvoering

Voor de ombuigingen in de bedrijfsvoering (formatie ca 50 fte en materiële overheadkosten) zijn stelposten opgenomen. Het saldo ervan is voorlopig als risicobuffer opgenomen. De ombuigingsvoorstellen zijn in concept nagenoeg gereed, maar hebben nog niet tot besluitvorming geleid. Na vaststelling van de ontwerpbegroting 2012 door Provinciale Staten in november 2011 worden de uitvoeringsmaatregelen in 2012 via een begrotingswijziging aan Provinciale Staten aangeboden ter vaststelling.

⁵ Nadat de Kadernota 2012-2015 is opgesteld werd bekend dat het Rijk een latere datum gaat hanteren voor de herinvoering van MRB op zuinige auto's, van 2013 naar 2014. Vooruitlopend daarop hebben wij de ombuigingstaakstelling voor 2013 met € 1,1 mln. verhoogd (zie ook product 6.3.1 Algemene dekkingsmiddelen).

2.1.5 Nieuwe inzichten

Na de Algemene beschouwingen zijn nieuwe inzichten binnen de begroting ontstaan. Dit zijn in de meeste gevallen inzichten binnen bestaand beleid en van technische aard maar die wel effect kunnen hebben op de begrotingsruimte.

In de tabel hieronder zijn de nieuwe inzichten weergegeven. Deze zijn voorzien van een korte toelichting. Meer informatie is terug te vinden bij de toelichting in de Productenraming 2012 bij het betreffende product.

	2012	2013	2014	2015
Voordelen				
1. Provinciefonds: Effect Meicirculaire (pr. 6.3.1)	- 216	- 416	- 1.560	- 1.860
2. Motorrijtuigenbelasting: Effect aantal voertuigen (pr. 6.3.1)	- 35	680		
3. Motorrijtuigenbelasting: Effect op Infrafonds (pr. 6.5.1)	- 169	- 368	- 268	- 251
4. Rentebaten: Effect rente% (pr. 6.3.1)	- 780	- 445	- 209	- 147
5. Stelposten: Effect actualisatie (pr. 6.4.1)	- 218	- 123	273	1.752
Nadelen				
6. BTW-effect op bijstelling inv. Wegen (pr. 2.2.5)	1.166	177	196	
7. Rentetoevoeging over BDU (pr. 2.2.5)	159	114	265	
8. Effect kapitaallasten	67	223	407	536
9. Diverse mutaties < € 100.000	200	70	70	70
10. Calculatieverschillen diverse meerjarenramingen	54	398	643	1.273
Totaal nieuwe inzichten	228	310	-183	1.373
11. Dekking: Verlaging stelpost onzekerheden Kadernota 2012-2015	- 228	- 310	183	-1.373
Saldo	0	0	0	0

Bedragen x 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Ad 1. Provinciefonds: Effect Meicirculaire (pr. 6.3.1)

De raming voor het Provinciefondsuitkering is gebaseerd op de Meicirculaire 2011⁶. De verwachte Provinciefondsuitkering voor 2012-2015 wijkt af van de huidige ramingen en de aannames in de Kadernota 2012-2015. In de onderstaande tabel worden de afwijkingen inzichtelijk gemaakt en vervolgens toegelicht.

	2012	2013	2014	2015
Meerjarenramingen uit begroting 2011	53.317	53.269	52.932	52.932
Verhoging P-fonds in Kadernota 2012-2015	8.273	8.273	8.273	8.273
Raming na Kadernota 2012-2015	61.590	61.542	61.205	61.205
Raming Provinciefonds in Meicirculaire 2011	62.764	62.939	63.233	61.232
Bruto effect (hogere inkomsten) (A)	- 1.174	- 1.397	- 2.028	- 27
Effecten meicirculaire op decentralisatieuitkeringen:				
a. Vervallen inkomsten Bodem (Pr. 1.3.2)				235
b. Extra ink. Bedrijventerreinen (Pr. 3.1.1)	- 958	- 981	- 468	0

⁶ Bij het eindmoment van de realisatie van de ontwerpbegroting 2012 is de septembercirculaire ontvangen. De financiële effecten daarvan zullen via een begrotingswijziging aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

	2012	2013	2014	2015
c. Vervallen inkomsten ISV (wonen) (Pr. 1.4.1)				96
d. Vervallen inkomsten ISV (bodem) (Pr. 1.3.2)				1.168
e. Vervallen ink. Externe veiligheid (Pr. 1.3.2)				334
Totaal decentralisatieuitkering (B)	- 958	- 981	- 468	1.833
Netto effect (hogere inkomsten) (A - B)	- 216	- 416	- 1.560	- 1.860

Bedragen x 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Toelichting raming Provinciefonds (exclusief effect decentralisatie-uitkeringen)

In de Provinciefondsuitkering 2012 en volgende jaren is rekening gehouden met accessen op grond van de normeringmethodiek. Deze methodiek wordt op grond van het Bestuursakkoord vanaf 2012 weer ingevoerd. Hierbij wordt aangetekend dat:

- Het accres is afgeleid van de geraamde ontwikkeling van de rijksuitgaven in 2012. Als de geraamde rijksuitgaven 2012 wijzigen, zal het accres eveneens wijzigen. Eventuele lagere rijksuitgaven kunnen dus leiden tot een lagere Provinciefondsuitkering.
- Het accres voortvloeit uit het Bestuursakkoord, waarmee de achterbannen van VNG en IPO nog niet hebben ingestemd. Als overeenstemming niet wordt bereikt, kan het Rijk ook de herinvoering van de normeringmethodiek weer ter discussie stellen.
- Het accres mede een gevolg is van verwachte loon- en prijsstijgingen op de rijksbegroting. In de begroting is aan de uitgavenkant (via een stelpost) rekening gehouden met loon- en prijsontwikkelingen in de komende jaren (zie hierna). Overigens is het reële accres (accres geschoond voor loon- en prijsontwikkelingen) over de jaren 2012-2016 gemiddeld licht negatief (- 0,6%).

Toelichting effecten decentralisatie-uitkeringen (feitelijk budgetneutraal)

Onderdeel van de algemene uitkering zijn de decentralisatie-uitkeringen. Zij behoren tot de algemene middelen van de provincie. Decentralisatie-uitkeringen bieden de mogelijkheid om tijdelijk beleid en beleid waarvan op voorhand de termijn van (eventuele) opname in de algemene uitkering nog niet bekend is in de systematiek van het Provinciefonds op te nemen. Bij een decentralisatie-uitkering is sprake van volledige beleids- en bestedingsvrijheid. Het betreft weliswaar middelen met een specifieke herkomst, maar deze zijn algemeen inzetbaar. Er is ook geen sprake van verantwoordingsafspraken richting het Rijk.

In de Meicirculaire 2011 doen zich bij de onderstaande decentralisatie-uitkeringen wijzigingen voor. Aangezien deze uitkeringen zijn ingezet voor de daarmee samenhangende beleidsterreinen worden de voorziene wijzigingen volledig doorvertaald naar de uitgaven.

- a. Bodemsanering: De raming van het Provinciefonds wordt in 2015 verlaagd met € 235.000 onder gelijktijdige verlaging van de lasten op product 1.3.2 Milieu en Duurzaamheid;
- b. Bedrijventerreinen: De raming van het Provinciefonds wordt in de periode 2012 - 2014 verhoogd met in totaal € 2,4 mln. onder gelijktijdige verhoging van de lasten op product 3.1.1 Werken en economisch vestigingsklimaat;
- c. ISV (wonen): De raming van het Provinciefonds wordt in 2015 verlaagd met € 96.000 onder gelijktijdige verlaging van de lasten op product 1.4.1 Ruimte;
- d. ISV (bodem): De raming van het Provinciefonds wordt in 2015 verlaagd met € 1,1 mln. onder gelijktijdige verlaging van de lasten op product 1.3.2 Milieu en Duurzaamheid;
- e. Externe veiligheid: De raming van het Provinciefonds wordt in 2015 verlaagd met € 334.000 onder gelijktijdige verlaging van de lasten op product 1.3.2 Milieu en Duurzaamheid.

Ad 2. Motorrijtuigenbelasting: Effect aantal voertuigen (pr. 6.3.1)

De raming voor Opcenten Motorrijtuigenbelasting dient ten opzichte van de aannames in de Kadernota 2012-2015 te worden gewijzigd. In de Kadernota 2012-2015 is aangegeven dat wij ervan uitgaan dat per 1 januari 2013 energiezuinige auto's, die momenteel zijn vrijgesteld, worden belast tegen het kwarttarief. Het financiële effect hiervan is in die nota verwerkt. In de ontwerpbegroting 2012 gaan wij echter uit van 1 januari 2014. Dit heeft voor 2013 een nadelig effect van € 1,1 mln. De dekking van dit bedrag hoeft niet gevonden te worden binnen de algemene begrotingsruimte. In plaats daarvan is de dekking gevonden binnen de ruimte die

vrij moet komen vanuit de ombuigingen. Conform de Kadernota 2012-2015 moest in 2013 voor een bedrag van € 7,6 mln. omgebogen worden. Dit bedrag is met € 1,1 mln. verhoogd tot 8,7 mln. Voor dit bedrag is vervolgens omgebogen (zie 2.1.4).

Daarnaast dient de raming ten opzichte van de Kadernota 2012-2015 aangepast te worden in verband met wijzigingen in aannames van aantal voertuigen.

	2012	2013	2014	2015
Meerjarenramingen uit begroting 2011	48.955	49.970	51.015	51.015
Lagere baten Kadernota 2012-2015	- 2.600	- 3.247	- 4.847	- 4.647
Nieuwe raming incl. Kadernota 2012-2015	46.355	46.723	46.168	46.368
1. Negatieve correctie Kadernota 2012-2015		1.153		
2. Gewijzigde aanname aantal voertuigen	- 35	680		
Effect op de begrotingsruimte	- 35	1.833	0	0
Raming ontwerpbegroting 2012	46.390	44.890	46.168	46.368

Bedragen x 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Ad 3. Motorrijtuigenbelasting: Effect op Infracfonds (pr. 6.5.1)

In de Kadernota 2012-2015 zijn de inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting neerwaarts bijgesteld. Een deel van de inkomsten wordt toegevoegd aan de reserve Infracfonds. Deze dient hier nog op te worden gecorrigeerd.

Ad 4. Rentebaten: Effect rente% (pr. 6.3.1)

Binnen de rentebaten doen zich op verschillende onderdelen wijzigingen voor. De effecten ervan op de begrotingsruimte zijn in de onderstaande tabel weergegeven en kort toegelicht.

Onderdeel	2012	2013	2014	2015
a. Rentebaten < 1 jaar	- 684			
b. Overige rentebaten	65	87	116	116
c. Rente investeringen	- 57	- 303	- 325	- 263
d. Rente voorfinanciering OVV	- 104	- 229		
Totaaleffect op de begrotingsruimte	-780	-445	-209	-147

Bedragen x 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

a. Rentebaten < 1 jaar

De raming van de rentebaten (te ontvangen rente over beschikbare liquiditeiten) is geactualiseerd -zowel qua volume als qua rendement- wat leidt tot een voordeel van jaarlijks gemiddeld € 0,6 mln. Dit voordeel komt vanaf 2013 ten gunste van een stelpost "Rentekosten investeringsagenda". Deze stelpost wordt ingezet om rentekosten (in verband met liquiditeittekorten) die voortvloeiend uit de investeringsagenda te kunnen dekken.

In de Kadernota 2012-2015 werd rekening gehouden met teruglopende rentebaten (€0,65 mln. in 2012 en € 1,3 mln. vanaf 2013). Deze terugloop is niet opportuun. Het effect is toegevoegd aan de stelpost "Rentekosten investeringsagenda".

b. Overige rentebaten

De overige rentebaten zijn geactualiseerd. De inkomstenraming dient te worden verlaagd. Dit komt door de te verwachten aflossingen (in 2012 t/m 2014) van de Stichting IJsselmeerziekenhuizen op een uitstaande achtergestelde lening.

c. Rente investeringen

Vanuit eigen provinciale middelen worden investeringen (zoals bijvoorbeeld het provinciehuis en de wegen) en verstrekte geldleningen aan derden gefinancierd. Deze investeringen behoeven derhalve niet met vreemd vermogen te worden gefinancierd, maar de rentelasten worden wel toegerekend aan de betreffende producten. Dit leidt tot de "Bespaarde rente".

d. Rente Voorfinanciering OVW

De rentelasten voor de voorfinanciering voor de aankoop van gronden voor OostvaardersWold verschuiven ten opzichte van het kader maar blijven in totaliteit binnen de beschikbaar gestelde middelen. In 2012 is een bedrag van € 104.000 extra nodig en in 2013 € 229.000 extra. Deze bedragen worden gedekt uit de reserve strategische en ontwikkelingsprojecten. Doordat de provincie voor de voorfinanciering niet hoeft te lenen, is sprake van bespaarde rente. Dit geeft een voordelig effect op de begrotingsruimte.

Ad 5. Stelposten: Effect actualisatie (pr. 6.4.1)

Binnen de stelposten doen zich op verschillende onderdelen wijzigingen voor. De effecten ervan op de begrotingsruimte zijn in de onderstaande tabel weergegeven en kort toegelicht.

Onderdeel	2012	2013	2014	2015
a. Loon en prijscompensatie	128	568	964	2.443
b. Stelpost Lagere baten (kadernota 2012-15)	- 350	- 700	- 700	- 700
c. Stelpost Rentekosten Investeringsagenda	0	0	0	0
Overige	4	9	9	9
Totaaleffect op de begrotingsruimte	-218	-123	273	1.752

Bedragen x 1.000 (= voordelig effect op de ruimte)

a. Stelpost Loon en prijscompensatie

In de begroting is een stelpost opgenomen die bedoeld is voor loon- en prijsstijgingen van salarissen voor provinciepersoneel, inkoop van goederen en diensten en het verstrekken van subsidies aan derden. Bij het jaarlijks opstellen van de ontwerpbegroting wordt de stelpost meerjarig herrekend, op basis van cijfers van het Centraal Planbureau. Het benodigd budget is vervolgens vergeleken met het beschikbare budget.

b. Stelpost Lagere baten (kadernota 2012-2015)

In de Kadernota 2012-2015 is voor de inkomsten 'Rentebaten, Dividend en overige baten' uitgegaan van een worst-case scenario. Dit scenario houdt het volledig wegvallen van deze inkomsten in (2012 € 1 mln. en vanaf 2013 € 2 mln.). Vooralsnog is het niet reëel om in de begroting uit te gaan van dit scenario. Derhalve wordt in de begroting uitgegaan van de oorspronkelijke (maar geactualiseerde) ramingen en kan deze stelpost hier vrijvallen. Echter, het deel dat bestemd is voor teruglopende rentebaten (€ 0,65 mln. in 2012 en € 1,3 mln. vanaf 2013) is toegevoegd aan de hieronder opgenomen stelpost "Rentekosten Investeringsagenda". Het restant (vanaf 2013 structureel € 0,7 mln.) valt dus vrij en geeft een positief effect op het begrotingssaldo.

c. Stelpost Rentekosten Investeringsagenda

De stelpost Rentekosten Investeringsagenda is met ingang van 2012 toegevoegd aan de begroting. De reden hiervan is dat de uitvoering van de investeringsagenda zal leiden tot een terugloop van de provinciale liquide middelen en daarmee tot een vermindering van de rentebaten op uitgezette kasgelden. De omvang van het investeringsprogramma is echter dusdanig dat verwacht wordt dat er bij volledige uitvoering rond 2014 externe financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Als de doorkijk tot en met 2020 volledig in de beschouwing wordt betrokken kan de financieringsbehoefte uiteindelijk oplopen tot een bedrag van meer dan € 100 mln. Met deze externe financiering zullen rentekosten gemoed zijn waarmee nog geen rekening is gehouden. Afhankelijk van de rentetarieven die dan gelden moet op termijn (bij een indicatief rentepercentage van 5%) worden gerekend met financieringskosten van € 5 mln. per jaar. Vanaf de begroting 2012 is gestart met de eerste reserveringen voor deze financieringskosten.

In de begroting 2012 wordt de stelpost gevoed met middelen die beschikbaar zijn gekomen in de Kadernota 2012-2015 en de voordelen die van 2013 zijn ontstaan bij de actualisatie van de raming van de rentebaten (zie toelichting bij ad 4a). In de tabel hieronder wordt de voeding van de stelpost weergegeven.

Bron	2012	2013	2014	2015
Voordeel "Rentebaten < 1 jaar" (vanaf 2013) Ad 4a		587	587	587
Rentedeel Stelpost Lagere baten Ad 5b	650	1.300	1.300	1.300
Totaal raming stelpost Rentekosten I-agenda	650	1.887	1.887	1.887

Bedragen x 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

In de begroting 2012 komt hiermee structureel € 1,9 mln. beschikbaar als dekking van de financieringskosten en toekomstige prijsstijgingen. Voor de resterende dekking kan gedacht worden aan compensatie via een verlaging c.q. beëindiging van de storting in de reserve strategische ontwikkelingsprojecten na 2015 die momenteel € 1,7 mln. per jaar bedraagt. In de jaren daarna zullen echter nadere maatregelen nodig zijn om deze rentelasten op te vangen. Daarbij moet gedacht worden aan ombuigingen binnen de begroting of vermeerdering van de inkomsten door een verhoging van de provinciale belastingen.

Ad 6. BTW-effect op bijstelling inv. Wegen (pr. 2.2.5)

Indien zich ten opzichte van het kader wijzigingen voordoen in de omvang van de investeringen in de wegen, dan heeft dat een financieel gevolg op de terug te vragen BTW. Neemt het investeringsvolume toe, dan is sprake van een voordelig effect op de begrotingsruimte (dit vond vorig jaar plaats). Neemt het investeringsvolume af, dan is sprake van een nadelig effect op de begrotingsruimte.

Ten opzichte van de Kadernota 2012-2015 is in de periode 2012-2015 sprake van een gewijzigd investeringsvolume binnen de wegen. Hierdoor kunnen we in 2012, 2013 en 2014 minder BTW terug vragen.

Ad 7. Rentetoevoeging over BDU (pr. 2.2.5)

Op basis van de BDU-regelgeving dient rente te worden toegevoegd aan het nog niet-benutte BDU-saldo. Er is sprake van een hoger BDU-saldo dan eerder verondersteld waardoor meer rente moet worden begroot.

Ad 8. Effect kapitaallasten (diverse producten)

De Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven 2012-2015 is geactualiseerd. Deze actualisatie betreft, conform de bestendige gedragslijn, onder andere de doorwerking van de Jaarrekening 2010, de actualisatie van het investeringsritme van geplande investeringen, het toevoegen van vervangingsinvesteringen aan de jaarschijf 2015 en de actualisatie als gevolg van het PMIT 2012-2016. De berekende kapitaallasten zijn een resultante van deze actualisatie. De grootste effecten doen zich voor op de producten met betrekking tot 'Provinciale Wegen en Vaarwegen' en 'Gebouwen en inventaris'. Tegenover de (hogere) toegerekende rente, als component van de bovengenoemde kapitaallasten, staat als baat een hogere bespaarde rente.

Ad 9. Diverse mutaties < € 100.000

Windenergiebeleid

Voor de realisatie van de provinciale windenergiedoelen (opschalen en saneren) is in 2012 naar verwachting aanvullende ruimtelijke kaderstelling noodzakelijk. Deze waarborgt de beoogde ruimtelijke kwaliteitsslag, biedt ruimte aan groei en versterkt het bedrijfseconomisch perspectief voor de sector. De coördinerende rol van de provincie ten aanzien van deze thematiek is evident. Het ruimtelijke kader krijgt om die reden het regionale karakter van het vraagstuk de vorm van een provinciale structuurvisie windenergie. Met het opstellen van de structuurvisie, het daarvoor benodigde onderzoek en de interactie met de omgeving is een extra bedrag gemeoid van € 80.000.

Milieuleges

De legesheffing is de afgelopen jaren lager uitgevallen dan geraamd. Daarom is in 2012 de raming aangepast met € 50.000 van € 180.000 naar € 130.000. Meerjarig gezien passen we de raming niet aan. Wij doen eerst onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges. Op basis daarvan nemen we een besluit over structurele aanpassing.

BDU-baten

De ramingen voor educatie & communicatie verkeersveiligheid en instrumentatiebeleid zijn geactualiseerd op basis van geactualiseerde inzichten conform het BDU-bestedingsplan. Dit leidt tot een nieuwe raming van de uitgaven van € 659.000. Deze raming is € 28.000 hoger dan het kader. De uitgaven ad € 659.000 worden voor dit bedrag gedekt uit de BDU. Er werd echter met € 701.000 aan baten rekening gehouden. Dit is € 42.000 hoger. Per saldo is dus sprake van een nadeel van € 70.000.

Ad 10. Calculatieverschillen diverse meerjarenramingen

Ten opzichte van de meerjarenraming in de begroting 2011 doen zich voor de meerjarenraming in de begroting 2012 diverse verschillen voor die effect hebben op de begrotingsruimte. Deze verschillen zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

	2012	2013	2014	2015
Meerjarenraming vaarwegen (bruggen)			110	110
Europese programma's (einde periode 2007-2013)				413
Statenverkiezingen 2015				380
Calculatieverschil meerjarenraming	68	206	412	247
Voorziening onderhoud provinciehuis cf PS-besluit			100	100
Te hoge baten pMJP Water		223		
Bijstelling reserve personele frictie	- 2	- 2	145	197
Lagere advies en organisatiekosten			-93	-93
Overige verschillen	-12	-29	-31	-81
Totaal	54	398	643	1.273

Bedragen x € 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Ad 11. Dekking nieuwe inzichten

In de Kadernota 2012-2015 is onder 3.1 'Vertrekpunt' aangegeven dat € 2 mln. gereserveerd wordt voor de onzekerheden rond het ingezette ombuigingsproces en o.m. de opcenten Motorrijtuigenbelasting. Voor de dekking van de financiële consequenties zoals hiervoor beschreven onder ad 1 t/m ad 10, is deze stelpost in 2012 tot en met 2015 verlaagd met afgerond € 228.000, 310.000, € 183.000 (verhoogd) respectievelijk € 1.373.000.

2.1.6 Eindbeeld

Op basis van de hiervoor genoemde ontwikkelingen (2.1.1 t/m 2.1.5) kan een sluitende begroting 2012 worden gepresenteerd. Hieronder volgt een resumé.

	2012	2013	2014	2015
Begrotingstekort na Kadernota 2012-2015 (2.1.1)	4.540	7.615	14.296	14.096
Correctie MRB (2.1.4)		1.153		
Effect Ombuigingen (2.1.4)	-4.540	-8.768	-14.296	-14.096
Effect begrotingsvoorstellen 2012-2015 (2.1.5)	0	0	0	0
Begrotingssaldo 2012 - 2015	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

2.2 Bedrijfsvoering

Hieronder zijn de kosten van de bedrijfsvoering weergegeven.

Bedrijfsvoering	Rekening 2010	Begroting 2011 na wijziging	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Personeel en organisatie	35.985	37.792	38.455	38.279	38.244	38.079
Facilitaire Zaken	5.144	5.683	5.564	5.545	5.649	5.632
Bestuur, advies en communicatie	451	544	378	378	378	378
Financiën	2	61	326	301	301	301
Informatisering en automatisering	3.247	3.769	3.649	3.672	3.659	3.626
<i>Programma's</i>	97	46				
Totaal	44.925	47.894	48.371	48.174	48.232	48.016

Bedragen x € 1.000

Kostenontwikkeling Bedrijfsvoering 2012 - 2015

Personele en organisatie

In de Kadernota 2012-2015 is gerapporteerd over ontwikkelingen met betrekking tot de personele lasten en zijn additionele middelen toegekend (€ 3,00 mln) ter dekking van structurele tekorten die in de afgelopen periode ontstonden in de personele lasten als gevolg van de wijze van begroten. Tevens zijn de personele lasten extra gegroeid door exogene factoren zoals CAO- en pensioenverplichtingen. In de meerjarenraming houden wij rekening met een afname van salarislasten omdat op bepaalde onderdelen sprake is geweest van tijdelijke formatie-uitbreiding.

Facilitaire zaken

Om de kosten inzake beheer en onderhoud gebouwen structureel te kunnen dekken is conform het vastgestelde meerjarenonderhoudsplan de storting in de onderhoudsvoorziening met ingang van 2014 met € 0,10 mln verhoogd.

Financiën

Via de Kadernota 2012-2015 zijn middelen beschikbaar gekomen (€ 0,30 mln) voor een impuls met betrekking tot de interne beheersing. Het is van groot belang dat onze organisatie haar interne beheersing op orde heeft. We willen een sterke impuls geven aan het ambitieniveau op dit punt, zoals in de accountantsrapportage bij de jaarrekening 2010 is aangegeven.

Informatisering en automatisering

Ook structurele lasten (€ 0,18 mln) inzake e-dienstverlening (GBO-provincies en ProGideonkosten) zijn via de Kadernota 2012-2015 geraamd.

Ombuigingen

Het effect van de provinciale ombuigingen op de bedrijfsvoering is nog niet in bovenstaande overzicht verwerkt. De ombuigingsvoorstellen zijn in concept nagenoeg gereed, maar hebben nog niet tot besluitvorming geleid. Bij begrotingswijziging zullen de effecten worden doorgevoerd. Hieronder staan de effecten op totaal niveau weergegeven.

Verwachte besparing bedrijfsvoering	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2013	Begroting 2015
a. Formatiereductie (ca 50 fte)	-1.784	-2.649	-3.000	-3.802
b. Materiele overheadkosten	-741	-1.069	-1.250	-1.250
c. Risicobuffer	836	972	-273	1.035
Totaal	-1.689	-2.746	-4.523	-4.017

Bedragen x € 1.000

Toerekening kosten bedrijfsvoering

De saldo van de bedrijfsvoering is in de begroting toegerekend naar de producten binnen de programmaonderdelen. Het saldo van de bedrijfsvoering bedraagt in de ontwerpbegroting 2012 circa € 48 mln..

De toerekening van apparaatlasten bestaat naast directe salarislasten, uit overige apparaatlasten. De overige apparaatlasten worden toegerekend op basis van een samengestelde sleutel die bestaat uit formatietoerekening en oppervlakteverdeling. In de begroting 2011 werd nog rekening gehouden met een verouderde oppervlakteverdeling. In de begroting 2012 is deze geactualiseerd. Dit heeft als gevolg dat zich op een aantal producten aanzienlijke afwijkingen kunnen voordoen ten opzichte van de begroting 2011. De totale omvang van de toerekening wijzigt echter niet.

Methodiek begrotingswijziging Stelpost 'nog te verdelen apparaatskosten'

In de loop van het jaar zijn er wijzigingen nodig in de raming van de apparaatskosten. De hiermee gemoeide bedragen worden niet over de programmaonderdelen verdeeld, maar geraamd op een stelpost 'nog te verdelen apparaatskosten'. Aan het eind van het jaar worden deze lasten verdeeld over de diverse programmaonderdelen waardoor verschillen ontstaan ten opzichte van de oorspronkelijke raming.

2.3 Financiering

In de financieringsparagraaf zijn het beleid en de verwachtingen ten aanzien van renteontwikkeling en liquiditeitsomvang uiteengezet. Op grond daarvan zijn de volgende aannames voor de begroting 2012 gedaan: De gemiddelde omvang van de liquide middelen in 2012 bedraagt € 60,0 mln. De rentevisie voor 2012 is dat 2,0% rendement wordt gemaakt voor uitzettingen. Op grond van deze aannames wordt voor het jaar 2012 uitgegaan van ruim € 1,2 mln. rente inkomsten. Het aandeel van de BDU-middelen als onderdeel van de liquiditeitsomvang bedraagt € 45 mln.

2.4 Jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen

Het is voorgeschreven om specifiek inzage te geven in lasten waarvoor geen voorziening is genomen, vanwege het gelijkmatige karakter van het uitgavenpatroon. Het betreft hier het vakantiegeld.

Jaarlijks terugkerende verplichtingen (X € 1.000)	2012	2013	2014	2015
Vakantiegeld	1.846	1.837	1.837	1.831
Totaal	1.846	1.837	1.837	1.831

Het jaarlijks geraamde bedrag betreft het in dat jaar uit te keren vakantiegeld. Hiervan heeft 7/12e deel betrekking op opgebouwde rechten in het voorafgaande jaar en 5/12 op aanspraken in het lopende jaar. De overige aanspraken van het lopende jaar worden in het daaropvolgende jaar geraamd en verantwoord.

2.5 Investerings in vaste activa

In de onderstaande tabel zijn de boekwaardes van de vaste activa weergegeven. De boekwaarde wordt beïnvloed door vermeerderingen en verminderingen. In de staat van activa (zie productenraming) bestaan de vermeerderingen uit de investeringen. De verminderingen betreffen de afschrijvingen.

Activa (* 1000 euro)	Prognose boekwaarde 1 januari				
	2011	2012	2013	2014	2015
MATERIELE VASTE ACTIVA					
1. Vaste activa met maatschappelijk nut					
a. Verhardingen (wegen, fietspaden, etc.)	31.665	36.955	40.511	42.175	43.805
b. Kunstwerken (bruggen,sluizen, etc.)	924	847	765	678	587
c. Openbare verlichting	1.159	1.283	1.191	1.094	998
d. Gronden en terreinen	8.782	8.782	8.782	8.782	8.782
Totaal vaste activa met maatschappelijk nut	42.530	47.867	51.249	52.729	54.172
2. Vaste activa met economisch nut					
Bedrijfsgebouwen:					
a. Provinciehuis	15.631	14.719	13.867	13.016	12.164
b. Steunpunten	528	515	502	486	470
Technische installaties, automatisering en meubilair	6.949	8.225	8.582	7.926	7.222
Overige materiele vaste activa	921	655	862	741	676
Totaal vaste activa met economisch nut	24.029	24.124	23.814	22.169	20.632
TOTAAL MATERIELE VASTE ACTIVA	66.561	71.990	75.063	74.898	74.804
FINANCIELE VASTE ACTIVA					
Verstekte langlopende geldleningen	3.949	5.794	4.922	4.251	3.579
Kapitaalverstrekkingen	1.221	1.221	1.221	1.221	1.221
Uitzettingen > 1 jaar e.a.	8	8	8	8	8
Overige uitzettingen > 1 jaar	2.582	2.582	2.582	2.582	2.582
Bijdragen aan activa van derden	93	62	29	12	0
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	7.853	9.667	8.763	8.074	7.391
TOTAAL VASTE ACTIVA	74.414	81.658	83.826	82.973	82.195

De investeringen bedragen in 2012 circa € 13,5 mln., waarvan circa € 10,2 mln. betrekking heeft op de verhardingen. De projecten waarop deze investeringen betrekking hebben worden beschreven in het PMIT. Daarnaast zijn investeringen in installaties, automatisering en meubilair voorzien tot een bedrag van circa € 3,3 mln.

2.6 Reserves en voorzieningen

In 2012 nemen de reserves per saldo toe met circa € 2,7 mln. Tegenover een totale toevoeging van € 18,8 mln. staan onttrekkingen van € 16,1 mln. In 2012 neemt de omvang van de voorzieningen toe met € 0,2 mln.

Een detaillering van de mutatie per afzonderlijke reserve en voorziening is hierna opgenomen.

Bij de voorzieningen gaan de vermeerderingen via de exploitatie (lasten van het begrotingsjaar), de verminderingen gaan grotendeels rechtstreeks via de voorzieningen en lopen dus niet via de begroting van baten en lasten. Bij het vormen van de voorziening wordt namelijk al de besteding ervan in latere jaren geautoriseerd.

De voornaamste toevoegingen en onttrekkingen hangen samen met (de egalisatie van kosten van) het niet jaarlijks onderhoud aan landwegen en vaarwegen.

Voor nadere informatie over het doel van de diverse reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de nota reserves en voorzieningen, waarvan de actualisatie in januari 2011 door Provinciale Staten is vastgesteld.

Mutaties reserves

Ten opzichte van het kader 2012-2015 doen zich in de ontwerpbegroting 2012 gewijzigde stortingen en onttrekkingen voor. Deze zijn hierna onder 'Nieuwe mutaties van 2012' toegelicht.

A001 Algemene reserve

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	0	0	0	0
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	0	0
Onttrekking				
Reeds besloten	61	61	61	61
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	0	-61
Saldo (*)	-61	-61	-61	0

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de reserve)

Tot 2015 worden de jaarlijkse lasten van het Deltaprogramma (€ 61.250) gedekt uit de Algemene reserve. Vanaf 2015 is het Deltaprogramma beëindigd en vervalt zowel de raming van de lasten als de dekking vanuit de reserve.

B003 Personele frictiekosten

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	900	900	900	900
Nieuwe mutaties vanaf 2012	1.644	0	0	0
Onttrekking				
Reeds besloten	-260	-214	-197	-197
Nieuwe mutaties vanaf 2012	-2	-2	145	197
Saldo (*)	2.282	684	848	900

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de reserve)

De storting in de reserve personele frictiekosten is structureel € 0,9 mln.. De hogere storting in 2012 betreft het overhevelen van de vrij besteedbare middelen ad € 468.000 vanuit de reserve Wonen, welzijn en zorg conform het Coalitieakkoord ter dekking van transitiekosten. Daarnaast is er nog € 1.176.000 toegevoegd ter dekking van transitiekosten in verband met ontbrekende ruimte in de reserve p-MJP⁷. De totale extra stortingen voor 2012 komen daarmee op € 1.644.000.

De onttrekking uit de reserve dient thans -meerjarig- te worden bijgesteld. Dit komt door calculatieverschillen ten opzichte van de meerjarenraming van de begroting 2011.

B008 Monumentenzorg

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	13	13	13	13
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	0	0
Onttrekking				
Reeds besloten	-75	-75	-75	-75
Nieuwe mutaties vanaf 2012	75	75	75	75
Saldo (*)	13	13	13	13

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de reserve)

In 2011 heeft een onttrekking van € 226.000 tbv de restauratie van de orgel in de Bethelkerk te Urk plaatsgevonden, waarna in de reserve onvoldoende saldo resteert om de uitgaven vanaf 2012 voort te zetten. Zowel de raming bij de lasten alsmede de geraamde onttrekking komt met ingang van 2012 te vervallen. Er wordt een voorstel voorbereid omtrent het beleid voor monumentenzorg in relatie tot de reserve.

⁷ Samen met de storting in de Najaarsnota 2011 van € 0,6 mln. en de overheveling van de ruimte binnen de reserve Wonen, welzijn en zorg, is daarmee in totaal € 1,8 mln. beschikbaar voor transitiekosten.

B009 Strategische en Ontwikkelingsprojecten

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	1.700	1.700	1.700	1.700
Nieuwe mutaties vanaf 2012	1.000	1.000	1.000	2.522
Onttrekking				
Reeds besloten	-366	-20	-20	-20
Nieuwe mutaties vanaf 2012	-104	-209	20	20
Saldo (*)	2.230	2.471	2.700	4.222

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de reserve)

Conform het Coalitieakkoord is de reguliere storting (van € 1,7 mln) in deze reserve vanaf 2012 verhoogd met € 1 mln.. Dit ten behoeve van de uitvoering van de Investeringsagenda en onder gelijktijdige verlaging van de stelpost "Nieuw beleid". Ook is het saldo van de ombuigingen in 2015 van € 1,5 mln. gestort in deze reserve.

In 2012 is een bedrag van € 450.000 (plus € 104.000) en in 2013 € 229.000 nodig voor rentelasten voor de voorfinanciering voor aankoop gronden voor OostvaardersWold (het nog resterende deel van het door PS gevoteerde budget ad € 1,8 mln.). Een geraamde onttrekking i.v.m. IFMAF is vanaf de begroting 2012 aangepast op de looptijd.

B010 Projecten Wonen Welzijn Zorg

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	0	0	0	0
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	0	0
Onttrekking				
Reeds besloten	0	0	0	0
Nieuwe mutaties vanaf 2012	-468	0	0	0
Saldo (*)	-468	0	0	0

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de reserve)

In verband met de provinciale ombuigingen komt de storting in de reserve Wonen, Welzijn en Zorg te vervallen en wordt de reserve opgeheven. De vrij besteedbare middelen ad € 468.000 vanuit deze reserve zijn, conform het Coalitieakkoord, ter dekking van transitiekosten gestort in de reserve Personele Frictiekosten.

B017 Technische bijstand Europa

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	18	18	18	18
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	0	0
Onttrekking				
Reeds besloten	-200	-200	-200	-200
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	0	200
Saldo (*)	-182	-182	-182	18

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de reserve)

De onttrekkingen zijn ontstaan bij de Kadernota 2010-2013 om invulling te geven aan de bezuinigings-taakstelling van € 1,2 miljoen over de periode 2009 -2014 (per jaar € 200.000). Vanaf 2015 komt deze te vervallen.

B022 Cofinanciering EU-projecten 07-13

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	1.900	1.900	1.900	1.900
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	-1.000	-1.000
Onttrekking				
Reeds besloten	-2.105	-2.101	-2.083	-2.083
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	345	1.183
Saldo (*)	-205	-201	-838	0

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de reserve)

De reguliere storting bedraagt € 1,9 mln. Vanaf 2014 wordt de storting in deze reserve verlaagd met € 1 mln. als gevolg van de provinciale ombuigingen.

De meerjarenramingen van de onttrekking aan de reserve cofinanciering EU-projecten 2007-2013 houdt gelijke tred met de lagere cofinancieringuitgaven voor het oude programma en de geleidelijke start van het nieuwe programma voor de periode 2014-2020. Verder vervalt de onttrekking aan deze reserve voor de (gedeeltelijke) cofinanciering van het pMJP.

B024 Investeringsimpuls Flevoland Almere

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	5.775	6.775	6.775	6.775
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	0	0
Onttrekking				
Reeds besloten	-7.975	-7.975	-7.975	-7.975
Nieuwe mutaties vanaf 2012	100	1.200	1.200	3.375
Saldo (*)	-2.100	0	0	2.175

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de reserve)

De onttrekkingen aan de reserve volgen het kasritme, de lasten voor IFA2 zijn daarop meerjarig aangepast; dit leidt tot correcties. In 2012 is de onttrekking aan de reserve IFA met € 100.000 verlaagd, omdat het kasritme (de uitgavenprognose) lager is dan voorzien. In 2013 en 2014 vinden correcties plaats van elk € 1,2 miljoen en in 2015 van € 3,4 miljoen. In totaal wordt in 2011 tot en met 2015 € 35 miljoen onttrokken conform statenvoorstel IFA2 van 27-1-2011.

B025 Omgevingsplan Flevoland

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	2.305	2.305	2.305	2.305
Nieuwe mutaties vanaf 2012	-577	-519	-520	-520
Onttrekking				
Reeds besloten	-2.305	-2.305	-2.305	-2.305
Nieuwe mutaties vanaf 2012	1.126	2.305	2.305	2.305
Saldo (*)	549	1.786	1.785	1.785

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de reserve)

De storting komt overeen met de bestaande meerjarenraming, waarbij rekening is gehouden met een aantal mutaties op de reserve ten gunste van de apparaatlasten (structureel € 0,5 miljoen). Een deel van de proceskosten is namelijk omgezet in apparaatlasten.

De proceskosten voor de speerpunten worden gedekt uit de reserve Omgevingsplan. Jaarlijks worden op basis van de programmaplannen de budgetten vanuit de reserve Omgevingsplan verdeeld naar de diverse

speerpunten (conform vigerend beleid 75% van de te verwachten uitgaven). In 2012 worden (voorlopig) onderstaande bedragen in de begroting geraamd:

- Oostvaarderswold € 488.000;
- Noordelijk Flevoland € 131.000;
- Markermeer/IJmeer € 300.000;
- Luchthaven Lelystad/OMALA € 260.000.

De overige 25% voor 2012 blijft gereserveerd in de reserve Omgevingsplan. De procesgelden voor 2013 en verder staan gereserveerd in de reserve Omgevingsbeleid.

B026 Infraconds

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	3.803	3.884	3.884	3.884
Nieuwe mutaties vanaf 2012	-1.169	-1.368	-1.268	-1.252
Onttrekking				
Reeds besloten	0	0	0	0
Nieuwe mutaties vanaf 2012	-2.764	-887	-908	-3.509
Saldo (*)	-130	1.629	1.708	-877

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de reserve)

Er is een relatie tussen de opbrengst uit de opcenten MRB en de storting in het Infraconds. Deze is gebaseerd op de opbrengst van 6 opcenten (ofwel 7,86% van de heffing). Als gevolg van provinciale ombuigingen wordt daar met ingang van 2012 € 1,0 miljoen op gekort. Op basis van vorenstaande bedraagt de storting 2012 afgerond € 2,6 mln.

De onttrekkingen aan het Infraconds zijn bedoeld ter gedeeltelijke dekking van de investeringen binnen het PMIT 2012-2016 en de exploitatielasten binnen programma Bereikbaarheid. Daarnaast wordt in 2012 voor de Stedelijke Bereikbaarheid van Almere (€ 100.000) en voor de planstudie OV-SAAL (€ 60.000) bedragen gedekt uit het Infraconds

B027 p-MJP Landelijk Gebied

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	27	112	0	0
Nieuwe mutaties vanaf 2012	1.352	-72	0	0
Onttrekking				
Reeds besloten	317	118	0	0
Nieuwe mutaties vanaf 2012	-985	-207	-11	-12
Saldo (*)	711	-49	-11	-12

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de reserve)

Landbouw

In 2013-2015 wordt de raming aangepast omdat de middelen voor het versterken van de concurrentiekracht in de landbouw in 2011 al nodig waren voor subsidieverlening.

Water

Er vindt een verschuiving tussen de jaren plaats voor de natuurvriendelijke oevers langs de vaarten, conform het PMIT 2011-2015, waarbij de lasten in 2012 afnemen voor € 285.000, in 2013 met € 320.000 toenemen en in 2014 en 2015 met elk € 10.000 afnemen. Deze verschuiving inclusief de resterende € 15.000 gebeurt via deze reserve.

POP langs assen

Er vindt een verschuiving tussen de jaren plaats voor de kosten van de LAG (Lokale Actie Groep voor Leader-projecten) conform de subsidiebeschikking. Met een verhoging van de kosten in 2012 voor een bedrag van € 19.000, in 2013 met € 19.500, in 2014 met € 20.500 en in 2015 met € 21.500. Deze lasten wordt jaarlijks onttrokken aan deze reserve.

Overige

In 2012 en 2013 wordt rekening gehouden met rentebaten Groenfondsrekening ILG. Dit is een vergoeding van rente over liquide middelen die daar uitstaan. Deze liquide middelen hebben betrekking op het p-MJP. De rentebaten over deze middelen moeten gestort worden in de reserve p-MJP.

In 2013 worden de lasten voor kleine investeringen verhoogd met € 80.000. Deze extra lasten worden gedekt uit de reserve p-MJP.

Mutaties voorzieningen

V011 NJO provinciehuis

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	250	250	250	250
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	100	100
Onttrekking				
Reeds besloten	-181	-50	-347	-193
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	0	0
Saldo (*)	69	200	3	157

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de voorziening)

Het meerjaren onderhoud aan het provinciehuis wordt rechtstreeks ten laste van de daarvoor gevormde voorzieningen gebracht. Om de voorzieningen op het juiste peil te houden, worden hieraan jaarlijks middelen toegevoegd. In de afgelopen jaren is steeds rekening gehouden met een jaarlijkse dotatie van € 250.000. In 2014 stijgt -conform het meerjarenonderhoudsplan- dit bedrag naar € 350.000 per jaar.

V013 NJO wegen

	2012	2013	2014	2015
Storting				
Reeds besloten	4.899	4.621	5.279	5.279
Nieuwe mutaties vanaf 2012	-70	18	-667	-649
Onttrekking				
Reeds besloten	-4.770	-7.935	-5.415	-6.700
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	0	0
Saldo (*)	59	-3.296	-821	-2.088

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de voorziening)

Het niet-jaarlijks onderhoud gaat ten laste van de voorziening wegen. Voorbeelden zijn het vervangen van deklagen van wegen, het conserveren van beton en staal van kunstwerken en objecten.

Ten behoeve van het op afstand bedienen van bruggen en sluizen is vanaf 2014 voor het onderdeel communicatiekosten (+ € 173.000) en voor de kapitaallasten (structureel + € 500.000) extra budget benodigd. De dekking van de hogere lasten vindt tijdelijk ('lenen') plaats door een lagere storting in de voorziening niet-jaarlijks onderhoud landwegen. Vanaf 2014 is het de bedoeling dat de voorziening weer aangevuld wordt met vrijvallende salarislasten voor niet aanwezig bedieningspersoneel.

V014 NJO vaarwegen

	2012	2013	2014	2015
Storting		0		
Reeds besloten	1.474	1.474	1.584	1.584
Nieuwe mutaties vanaf 2012	-15	0	0	0
Onttrekking				
Reeds besloten	-1.550	-2.375	-1.405	-1.225
Nieuwe mutaties vanaf 2012	0	0	0	0
Saldo (*)	-91	-901	179	359

Bedragen x € 1.000 (- =nadelig effect op de voorziening)

Het niet-jaarlijks onderhoud gaat ten laste van de voorziening vaarwegen. Voorbeelden zijn het conserveren van beton en staal van kunstwerken en objecten.

Bijlagen

A. Aanvaarde moties algemene beschouwingen 2011

M	Registratie	Inhoud	Directe financiële consequenties	Toelichting bij de begroting
2	1181588	<p>Verbonden partijen Voorafgaand aan het sluiten van een overeenkomst in het kader van de in het coalitieakkoord bedoelde vitale coalities Provinciale Staten het beoordelingskader Verbonden Partijen met PS wordt besproken en door middel van een Statenvoorstel geactualiseerd Tegelijkertijd een beleidsvisie opstellen met betrekking tot informatievoorziening, sturing en verantwoording bij verbonden partijen en dit in een 'governance' kadernota in PS vast te stellen.</p>	--	In het najaar van 2011 zullen wij een notitie omtrent de definitie de begrippen «verbonden partijen» en «vitale coalities» aan Provinciale Staten zenden.
3	1181584	<p>Verlaging bijdrage Rekenkamer Draagt het college op met een afvaardiging in overleg met de andere drie deelnemende provincies met als doel om de provinciale bijdrage aan de Randstedelijke Rekenkamer met 20% te verlagen.</p>	--	In de ontwerpbegroting 2012 is nog geen rekening gehouden met deze verlaging.
5	1181597	<p>Wetenschappelijke steunfunctie Flevoland Verzoekt het college samen met maatschappelijke partners tot een duurzame oplossing voor de wetenschappelijke steunfunctie Flevoland te komen.</p>	--	In september 2011 is er een overleg van de gedeputeerde met de WsF over de ombuiging, en de mogelijkheden van maatschappelijke partners om bij te dragen aan een oplossing.
7	1181611	<p>Respect Het met respect behandelen van (leden van) PS, GS en een ieder die betrokken is bij het werk van de provincie en hier in de communicatie rekening mee te houden. Bij het benoemen van problemen zo veel mogelijk ook oplossingen aan te dragen.</p>	--	Niet van toepassing op de begroting.
8	1181615	<p>Versobering bestuurskosten. Dragen het Presidium op bij de behandeling van de programmabegroting 2012 PS een voorstel aan te bieden waarin PS voor 2012 en verder betekenisvol versoberen in de directe en indirecte bestuurskosten van Provinciale Staten</p>	--	In de ontwerpbegroting 2012 is nog geen rekening gehouden met versobering. Er is nog geen voorstel ontvangen van het Presidium.

M	Registratie	Inhoud	Directe financiële consequenties	Toelichting bij de begroting
		Te onderzoeken of en op welke termijn de uitkering bij aftreden van statenleden kan worden beëindigd en PS een voorstel aan te bieden.		
9	1181619	N-50 traject Ramspol-Kampen-Noord Verzoeken het college in overleg te treden met de Overijssel, alsmede Rijkswaterstaat en ze verzoeken ook het resterende stuk N50 traject Ramspol - Kampen -Noord te verbreden en te onderzoeken of een wisselstrook op de Eilandbrug haalbaar is.	--	Niet van toepassing op de begroting.

B. Overzicht reserves en voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

	2011		2012		2013		2014		2015		Oormerken 2011 e.v.
	Begin	Bij Af Eind	Bij Af Eind	Bij Af Eind	Bij Af Eind	Bij Af Eind	Bij Af Eind	Bij Af Eind			
Algemene reserves	15.672	11.514 7.969 19.217	61 19.156 61 19.156	61 19.094 61 19.094	61 19.033 61 19.033	19.033	7.324				
Algemene reserves	15.672	11.514 7.969 19.217	61 19.156 61 19.156	61 19.094 61 19.094	61 19.033 61 19.033	19.033	7.324				
Bestemmingsreserves	197	1.524 590 1.132	2.544 262 3.414	900 216 4.097	900 52 4.945	900	2.268				
B003 Personele rietskosten	869	321 1.765 869	1.765 869 869	496 73 40 496	529 43 56 496	869	869				
B004 Cofinanciering EU-projecten 94-99	2.087	73 40 430	73 40 463	73 13 30	73 13 43	1.765	1.765				
B005 Cofinanciering EU-projecten 00-06	397	13 302 4	13 302 4	13 17 30	13 17 30	1.765	1.765				
B006 Grootschalige kunstprojecten	293	1.883 9.099 8.396	2.700 470 10.626	2.700 229 13.098	2.700 18 200 105	1.765	1.765				
B008 Monumentenzorg	15.612	50 43 424	468 37 387	468 387 387	468 387 387	56	56				
B009 Ontwikkelingsstrategische projecten	468	2.489 3.115 18.040	18.040 650 18.040	18.040 468 18.040	18.040 18 200 105	19.998	1.310				
B010 Projecten Wonen Welzijn Zorg	416	18 200 650	18 200 650	18 200 468	18 200 468	18	18				
B011 Sportaccommodaties c.a.	18.666	86 328	328 242 242	328 242 242	328 242 242	387	387				
B016 Verantwoordelijke projecten Zuidereelijn	831	1.900 3.947 2.940	2.105 2.735 1.900	2.101 2.534 1.900	2.101 2.534 1.900	18.040	18.040				
B017 Technische bijstand Europa	242	7.975 18.978 4.407	5.775 7.875 2.307	6.775 6.775 2.307	6.775 6.775 2.307	18.040	18.040				
B018 Voorfin.investeringen (afgesloten)	4.987	2.305 3.450 223	1.728 1.179 772	1.786 772 772	1.786 772 772	328	328				
B019 Reserve risico kapitaalverstrekking	15.410	3.764 2.290 8.211	2.634 2.764 8.081	2.516 887 9.710	2.616 908 11.418	328	328				
B020 Egalisatiereserve jeugdzorg	1.368	2.669 3.866 1.608	1.379 668 2.318	39 89 2.269	11 2.258 154	1.696	1.696				
B022 Cofinanciering EU-projecten 07-13	6.737	44 154	154 198 198	154 198 198	154 198 198	1.696	1.696				
B024 Investeringsimpuls Flevoland Almere	2.795	24.749 46.275 50.047	18.764 16.068 52.743	16.720 10.536 59.927	15.781 9.723 64.984	1.696	1.696				
B025 Omgevingsplan Flevoland	198	86 328	328 242 242	328 242 242	328 242 242	4.462	4.462				
B026 Intrafonds	2.795	1.900 3.947 2.940	2.105 2.735 1.900	2.101 2.534 1.900	2.101 2.534 1.900	1.785	1.785				
B027 p-MUP Landelijk Gebied	6.737	3.764 2.290 8.211	2.634 2.764 8.081	2.516 887 9.710	2.616 908 11.418	1.785	1.785				
B028 GO-gelden	2.795	2.669 3.866 1.608	1.379 668 2.318	39 89 2.269	11 2.258 154	2.632	3.509				
Bestemmingsreserves	71.573	24.749 46.275 50.047	18.764 16.068 52.743	16.720 10.536 59.927	15.781 9.723 64.984	17.297	9.060				
Voorzieningen	902	-262 640	640 640 640	640 640 640	640 640 640	640	640				
V005 Grondwaterbeheer	1.223	250 99 1.374	250 181 1.443	250 50 1.643	350 347 1.646	350	193				
V011 NUO provinciehuus	8.161	5.279 6.010 7.430	4.829 4.770 7.489	4.639 7.935 4.193	4.612 5.415 3.390	4.630	6.700				
V013 NUO wegen	2.323	1.301 2.630 994	1.459 1.550 903	1.474 2.375 2	1.584 1.405 1.81	1.584	1.225				
V014 NUO vaarwegen	2.706	149 2.855	149 3.005 149	3.154 149 3.303	3.303 149 3.452	3.303	3.452				
V015 Pensioen/lijfrenten GS	95	95 95 95	95 95 95	95 95 95	95 95 95	95	95				
V018 Rechten van personeel derden	2.020	2.020 2.020 2.020	2.020 2.020 2.020	2.020 2.020 2.020	2.020 2.020 2.020	2.020	2.020				
V035 Onbare Vorderingen	283	77 205	205 205 205	205 205 205	205 205 205	205	205				
V036 Verkoop aandelen Essenti/NUON	17.713	6.717 8.816 15.614	6.687 6.501 15.800	6.512 10.360 11.952	6.695 7.167 11.460	6.713	8.118				
Voorzieningen	104.958	42.981 63.060 84.878	25.451 22.631 87.699	23.232 20.957 89.973	22.476 16.952 95.498	24.010	17.178				
Totaal	104.958	42.981 63.060 84.878	25.451 22.631 87.699	23.232 20.957 89.973	22.476 16.952 95.498	24.010	17.178				40.597

Toelichting reserves en voorzieningen

Algemeen

Eens in de 4 jaar wordt een nota reserves en voorzieningen uitgebracht waarin het beleid wordt uiteengezet. In januari 2011 is de nieuwe nota reserves en voorzieningen vastgesteld. Hieronder worden in het kort de in de nieuwe nota opgenomen toelichtingen bij de bestaande reserves en voorzieningen vermeld.

Reserves

Algemene reserve (NR: A001)

De algemene reserve is noodzakelijk om te voorkomen dat bij incidentele tegenvallers ombuigingen op het bestaande beleid nodig zijn. Ook kan de reserve worden benut voor incidentele uitgaven waarvoor geen andere dekking beschikbaar is. Tenslotte wordt de algemene reserve in voorkomende gevallen gebruikt om geormerkte middelen van het ene naar het andere jaar over te hevelen.

Voor de algemene reserve is een bandbreedte vastgesteld. Deze bedraagt minimaal 5% en maximaal 10% van de begrotingsomvang voor bestemming; met de begrotingsomvang wordt bedoeld het totaal van de geraamde c.q. verantwoorde lasten in het jaar waarop de bandbreedte van toepassing is.

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit van de provincie. De noodzakelijke minimumomvang van de algemene reserve wordt mede bepaald door het risicoprofiel van de provincie en de andere mogelijkheden die er zijn om eventuele tegenvallers op te vangen. Dit wordt jaarlijks in de paragraaf weerstandvermogen in begroting en jaarstukken toegelicht.

Reserve personele frictiekosten (NR: B003)

De reserve wordt ingezet voor:

- (tijdelijke) bovenformatieve formatieplaatsen;
- tijdelijke dubbeling van een functie (voor maximaal 3 maanden);
- personele knelpunten;
- vervanging bij langdurige ziekte (langer dan zes maanden);
- complexe personeelsdossiers en / of afvloeiingskosten;
- organisatieontwikkeling.

Reserve strategische en ontwikkelingsprojecten (NR: B009)

De reserve is ingesteld om projecten te realiseren / stimuleren die van strategisch belang zijn voor de provincie en bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de provincie. Het gaat daarbij om majeure projecten die naar hun omvang niet binnen de jaarlijks in de begroting beschikbare middelen kunnen worden opgevangen.

Voor een beroep op deze reserve zijn de volgende randvoorwaarden gesteld:

- het gaat om - veelal grootschalige - projecten met substantiële effecten, uitstraling en betekenis voor Flevoland
- op deze reserve wordt geen beroep gedaan op grond van het feit dat bestaande budgetten of andere reserves niet toereikend zijn;
- het gaat niet om onderwerpen die in de reguliere begroting thuishoren omdat zij met een zekere regelmaat voorkomen;
- het gaat om publieke zaken waarvan nadrukkelijk een multipliereffect mag worden verwacht.

Reserve vervangende projecten Zuiderzeelijn (NR: B016)

Het doel van de reserve is de realisatie van projecten tot verbetering en versterking van de bereikbaarheid en economische ontwikkeling van Flevoland, die kunnen worden gezien als compensatie voor het niet doorgaan van de Zuiderzeelijn. De reserve blijft in stand tot de daarmee te realiseren projecten zijn afgerond; daarna kan de reserve worden opgeheven (indicatie 2020)

Reserve risico's kapitaalverstrekkingen (NR: B019)

Het doel van de reserve is om middelen beschikbaar te hebben ingeval verstrekte risicovolle leningen niet worden terugbetaald, verleende garanties of borgstellingen worden aangesproken of als deelnemingen via aandelenkapitaal hun waarde verliezen. Per geval (lening, garantie, deelneming) wordt bij het moment van besluitvorming bezien of er sprake is van een risicovolle situatie en in welke mate de reserve daarvoor moet worden versterkt.

Reserve proceskosten speerpunten Omgevingsplan (NR: B025)

Voor de uitvoering van de speerpunten is externe deskundigheid nodig, die kan wisselen afhankelijk van de fase waarin het speerpunt zich bevindt. Voor elk speerpunt wordt een bestuursopdracht door PS vastgesteld, waarbij een inzicht wordt gegeven in de uitgaven die voor de speerpunten zullen worden gedaan. Vanwege het ongelijkmatig verloop van de uitgaven is een reserve ingesteld; hierdoor wordt het jaarlijks beslag op de begroting geëgaliseerd.

Reserve p-MJP landelijk gebied (NR: B027)

De reserve is ingesteld om in enig jaar niet bestede cofinancieringsmiddelen voor het p-MJP 2007-2013 beschikbaar te houden voor latere jaren zodat de afspraken uit de bestuursovereenkomst kunnen worden gerealiseerd. De provinciale cofinanciering voor het p-MJP is gelijkmatig beschikbaar over de jaren 2007-2013. De feitelijke inzet hiervan wisselt echter van jaar tot jaar. Om die reden is deze egalisatiereserve ingesteld.

Reserve GO-gelden (NR: B028)

De reserve is ingesteld om in enig jaar niet bestede GO-gelden beschikbaar te houden voor latere jaren zodat de afspraken uit de CAO kunnen worden gerealiseerd.

Reserve jeugdzorg (NR: B020)

De reserve wordt gebruikt om niet bestede provinciale gelden voor de jeugdzorg beschikbaar te houden voor latere jaren. Met ingang van het afsprakenkader 2010-2011 is de provincie verantwoordelijk voor het opvangen van de fluctuaties in vraag en aanbod naar jeugdzorg. Een buffer is daarom onontbeerlijk.

Reserve Infracfonds (NR: B026)

Het doel van het Infracfonds is om, op basis van de gestelde doelstellingen van PS in de nota Mobiliteit Flevoland, de bereikbaarheid en verkeersveiligheid van de provincie Flevoland op lange termijn te waarborgen en te verbeteren.

De primaire functie van het Infracfonds is sparen. Gelet op de hoogte van de jaarlijkse dotatie versus het benodigde investeringsvolume op termijn worden de eerste jaren gebruikt om financieel volume te creëren.

Reserve cofinanciering EU-projecten 94-99 (NR: B004)

Het oorspronkelijke doel van de reserve (egalisatie van de provinciale cofinanciering) is afgewikkeld. De reserve is nu bedoeld voor de afwikkeling van een verwachte claim.

Reserve cofinanciering EU-projecten 2000-2006 (NR: B005)

Het oorspronkelijke doel van de reserve (egalisatie van de provinciale cofinanciering) is afgewikkeld. De reserve is nu bedoeld voor de afwikkeling van de eindafrekening. Aangezien afronding van de

programmaperiode vanaf twee jaar na afloop plaatsvindt en definitieve vaststelling door de Europese Commissie enkele jaren later, moeten provinciale cofinancieringsmiddelen beschikbaar blijven.

Reserve technische bijstand Europa (NR: B017)

Voor de uitvoeringskosten van de Europese programma's zijn, onder de noemer technische bijstand, middelen beschikbaar gesteld. Het betreft hier salariskosten (inclusief overhead), accountantskosten en overige (declarabele) kosten. Deze uitvoeringskosten hebben geen gelijkmatig verloop. Met deze egaliseringsreserve kunnen de schommelingen in de kosten van Technische Bijstand in een verantwoordingsjaar worden opgevangen.

Reserve cofinanciering EU-projecten 2007-2013 (NR: B022)

Het doel van de reserve is om de provinciale cofinanciering voor de projecten uit het Europese programma 2007-2013 gelijkmatig ten laste van de begroting te laten komen.

Reserve investeringsimpuls Flevoland-Almere (NR: B024)

De provincie wil met het IFA in de periode 2007-2020 het volgende realiseren:

- krachtige impulsen voor de ontwikkeling van een uniek stedelijk klimaat in Almere en het versterken van de economische positie van Almere binnen de Noordvleugel van de Randstad.
- Impulsen voor ideeën, ondernemingen en mensen, waardoor Almere duurzaam aantrekkelijk blijft en waarbij het gaat om investeringen in de sociale, culturele en economische infrastructuur.

Reserve grootschalige kunstprojecten (NR: B006)

De reserve heeft twee doelen:

- Realisatie van landschapskunstwerken.
- Toepassing 1% kunstregeling bij investeringen in infrastructuur, verbouwing, nieuwbouw of aankoop van provinciale gebouwen door de provincie die een bedrag van 10 miljoen euro te boven gaan.

Reserve monumentenzorg (NR: B008)

De reserve heeft tot doel om middelen beschikbaar te hebben om financiële bijdragen toe te kennen voor restauratie en onderhoud van rijks- en gemeentelijke monumenten, overeenkomstig het daarvoor vastgestelde beleid.

Reserve projecten wonen, welzijn, zorg (NR: B010)

Deze reserve wordt bij de Jaarrekening 2011 opgeheven. De saldi zijn overgeheveld naar de reserve personele frictiekosten voor de dekking van transitiekosten.

Reserve Sportaccommodaties/grootschalige sportmanifestaties (NR: B011)

De reserve ondersteunt de uitvoering van het sportbeleid door bijdragen te verstrekken aan:

- de stimulering van een voor Flevoland toereikend sportvoorzieningsniveau
- subsidie voor sportaccommodaties met een regionale, provinciale of landelijke betekenis
- grote sportmanifestaties

Voorzieningen

Voorziening niet-jaarlijks onderhoud Provinciehuis (NR: V011)

De voorziening is bedoeld om het Provinciehuis inclusief de daarin aanwezige installaties in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een opgesteld meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.

Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door Provinciale Staten vastgesteld. Het huidige plan dat op 8 oktober 2009 door Provinciale Staten is vastgesteld betreft de periode 2009-2013. In het plan is inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen voor het niet-jaarlijks onderhoud in die periode kosten zullen worden gemaakt.

Voorziening niet-jaarlijks onderhoud landwegen (NR: V013)

De voorziening is bedoeld om het provinciaal wegennet voor een lange periode in stand te houden; daarvoor is periodiek niet-jaarlijks onderhoud nodig aan provinciale verhardingen, kunstwerken, verkeersregelinstallaties en openbare verlichtinginstallaties.

Op basis van inspecties en rekening houdend met de aspecten bereikbaarheid, verkeersveiligheid en staat van onderhoud worden meerjaren onderhoudsprogramma's opgesteld. Op basis hiervan wordt de jaarlijkse dotatie en onttrekking bepaald. De meerjaren onderhoudsprogramma's worden éénmaal per vijf jaar aangeboden aan Provinciale Staten. De uitwerking vindt plaats in het jaarlijks op te stellen PMIT.

Voorziening Grondwaterbeheer (NR: V005)

De voorziening is bestemd voor het egaliseren van jaarlijkse verschillen tussen uitgaven wegens grondwaterbeheer (inclusief schadevergoedingen) en inkomsten uit de grondwaterheffing. De bestedingsdoelen van de grondwaterheffing vloeien voort uit de Waterwet (voorheen de Grondwaterwet), artikel 7.7. De doelen zijn maatregelen om nadelige effecten van grondwateronttrekkingen te compenseren, onderzoeken ten behoeve van het grondwaterbeleid, het grondwaterregister en schade in verband met onttrekkingen. Ook het met deze taken belaste personeel kan betaald worden uit de grondwaterheffing. Besteding aan andere doelen is niet toegestaan.

Voorziening Pensioenen en uitkeringen leden GS (NR: V015)

Uit de voorziening wordt een tweetal aanspraken gedekt:

- uitkeringen van voormalige gedeputeerden (die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt);
- pensioenen van voormalige gedeputeerden

Voorziening Rechten van personeel derden (NR: V018)

In verband met de overname van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) van de Hulpverleningsdienst Flevoland door Bureau Jeugdzorg Flevoland (BJZF) in 2004 is er door Provincie Flevoland een voorziening getroffen voor de financiële verplichting aan het AMK personeel, die voortvloeit uit de overgang van pensioenfondsen bij vervroegde uittreding en de zogenaamde exit-kosten. De verplichting geldt voor een termijn van 15 jaar.

Voorziening oninbare vorderingen (NR: V035)

Deze voorziening is bedoeld voor vorderingen op debiteuren waarvan de inbaarheid per balansdatum zeer onzeker is. Het bedrag in de voorziening is volledig gebaseerd op specifieke vorderingen.

Voorziening verkoop aandelen NUON/Essent (NR: V036)

In de verkooptransactie aandelen Essent/Nuon is een aantal garanties en een vrijwaring opgenomen van de voormalige publieke aandeelhouders aan de nieuwe aandeelhouders. Het totale bedrag aan aansprakelijkheid voor de Provincie Flevoland bedraagt € 379.000 en is onder de naam Escrow niet aan de aandeelhouders

uitgekeerd, maar op een geblokkeerde rekening geplaatst. De maximale duur van de aansprakelijkheid bedraagt 5 jaar.

De voorziening is bedoeld ter dekking van het risico dat de vordering die bestaat op de Escrow niet tot uitkering komt. Conform advies Cie BBV en accountant is deze voorziening opgenomen tegenover de vordering op de Escrow.

C. Verloopstaat 2011-2012

(bedragen x € 1.000)

Onderdelen van de begroting	Geautoriseerd door PS			Nog niet geautoriseerd door PS			Totaal wel/niet geautoriseerd	Ontwerpbegroting 2012	Verschil
	Schijf 2012 uit begroting 2011 na wijziging	Kadernota 2012-2015 (2.1.1)	Totaal eerder geautoriseerd	Provinciale ombuigingen (2.1.4)	Effect overige mutaties (2.1.5)	Totaal nog niet geautoriseerd			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1. Ruimte	4.311	0	4.311	-31	-516	-547	3.764	3.764	0
2. Bereikbaarheid	16.352	0	16.352	-285	4.105	3.820	20.172	20.172	0
3. Economie	3.921	0	3.921	-164	980	816	4.737	4.737	0
4. Samenleving	19.616	0	19.616	-861	284	-577	19.039	19.039	0
5. Investeringsagenda	10.825	0	10.825	0	1.347	1.347	12.173	12.173	0
6. Bestuur	-90.717	-8.045	-98.762	-3.130	-6.364	-9.494	-108.256	-108.256	0
Programma's	-35.692	-8.045	-43.737	-4.471	-163	-4.634	-48.371	-48.371	0
C1. Personeel en organisatie	35.326	3.000	38.326	0	129	129	38.455	38.455	0
C2. Facilitaire Zaken	5.541	0	5.541	0	23	23	5.564	5.564	0
C3. Bestuur, advies en communicatie	458	0	458	-69	-12	-81	378	378	0
C4. Financien	26	300	326	0	0	0	326	326	0
C5. Informatisering en automatisering	3.446	180	3.626	0	22	22	3.649	3.649	0
Bedrijfsvoering	44.797	3.480	48.277	-69	163	94	48.371	48.371	0
Saldo	9.105	-4.565	4.540	-4.540	0	-4.540	0	0	0

Toelichting op de verloopstaat

De verloopstaat maakt de aansluiting zichtbaar tussen de schijf 2012 uit vastgestelde Programmabegroting 2011 (na wijziging = kolom 1) en de Programmabegroting 2012.

Doel

Met de verloopstaat wordt een aantal effecten beoogd. Zo maakt de verloopstaat de financiële verwerking van verschillende typen mutaties in de begroting 2012 inzichtelijk. Dit betreffen mutaties veroorzaakt door:

- Verwerking van de Kadernota 2012-2015;
- Verdeling van loon- en prijswijzigingen;
- Nieuwe begrotingsvoorstellen;
- Ombuigingen.

Tevens geeft de verloopstaat aan welke financiële mutaties wel én nog niet door Provinciale Staten geautoriseerd zijn.

Kolom 2

In kolom 2 zijn de mutaties uit de Kadernota 2012-2015 voor de jaarschijf 2012 opgenomen.

Kolom 4

In kolom 4. is het totale effect van de provinciale ombuigingen in beeld gebracht. In deel IV van de begroting worden de onderliggende voorstellen toegelicht.

Kolom 5

Deze kolom bestaat uit een aantal mutaties die toegelicht zijn in paragraaf 2.1.5.

Gedurende een begrotingsproces worden aanpassingen doorgevoerd; vaak regulier. Zo kunnen zich budgetneutrale wijzigingen voor (bijvoorbeeld verschuivingen tussen begrotingsposten, of bijvoorbeeld het actualiseren van doeluitkeringen waarbij zowel lasten als baten worden aangepast). De voornaamste afwijkingen zijn bij het betreffende programmaonderdeel toegelicht.

De Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven 2012-2015 is geactualiseerd. Deze actualisatie betreft, conform de bestendige gedragslijn, onder andere de doorwerking van de Jaarrekening 2010, de actualisatie van het investeringsritme van geplande investeringen, het toevoegen van vervangingsinvesteringen aan bijvoorbeeld de jaarschijf 2015.

Op een aantal begrotingsposten wordt jaarlijks loon- en prijscompensatie toegekend. Voor 2012 heeft de loon- en prijscompensatie alleen betrekking op subsidies aan derden (1,25%). De stijging van de lasten die deze toekenning met zich meebrengt, is ten laste van de stelpost loon- en prijscompensatie gebracht.

Als laatste zijn de ruimtevragende voorstellen en voorstellen die ten laste van de reserves gebracht worden in deze kolom opgenomen.

De kolommen 6 tot en met 9 geven totaalstellingen van de mutaties, en inzicht in het nieuwe kader dat met de vaststelling van de begroting 2012 wordt geautoriseerd.

D. Invulling ombuigingen 2012-2015

Programma	Programmaonderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting
1. Ruimte	1.3 Natuur en Milieu		-43	-43	-32 -43	Taakstelling Omgevingsdienst Flevoland Verlaging Subsidie IVN / NMF 25%
	1.4 Ruimte	-13	-13	-13	-13	Beëindiging Stimuleren vernieuwende activiteiten
		-2 -16	-5 -21	-9 -21	-9 -21	Ombuiging op geo-informatie. Beëindiging budget gedrukte kartografische kaarten
2. Bereikbaarheid	2.2 Mobiliteit			-1.265	-1.265	Herprioritering/versoering PMIT met als optie wijziging waarderingsgrondslagen en afschrijvingstermijnen
		-185	-183	-183	-183	Beëindiging budget 'kleine investeringen wegen'
		-100	-100	-100	-100	Beëindiging budget 'kleine investeringen vaarwegen'
3. Economie	3.1 Werkgelegenheid		9	9	9	Beëindiging subsidie Ondersteuning SER Flevoland
		-20	-20	-20	-20	Beëindiging jaarlijkse publicatie Flevonomics
			-100	-100	-100	Beëindiging projectsubsidies Scholingsoffensief
			-228	-228	-228	Beëindiging meerjarige projectsubsidies Ondernemersbeleid
		-92	-189	-189	-189	Afbouwen activiteiten economische gebiedspromotie
		-45	-45	-45	-45	Beëindiging bijdrage Flevo-aak
	-200	-315	-315	Verlaging subsidie OntwikkelingsMaatschappij Flevoland		
	3.2 Ontwikkeling en innovatie	-7	-7	-7	-7	Verlaging subsidie Land-, tuin- en bosbouw
			-90	-140	-140	Verlaging subsidie Toerisme Flevoland Promotie
4. Samenleving	4.1 Samenleving en voorzieningen	-10	-20	-20	-20	Beëindigen subsidie Bestuurskosten vrijwilligersorganisaties
			-449	-899	-899	Verlaging subsidie CMO Flevoland
		-30	-30	-30	-30	Beëindiging subsidie Projecten welzijn
		-177	-158	-142	-137	Verlaging subsidies Versterking voorzieningen (Projecten sociale agenda)

Programma	Programmaonderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting
		-37	-78	-78	-78	Beëindiging subsidie Telefonische hulpdiensten
		-33	-70	-70	-70	Beëindiging subsidie Slachtofferhulp IJsseland/Flevoland
		-156	-376	-501	-501	Verlaging subsidie Sport Service Flevoland
		-11	-23	-23	-23	Beëindiging subsidie Sportmanifestaties
		-36	-36	-36	-36	Beëindiging subsidie Sportverkiezing Flevoland
		-20	-39	-39	-39	Beëindiging subsidie Grootschalige sportaccommodaties
			-19	-19	-19	Beëindiging subsidie Regiocoach zeilen Lelystad
			-26	-26	-26	Verlaging subsidie Steunfunctie archeologie/monumenten
			-18	-35	-35	Verlaging subsidie Centrum Amateurkunst Flevoland
			-40	-80	-80	Verlaging subsidie Kunstzinnige vorming prim. onderwijs
		-25	-125	-215	-215	Verlaging subsidie Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken
			-90	-182	-182	Beëindiging subsidie WSF-bibliotheek Almere
					-1.522	Verlaging subsidie Omroep Flevoland (onderzoek)
	4.2 Jeugdzorg	-100	-200	-300	-400	Verlaging subsidie Jeugdzorg (oplopend naar 2015) op: <ul style="list-style-type: none"> • Vitree € 50.000 • Nieuw Veldzicht € 50.000 • Eigen Kracht Centrale € 100.000 • Noodfonds € 100.000 • Interprovinciaal beleid € 45.000 • Week van de jeugdzorg € 30.000 • Overige kosten € 25.000
		-150	-315	-465	-615	Verlaging subsidie Jongerenbeleid (oplopend naar 2015) op: <ul style="list-style-type: none"> • Studieconferenties Gaaf € 50.000 • Lagerhuis en nationaal jeugddebate € 15.000 • Overige kosten jeugdbeleid € 100.000

Programma	Programmaonderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting
						<ul style="list-style-type: none"> Afsprakenkader gemeenten € 375.000 GGD VKM € 75.000
	4.3 Cultureel erfgoed en kunstuitingen		-125	-250	-250	Verlaging subsidie Nieuw Land Erfgoedcentrum
		-5	-5	-5	-5	Beëindiging subsidie Cultuureducatie voortgezet onderwijs
			-13	-13	-13	Beëindiging subsidie Zomeracademie Appolo
		-35	-64	-64	-64	Verlaging subsidie 1-jarige cultuurprojecten
			-17	-17	-17	Beëindiging subsidie Flevolands Jeugd Symfonisch Orkest
		0,4	0,4	0,4	0,4	Beëindiging subsidie Scholieren Filmfestival
		-35	-70	-70	-70	Beëindiging subsidie Beeldende kunst excl. Almere/L'stad
			-25	-25	-25	Verlaging subsidie Cultuurparticipatie
			-21	-21	-21	Beëindiging subsidie Bevrijdingsfestival
			-178	-178	-178	Verlaging subsidie 3-jarige podiumprojecten regiobelang
			5	5	5	Verhoging subsidie Flitssubsidies voor de jeugd
5. Investeringsagenda	5.7 p-MJP			-30	-30	Verlaging cofinanciering Versterken leefbaarheid platteland
				-50	-50	Verlaging cofinanciering Toeristische activiteiten
				-50	-50	Verlaging cofinanciering Basiszorg
				-4	-4	Verlaging cofinanciering Dorpsvernieuwing
				-16	-16	Verlaging cofinanciering Leefomgeving
6. Bestuur	6.1 Samenwerking & Bestuurlijke positionering	-70	-70	-70	-70	Beëindiging Dag van Flevoland
		-13	-13	-13	-13	Verlaging Representatiekosten bestuur
			-30	-30	-30	Vermindering aantal dienstauto's van 4 naar 3
		-48	-48	-48	-48	Beëindiging website Flevoportaal (Flevogids)
		-11	-11	-11	-11	Beëindiging budget voor bestuurscalemiten
		-96	-96	-96	-96	Beëindiging Infopagina provincienieuws
		-11	-11	-11	-11	Beëindiging budget Bestuurlijke lobby Flevoland (o.a.

Programma	Programmaonderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting
		-4	-4	-4	-4	Flevo-ontbijt)
		-40				Beëindiging budget Lobbyruimte Den Haag
			-125	-125	-125	Beëindiging Imago-onderzoek
		-45	-81	-81	-81	Verlaging kosten Inter Provinciaal Overleg
		-25	-25	-25	-25	Afbouw samenwerkingsrelatie Dmitrov
		-44	-44	-44	-44	Versobering Relatiegeschenken
						Verlaging budget Nieuwsbrieven
	6.2 Openbare orde en veiligheid	-5	-5	-5	-5	Versobering ondersteuning Provinciaal Coördinatie Centrum
		-5	-5	-5	-5	Beëindiging subsidie St. Marker Reddingsboot KNBRD
		-18	-18	-18	-18	Versobering Opleidingen en oefenen
		-2	-2	-2	-2	Versobering budget Veiligheidsnet
	6.4 Onvoorzien en stelposten		-500	-500	-500	Vanaf 2013 wordt versoberd op interne en externe I&P-compensatie
	6.5 Reserves	-75	-75	-75	-75	Beëindiging storting reserve Wonen, Welzijn en Zorg
				-1.000	-1.000	Halvering provinciale cofinanciering EU-projecten periode 2014-2020 wegens verwachte verlaging EU-financiering
		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	Verlaging storting reserve infrafonds
Totaal ombuiging op Programmalasten		- 2.851	- 6.022	- 9.773	-11.579	
Ombuiging op Bedrijfsvoering:						
	a. Formatiereductie ca 50 fte	-1.784	-2.649	-3.000	-3.802	Verwerking via begrotingswijziging 2012
	b. Materiele overheadkosten	-741	-1.069	-1.250	-1.250	
	c. Risicobuffer	836	972	-273	1035	
Totaal ombuiging op Bedrijfsvoering		-1.689	-2.746	-4.523	-4.017	
Storting reserve strategische en ontwikkelingspr.					1.500	
Totaal ombuiging 2012-2015		-4.540	-8.768	-14.296	-14.096	

E. Begrotingsstructuur 2012

Programma	Programmaonderdeel	Product	Pf-houder			
1	Ruimte	1.1	Omgevingsbeleid	1.1.1	Omgevingsplan	Bliek
		1.2	Water	1.2.1	Water	Bliek
		1.3	Natuur en Milieu	1.3.1	Natuur	Bliek
				1.3.2	Milieu en duurzaamheid	Lodders (Milieubeleid) / Appelman (Klimaat en energie)
				1.3.3	Omgevingsdienst Flevoland	Bliek (transitie) / Lodders (inhoudelijk)
		1.4	Ruimtelijk beleid	1.4.1	Woonbeleid	Bliek
				1.4.2	Ruimtelijke kaderstelling	Bliek
				1.4.3	Doorwerking beleid in gemeentelijke plannen	Bliek
				1.4.4	Ruimtelijke informatievoorziening	Bliek
		2	Bereikbaarheid	2.1	Openbaar vervoer	2.1.1
2.2	Mobiliteit			2.2.1	Mobiliteit	Lodders
				2.2.2	Verkeersveiligheid	Lodders
				2.2.3	Onderhoud provinciale wegen	Lodders
				2.2.4	Onderhoud provinciale vaarwegen	Lodders
				2.2.5	Investering provinciale wegen	Lodders
				2.2.6	Investering provinciale vaarwegen	Lodders
3	Economie	3.1	Werkgelegenheid	3.1.1	Werken en Economisch vestigingsklimaat	Appelman
				3.1.2	Europese programma's	Appelman / Bliek (Europa coördinatie)
		3.2	Ontwikkeling en innovatie	3.2.1	Economische clusters	Appelman
4	Samenleving	4.1	Samenleving en Voorzieningen	4.1.1	Samenleving en Voorzieningen	Lodders
				4.1.2	Provinciale Steunfunctie	Lodders
		4.2	Jeugdzorg	4.2.1	Jeugdzorg	Witteman
				4.2.2	Jongerenbeleid	Witteman
		4.3	Cultureel erfgoed en Culturele infrastructuur	4.3.1	Cultureel erfgoed	Lodders
				4.3.2	Kunstuitingen	Lodders
5	Investerings-agenda	5.1	Oostvaarderswold	5.1.1	Oostvaarderswold	Witteman
		5.2	Zuidelijk Flevoland	5.2.1	Zuidelijk Flevoland	Bliek (MRA & Almere 2.0) / Witteman (IFA inhoudelijk) / Verbeek (IFA coördinatie)
				5.3	Noordelijk Flevoland	5.3.1
		5.4	Markermeer/IJmeer	5.4.1	Markermeer/IJmeer	Bliek
		5.5	Luchthaven Lelystad / OMALA	5.5.1	Luchthaven Lelystad / OMALA	Lodders

Programma		Programmaonderdeel		Product		Pf-houder
		5.6	Duurzaam energie	5.6.1	Duurzaam Energie- en ontwikk. Mij Fl.	Appelman
		5.7	p-MJP	5.7.1	p-MJP: Natuur	Appelman (coördinatie)
				5.7.2	p-MJP: Recreatie	
				5.7.3	p-MJP: Landschap	
				5.7.4	p-MJP: Landbouw	
				5.7.5	p-MJP: Water	
				5.7.6	p-MJP: Leefbaarheid	
				5.7.7	p-MJP: Milieu	
				5.7.8	p-MJP: POP technische bijstand	
				5.7.9	p-MJP: POP Lange assen	
				5.7.10	p-MJP: Coördinatie	
6	Bestuur	6.1	Samenwerking & Bestuurlijke positionering	6.1.1	Provinciale Staten	Verbeek
				6.1.2	Gedeputeerde Staten	Witteman
				6.1.3	Kabinetszaken	Verbeek
				6.1.4	Bestuurlijke organisatie en (internationale) samenwerking	Verbeek (lobby) / Witteman (IPO)
				6.1.5	Rechtsbescherming burgers	Verbeek
				6.1.6	Interbestuurlijk toezicht	Witteman
		6.2	Openbare orde en veiligheid	6.2.1	Openbare orde en veiligheid	Verbeek
		6.3	Algemene dekkingsmiddelen	6.3.1	Algemene dekkingsmiddelen	Witteman
		6.4	Onvoorzien en stelposten	6.4.1	Onvoorzien en stelposten	Witteman
		6.5	Reserves	6.5.1	Mutaties reserves	Witteman

Paragraaf		Aspect		Pf-houder	
1	Lokale heffingen	1	Opcenten Motorrijtuigenbelasting	Witteman	
		2	Leges		
		3	Grondwaterheffingen		Bliek
		4	Nazorgheffing		Lodders
2	Weerstandvermogen			Witteman	
3	Onderhoud kapitaalgoederen	1	Wegen en vaarwegen	Lodders	
		2	Provinciehuis	Witteman	
4	Financiering			Witteman	
5	Bedrijfsvoering			Witteman	
6	Verbonden partijen			Verbeek	
7	Grondbeleid			Bliek	

F. Lijst gebruikte afkortingen

AER	Assemblee Europese Regio's
AGU	Almere-Gooi-Utrecht (verkennde studie)
AmvB	Algemene Maatregel van Bestuur
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BDU	Brede doeluitkering
BIBOB	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIP	Bedrijfsinformatieplan
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
CBR	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen
CAH	Christelijke Agrarische Hogeschool
CEP	Centraal Economisch Plan
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CRAAG	Corridors Regio Amsterdam, Almere, en 't Gooi
CROL	Commissie Regionaal Overleg Lelystad Airport
CMO	Centrum Maatschappelijke Ondersteuning
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CVI	Centraal Veterinair Instituut
CVB	Commissie Vaarwegbeheerders
DE-on	Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland
DLG	Dienst Landelijk Gebied
EC	Europese Commissie
EDBA	Economic Development Board Almere
EDC	Emerging Disease Campus
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EMU	Economische en Monetaire Unie
EVF	Europees Visserij Fonds
GAAF	Gemeenschappelijk Actieprogramma Aansluiting Flevoland
GVV	Gemeentelijke Visie op Vestigingslocaties
HCU	High Containment Unit
HO	Hoger Onderwijs
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
IAK	Integraal Afsprakenkader Almere 2030'
IFA	Investeringsimpuls Flevoland Almere
IFMAF	International Fieldschool for Maritime Archaeology Flevoland
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IPO	Inter Provinciaal Overleg
JJI	Justitiële Jeugd Inrichting
KRW	Europese Kaderrichtlijn Water
LAG	Lokale Actiegroep Leader Flevoland
LBF	Landschapsbeheer Flevoland
LMA	Landelijk Meldpunt Afvalstoffen
LTO	Land- en tuinbouworganisatie
LvdO	Leren voor duurzame ontwikkeling
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MFC	Multifunctioneel Centrum
MJOP	Meerjarenonderhoudsprogramma
MRA	Metropoolregio Amsterdam (vml Noordvleugel)
MRB	Motorrijtuigenbelasting
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NME	Natuur- en Milieueducatie
NJO	Niet Jaarlijks Onderhoud

NOC/NSF	Nederlands Olympisch Comité / Nederlandse Sport Federatie
ODF	Omgevingsdienst Flevoland
OM	Openbaar Ministerie
OMALA	OntwikkelingsMaatschappij Almere Lelystad Airport
OMFL	Ontwikkeling Maatschappij Flevoland
OPFII	Omgevingsplan 2006
OPV	Operationeel Programma Visserij
OP-West	Operationeel Programma voor Landsdeel West
PAS	Programmatische aanpak stikstof
PCC	Provinciaal Commando Centrum
P&C	Planning & Control
PHP	Provinciaal Herstructurering Programma
PKB	Planologische Kernbeslissing
PMIT	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport
p-MJP	provinciaal Meerjaren Programma (Landelijk Gebied)
POP2	Provinciaal Ontwikkelings Programma (onderdeel van p-MJP)
PPA	Provinciaal Platvorm Arbeidsmarkt
PRES	Platform Regionaal Economische Samenwerking
P4	Samenwerkingsverband tussen de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland
RAAM	Rijksbesluiten Amsterdam Almere Markermeer
ROA	Regionaal Orgaan Amsterdam
ROC	Regionaal OpleidingsCentrum
RVV	Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens
Saal	Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad (Openbaarvervoer)
SAWA	Strategic Alliance for integrated Watermanagement Actions
SBA	Stedelijke Bereikbaarheid Almere
SG	Schiphol Group
SGB	Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid
SIS	Stateninformatiesysteem
SKOR	Stichting Kunst in Openbare Ruimte
SSF	Sportservice Flevoland
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ministerie van
TBES	Toekomstbestendig Ecologisch Systeem
TMI	Technologische Milieu Innovatieregeling
TMIJ	Toekomstagenda Markermeer-IJmeer
UP	Uitvoeringsprogramma Coalitieakkoord
UPR	Urgentie Programma Randstad
VKM	Stichting Voorkoming Kindermishandeling
WOWF	Werkgroep Opschaling Wind Flevoland
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wet FIDO	Wet financiering decentrale overheden
WMIJ	Werkmaatschappij Markermeer-IJmeer
n-WRO	Nieuwe Wet ruimtelijke ordening
WTC	World Trade Center
WUR	Wageningen University and Research center
ZLF	Zelfstandigen Loket Flevoland